

the Air) และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระบบเครดิต (credit-system upper secondary school)

มหาวิทยาลัยทางอากาศมีความมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาแก่ผู้เรียนนอกระบบ โดยใช้สื่อหลายอย่าง สื่อที่สำคัญก็คือ การกระจายเสียง ในพื้นที่ที่ไม่สามารถรับสัญญาณได้ก็จะจัดตั้งศูนย์วิทยุขึ้นแทน (เช่นที่ ฮอกไกโด มียากิ กิฟุ โอซากา ฮิโรชิม่า กาวากา ฟูกูโอกะ กูมาโมโตะ และ โอกินาวา) มหาวิทยาลัยทางอากาศได้จัดตั้งมาตั้งแต่ปี 1983 และได้มีผู้ลงทะเบียนเรียนถึง 41,000 คน

การเรียนแบบเครดิต (credit-system) ก็เป็นวิธีเรียนอีกวิธีหนึ่งที่ได้นำมาใช้ในญี่ปุ่น วัตถุประสงค์ของการเรียนระบบนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ทุกโอกาสทุกเวลา โดยสามารถเรียนวิชาต่างๆและได้รับเครดิตสะสมไว้

เพื่อที่จะรับผู้ใหญ่ที่กำลังทำงานเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาได้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องสร้างทางเลือกที่จะเข้าสู่สถาบันเหล่านี้ให้แตกต่างไปจากวิธีปกติที่เด็กเข้าเรียน เช่น (1) หลักสูตรภาคค่ำ และหลักสูตรการเรียนทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยใช้เวลาเรียนอย่างยืดหยุ่นและมีวิธีการสอนอย่างยืดหยุ่น (2) การทดสอบความรู้เพื่อเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย (University Entrance Qualification Test) สำหรับบุคคลที่ไม่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้สามารถเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ (3) มหาวิทยาลัยบางแห่งได้สำรองที่เรียนไว้สำหรับบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่โดยคัดเลือกด้วยวิธีการพิเศษ และ (4) มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้รับนักศึกษาเข้านั่งฟังโดยไม่รับปริญญาได้ในบางวิชา

การถ่ายโอนเครดิตจากสถาบันการศึกษาอื่นมาเป็นผลการเรียนส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่รับโอน ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดความคล่องตัวในการศึกษามากขึ้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็สามารถโอนเครดิตจากโรงเรียนภาคปกติหรือภาคค่ำหรือหลักสูตรทางไปรษณีย์ไปเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสถาบันการศึกษาเทคนิคหรือหลักสูตรอื่นๆได้

ประการสุดท้าย สถาบันการศึกษาได้เปิดให้สาธารณชนเข้ามาศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตได้ โดยจัดการศึกษาหรือการฝึกอบรมในระดับต่างๆ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการพลศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ

การปรับปรุงการศึกษาระดับประถมและมัธยม

แนวนโยบาย

การศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาในประเทศญี่ปุ่นได้มีชื่อเสียงเผยแพร่ไปในระดับนานาชาติ ทั้งการขยายตัวด้านปริมาณและการมีคุณภาพที่สูง แต่ยังมีบางจุดที่บกพร่องโดยเฉพาะการจัดที่เป็นรูปแบบ อันเดียวกันและความไม่ยืดหยุ่น จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบที่เป็นอยู่เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาปัจเจกภาพ (individuality) ของตนให้มากขึ้น และส่งเสริมความสามารถและพรสวรรค์ที่มีอยู่บางอย่างให้หลากหลาย

มาตรการในการปฏิรูป รวมทั้งการปรับปรุงหลักสูตรการปฏิรูปการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพของครู และสภาพการเรียนการสอน

ในด้านการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนมุ่งที่จะให้ผู้เรียนรู้จักคิด ตัดสินใจและปฏิบัติอย่างอิสระ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้กำหนดให้ลดเวลาเรียนจากสัปดาห์ละ 6 วัน มาเป็นสัปดาห์ละ 5 วัน โดยในชั้นแรกได้ให้ทุกชั้นหยุดเรียนในวันเสาร์ที่สองของเดือน และจะค่อยๆ ทำไปจนสามารถเปลี่ยนเป็นเปิดเรียนสัปดาห์ละ 5 วันได้โดยตลอด ได้มีการแนะแนวในด้านทักษะการอ่านโดยจัดให้มีการประชุมสัมมนาสำหรับครูที่เป็นบรรณรักษ์

ในด้านจริยศึกษาได้มีการปรับปรุงดังนี้ (1) ปรับเนื้อหาวิชาจริยศึกษาให้เหลือสิ่งที่เป็นแก่นสาระ (2) ปรับปรุงการสอนให้รู้จักการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิต (3) ส่งเสริมกิจกรรมจริยศึกษาโดยจัดไว้ในกิจกรรมของโรงเรียนต่างๆ และ (4) กระชับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายนี้ กระทรวงฯ ได้จัดให้มีโรงเรียนนำร่องการสอนจริยศึกษาขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างที่จะดำเนินการในโรงเรียนต่างๆต่อไป

ในด้านการแนะแนวทั้งในทางการศึกษาและอาชีพ ปัญหาสำคัญที่ปรากฏก็คือ การก่อความรุนแรง และการข่มเหงกันในโรงเรียน ซึ่งแม้จะได้ลดลงบ้าง แต่ก็ยังมีอยู่จำนวนมาก นอกจากนั้น เด็กชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวนไม่น้อยปฏิเสธที่จะไปโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังมีเด็กตกค้างขึ้นจำนวนมากในแต่ละปี ปัญหาการปรับตัวยังเป็นปัญหาสำคัญในโรงเรียนของญี่ปุ่น นอกจากนั้นกิจกรรมการแนะแนวเองก็ควรจะได้รับยกย่องและปรับปรุงเพื่อให้สามารถส่งเสริมเด็กที่เป็นตัวของตัวเองและเอาจริงเอาจังได้มากขึ้น อนึ่งเพื่อจะลดการปฏิบัติที่นิยมส่งเด็กไปเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา (juku) กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์

และวัฒนธรรมได้พยายามปรับปรุงคุณภาพของการทดสอบเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีความพยายามที่จะทำให้การศึกษาในระดับนี้มีความหลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลและลดหย่อนการแข่งขันเพื่อสอบเข้าเรียนที่เป็นไปอย่างรุนแรงให้น้อยลง

ในระดับอนุบาลศึกษา ในปี 1992 ญี่ปุ่นมีเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลดังนี้ 64% สำหรับกลุ่มเด็กอายุ 5 ปี 57% สำหรับกลุ่มอายุ 4 ปี และ 25% สำหรับกลุ่มอายุ 3 ปี เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม จำนวนครอบครัวเดี่ยวมีจำนวนมากขึ้น แต่ละครอบครัวมีเด็กเพียง 2 หรือ 3 คน โดยเหตุนี้ บิดามารดาของเด็กจึงมีความคาดหวังมากขึ้นที่จะให้เด็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล รัฐบาลญี่ปุ่นจึงมีแผนที่จะส่งเสริมเด็กที่มีอายุที่จะเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลทั้งหมด และเพื่อที่จะลดภาระทางการเงินของผู้ปกครอง รัฐบาลจึงได้ให้เงินสนับสนุนการดำเนินการโรงเรียนอนุบาลเพื่อให้ผู้ปกครองได้ลดภาระค่าใช้จ่ายในการส่ง เด็กเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลให้น้อยลง

ในด้านการศึกษาพิเศษ ได้จัดให้มีการบริการแนะแนวแก่เด็กพิการและบิดามารดาของเด็ก เพื่อให้เห็นช่องทางส่งเด็กเข้าเรียนในประเภทโรงเรียนที่เหมาะสมกับการพิการของเด็ก ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน เข้าใจและรู้จักลักษณะของเด็กพิการ ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งขยายการศึกษาของ เด็กพิการไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มากขึ้น

ในด้านการศึกษาเพื่อขจัดความรังเกียจเคียดแค้นที่ในสังคม แม้ว่ารัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นจะได้บัญญัติให้เสรีภาพและความเสมอภาคแก่พลเมืองญี่ปุ่นเป็นหลักการมูลฐาน (Dowa) แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีปัญหาอยู่ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้พยายามสร้างความตระหนักเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนแก่ชาวญี่ปุ่น ทั้งโดยการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ และพยายามขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่มีในส่วนต่างๆ ของประเทศ กำหนดเขตพื้นที่ที่จะสนับสนุนการศึกษาเพื่อเสรีภาพและความเสมอภาค จัดโรงเรียนทดลองเพื่อดำเนินการตามหลักการของความเสมอภาค จัดเงินอุดหนุนให้แก่จังหวัดแล เมือง เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ด้อยโอกาสให้สามารถเข้าเรียนได้ รวมทั้งตั้งเป็นกองทุนกู้ยืมอีกส่วนหนึ่งด้วย

ในด้านการปรับปรุงตำราเรียน กระทรวงฯ ได้ปรับปรุงระบบการอนุญาตให้ใช้ตำราเรียนให้ง่ายขึ้น และได้กำหนดหลักการที่สำคัญ คือ (1) การส่งเสริมการวิจัยแบบเรียนโดยนักวิจัย

อาชีพ (2) ประกันความยุติธรรมและความเสมอภาคในการอนุญาตให้ใช้ตำราเรียน และ (3) ทำระบบการอนุญาตตำราเรียนให้เป็นการเปิดเผยมากขึ้น อนึ่ง รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดตำราเรียนให้เด็กในระดับการศึกษาภาคบังคับทุกคนโดยไม่คิดมูลค่า

ในด้านการปรับปรุงคุณภาพและความสามารถของครูได้มีการพัฒนาครูในทุกชั้นตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษา ชั้นรับเข้าเป็นครู และชั้นระหว่างประจำการ ในชั้นก่อนประจำการได้ปรับปรุงวิธีให้ประกาศนียบัตร ครู ปรับระดับคุณสมบัติให้สูงขึ้น และเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นครูได้

การปรับปรุงการอุดมศึกษา

แนวนโยบาย

การอุดมศึกษาของญี่ปุ่นได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตั้งแต่กลางทศวรรษ 60 อย่างไรก็ดีตามในระยะหลัง ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการอุดมศึกษาหลายประการเช่น ความก้าวหน้าของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมนานาชาติ และสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงในด้านประชากรเด็กใน กลุ่มอายุ 18 ปีที่มีจำนวนสูงสุดในปี 1992 และความต้องการที่จะเป็นสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้ปฏิรูปการอุดมศึกษาโดยปรับปรุงมาตรฐานการ จัดตั้งมหาวิทยาลัยและระบบการให้ปริญญา ปรับปรุงระบบรวมทั้งจัดตั้งสถาบันแห่งชาติว่าด้วยปริญญาในทางวิชาการ ปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน และปรับปรุงโครงการให้ความช่วยเหลือนักศึกษา

มาตรการในการปฏิรูปฯ

1. การพัฒนาอุดมศึกษาให้มีความหลากหลาย ปรับมาตรฐานของการอุดมศึกษาให้ยืดหยุ่น เพื่อให้มหาวิทยาลัยต่างๆ สามารถสร้างสรรค์แนวทางที่เป็นนวัตกรรมตามลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยได้ และกำหนดให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ประเมินตนเองในด้านกิจกรรมวิจัยและการศึกษา

2. สร้างความเข้มแข็งในการศึกษาและการวิจัย โดยมีแนวดำเนินการดังนี้ (1) สร้างความเข้มแข็งในการศึกษา (2) ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยให้เข้ามาตรฐานโลก และ (3)

ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ในข้อ (1) สร้างความเข้มแข็งในด้านการศึกษา จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ จัดโครงการการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษา ของผู้เรียนและยกระดับทักษะและแรงจูงใจของผู้สอนให้สูงขึ้น ในข้อ (2) ส่งเสริมการศึกษาและ การวิจัยให้เข้าถึงมาตรฐาน โลกจะยกระดับบัณฑิตวิทยาลัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จัดโครง สร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อให้สามารถปรับปรุง ตามเป้าหมายดังกล่าวได้ เช่น เพิ่มกองทุนเพื่อการ วิจัย เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สำหรับโครงการบัณฑิตศึกษาทั้งใน มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน สำหรับข้อ (3) ตอบสนองสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ ประชาชนสามารถก้าวทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยการ จัดหลักสูตรและมาตรการอื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ได้รับความสะดวกในเรียน รวมทั้งจัด หลักสูตรให้ยืดหยุ่นและปรับการประเมินผลให้ครอบคลุมความสามารถที่หลากหลายออกไป จัด ให้มีหลักสูตรทบทวน สำหรับผู้ประกอบอาชีพให้สามารถกลับมาเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยได้

3. ปรับปรุง ส่งเสริมสถาบันการศึกษาชั้นสูง เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ได้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างสูง และเพื่อ ให้สามารถตอบสนอง ความต้องการในการวิจัยและการใช้ทักษะเฉพาะด้านได้เพียงพอ การปรับ ปรุงในข้อนี้ รวมถึง 1) ปรับปรุงและตั้งคณะบัณฑิตศึกษาใหม่ในสาขาวิชาใหม่ๆ หรือในสาขาที่ เป็นสหวิทยาการ 2) ส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศในการวิจัยโดยการเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน และอาจารย์ให้สูงขึ้น และเพิ่มทุนเล่าเรียนให้แก่ นักเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาให้มากขึ้นเช่นเดียว กัน

การส่งเสริมสถาบันการศึกษาเอกชน

แนวนโยบาย

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง สถาบันการศึกษาเอกชนได้มีบทบาทที่สำคัญในการให้ การศึกษาแก่ประชาชนชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาชั้นสูง สถาบันการศึกษา เอกชนมีส่วนส่งเสริมคุณภาพของการศึกษาระดับนี้ โดยการ จัดโครงการการศึกษาและการวิจัยที่ มีความหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะตามปรัชญาและหลักการจัดตั้งของแต่ละสถาบัน

ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาเอกชนได้รับการสนับสนุนทางการเงินในหลายประการ เช่น

เงินอุดหนุน รัฐบาลเป็นค่าใช้จ่ายประจำและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เงินกู้ระยะยาวผ่านมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาเอกชนของญี่ปุ่น (Japan Private School Promotion Foundation) และมาตรการทางภาษี
อากร

มาตรการ

การช่วยเหลือทางการเงินแก่มหาวิทยาลัยเอกชน เงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเอกชนในปี 1992 มีมูลค่าถึง 260,150 ล้านเยน ในจำนวนนี้ได้จ่ายเป็น “เงินอุดหนุนพิเศษ” (special subsidies) เพื่อขยายการศึกษาหลังระดับบัณฑิต และการสนับสนุนการวิจัยที่มีความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลยังได้สนับสนุนการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ขนาดใหญ่เพื่อการวิจัย

นอกจากจะให้การอุดหนุนแก่มหาวิทยาลัยเอกชนแล้ว ยังให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำส่วนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนที่จัดหลักสูตรฝึกอบรมพิเศษ และได้ให้การยกเว้นภาษีอากรแก่บุคคลหรือองค์กรที่ได้รับบริจาคเงินเพื่อการ ศึกษาเพื่อเป็นแรงจูงใจให้มีการบริจาคเงินเพื่อการศึกษามากขึ้น

การวิจัยทางวิทยาศาสตร์

แนวนโยบาย

การวิจัยทางวิทยาศาสตร์มีพื้นฐานอยู่ที่การค้นหาคำความจริง ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์อย่างหนึ่ง มีขอบเขตครอบคลุมกิจกรรมการสร้างสรรคทางสติปัญญาในทุกสาขาวิชาทั้งในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ การใช้ผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพื้นฐานการพัฒนาสังคมและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมประจำวัน อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมในการวิจัยในมหาวิทยาลัยในระยะหลังนี้ได้เสื่อมลงซึ่งเป็นที่ทราบอยู่แล้ว

ดังนั้นกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้วางนโยบายเพื่อที่จะปรับปรุงงานการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยการเพิ่มเงินทุนเพื่อการวิจัย และ

การยกระดับความสำคัญ ส่งเสริมให้มีการหาทุนเพื่องานวิจัยจากแหล่งการวิจัยที่หลากหลาย และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การวิจัย

2. ส่งเสริมการฝึกอบรมและจัดหานักวิจัย โดยการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของบัณฑิตวิทยาลัย สนับสนุนระบบการให้ทุนสนับสนุนให้มีการหมุนเวียนนักวิจัย และโดยมาตรการอื่นๆ

3. สนับสนุนการวิจัยวิทยาศาสตร์ โดยผ่านระบบความร่วมมือในการวิจัย การจัดเครือข่ายเพื่อสนับสนุนความร่วมมือในการวิจัย พัฒนาศูนย์เพื่อความเป็นเลิศในการวิจัย และวิธีการอื่นๆ

4. ส่งเสริมการวิจัยวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยการให้ความสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักวิชาการและนักวิจัยและการร่วมมือในการวิจัย

มาตรการ

1. การเพิ่มเงินทุนในการวิจัยเพื่อสนับสนุนการวิจัย และจัดให้มีอุปกรณ์การวิจัยที่มีสมรรถภาพสูง

2. ฝึกอบรมและจัดหานักวิจัยรุ่นหนุ่มสาวที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีความคิดริเริ่มเพื่อรวมตัวกัน เป็นแกนกลางสำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในอนาคต โดยได้จัดโครงการดังเช่น โครงการเงินทุนสำหรับ นักวิจัยรุ่นหนุ่มสาวของสมาคมส่งเสริมวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่น

(Fellowship Program for Young Japanese Researchers of the Japan Society for the Promotion of Science) และทุนการวิจัยหลังปริญญาเอกในต่างประเทศ

3. ระบบวิจัยวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่นประกอบด้วยคณะวิชาต่างๆ ในมหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยที่ขึ้นอยู่กับคณะวิชาของมหาวิทยาลัย รวมทั้งสถาบันวิจัยภายใต้กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม และสถาบันวิจัยซึ่งจัดตั้งโดยองค์กรวิจัยวิทยาศาสตร์ซึ่งไม่มุ่งผลกำไร แต่ในระยะหลังๆ นี้การวิจัยวิทยาศาสตร์มักจะเป็นโครงการที่มีขนาดใหญ่และกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ร่วมกัน เพื่อให้สามารถรับมือกับการขยายตัวทางการวิจัยได้

4. สนับสนุนการเก็บและกระจายสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดให้มีศูนย์ระบบสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ (National Center for Science Information System) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของเครือข่าย ซึ่งรวมถึงห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง

ข้ออื่นๆในระดับชาติและสถาบันการศึกษาชั้นสูงของรัฐและเอกชน

5. ส่งเสริมการวิจัยพื้นฐานที่สำคัญ (Promotion of Important Basic Research) โดยให้เงินสนับสนุนการวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เช่น ในด้านดาราศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์สาขาอวกาศ สาขาปรมาณู วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม

6. ส่งเสริมความร่วมมือทางการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับการอุตสาหกรรม (University-Industry Research Cooperation) กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัย ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชน โดยเฉพาะการอุตสาหกรรม และส่งเสริมการฝึกอบรมนักวิจัยและช่างเทคนิคจากภาคเอกชน โดยการจัดตั้งศูนย์การวิจัยร่วมที่มหาวิทยาลัยรัฐต่างๆ

7. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศในทางวิทยาศาสตร์ เช่น การวิจัย การแลกเปลี่ยนนักวิจัย การสัมมนา และการแลกเปลี่ยนข่าวสารทางวิทยาศาสตร์ พยายามสนับสนุนให้นักวิทยาศาสตร์ ชาวญี่ปุ่นมีบทบาทในวงการวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ มากขึ้นเช่นการเป็นเจ้าภาพต้อนรับนักวิจัยรุ่นหนุ่มสาวชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศ ร่วมมือ และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิทยาศาสตร์กับประเทศกำลังพัฒนา ให้งบประมาณสนับสนุนสมาคมส่งเสริมวิชาวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่น (Japan Society for the Promotion of Science) เพื่อดำเนินการด้านความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ

การส่งเสริม “การศึกษานอกระบบ” (Social Education)

แนวนโยบาย

เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการมีเวลาว่างเพิ่มขึ้น อุปสงค์ในการเรียนรู้ของประชาชนได้ทวีความหลากหลายยิ่งขึ้น และมีความซับซ้อนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองทำให้เกิดครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) และความเปลี่ยนแปลงอื่นๆ เด็ก ญี่ปุ่นในปัจจุบันจึงขาดโอกาสที่จะได้อยู่ร่วมในครอบครัวที่เป็นธรรมชาติ และชุมชนท้องถิ่นประสบปัญหาในการปลูกฝังอบรมทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวันของเด็ก กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้ริเริ่มการจัดเวลาเรียนใหม่ ให้เด็กเรียนเพียงสัปดาห์ละ 5 วัน ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ของปี 1992 เป็นต้นมา และพยายามที่จะให้มีการ

ดำเนินการอย่างกว้างขวางต่อไป

ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้วางแผนพัฒนา ด้านการศึกษานอกระบบขึ้น (สำหรับผู้ใหญ่และเยาวชนนอกโรงเรียน) โดยเน้นความสำคัญในข้อ ต่อไปนี้

1. จัดโอกาสการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับช่วงชีวิต 80 ปี ของบุคคล สำหรับผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีและคนชรา
2. พัฒนาบทบาทการให้การศึกษาของครอบครัวและชุมชน โดยจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน ด้วยความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน และ โรงเรียน ตามแผนการจัดเวลาเรียนสัปดาห์ ละ 5 วัน
3. จัดให้สิ่งอำนวยความสะดวก ผู้นำ และการสร้างเครือข่าย “การศึกษานอกระบบ” ที่ดี ขึ้น และ
4. การใช้สื่อ นานาชนิดเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้

มาตรการ

ก. การส่งเสริมการศึกษาของเยาวชน

- 1) การปรับปรุงการศึกษาของเยาวชน โดยการเผยแพร่นโยบาย การจัดกิจกรรมการ ศึกษาออกโรงเรียนสำหรับเยาวชนไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้เงินอุดหนุนใน การจัดกิจกรรมดังกล่าว รวมทั้งจัดมาตรการส่งเสริมอื่นๆ เช่น กิจกรรมการกีฬาและวัฒนธรรม
- 2) ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสอยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่เป็น ธรรมชาติ (ประมาณ 10 วัน) และโครงการส่งเสริมความเข้าใจในชุมชนของตนเอง เพื่อให้เยา วชนเข้าใจที่ตนอยู่อาศัยและเข้าร่วมในกิจกรรมภาคปฏิบัติของชุมชน
- 3) ส่งเสริมองค์กรของเยาวชน โดยการให้เงินอุดหนุน การจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำ ขององค์กร เยาวชนระดับจังหวัด การจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำระดับชาติ และการจัดกิจกรรม ระดับชาติสำหรับองค์กรเยาวชน
- 4) ส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาเยาวชนเช่นการให้เงินอุดหนุนเพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การศึกษาของเยาวชนและปรับปรุงศูนย์เยาวชนแห่งชาติ

ข. การส่งเสริมการศึกษาของครอบครัว

กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ส่งเสริมโครงการและบริการสำหรับบิดามารดา เช่น จัดชั้นเรียนการศึกษาของครอบครัว จัดทำและส่งสื่อการศึกษาครอบครัว สำหรับเด็ก ๆ ที่มีระดับพัฒนาการต่างกัน การเสนอข้อมูลการศึกษาครอบครัวทางโทรทัศน์ การจัดบริการแนะแนวให้แก่บิดามารดา ซึ่งมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็ก

ค. การจัดให้มีโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สภาการศึกษาท้องถิ่นได้พยายามปรับปรุงส่งเสริมหลักสูตร ปาฐกถา และชั้นเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น องค์การปกครองจังหวัดและเทศบาล และภาคเอกชนได้สนับสนุนกิจกรรมของ “ศูนย์วัฒนธรรม” (cultural center) อย่างเข้มแข็ง กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้สนับสนุนให้ใช้โครงการศึกษาทางไปรษณีย์ เพื่อขยายโอกาสให้ผู้ใหญ่สามารถ ศึกษาเล่าเรียนด้วยตนเองได้

2) กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับสตรี ในปัจจุบันสตรีที่ประกอบอาชีพทำงานนอกบ้านมีจำนวนมากขึ้นและมีความใฝ่ฝันที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมมากขึ้น กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงเห็นความสำคัญที่จะต้องจัดโอกาสให้สตรีเหล่านี้ได้รับการศึกษาที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมโครงการวิทยาลัยการศึกษาดลอดชีวิตของสตรี กิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษาหญิงระหว่างประเทศ การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาของสตรี เป็นต้น

3) กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ สภาการศึกษาท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆ ได้จัดหลักสูตร ปาฐกถา และชั้นเรียนสำหรับบุคคลในวัยชรามากขึ้น กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ให้การสนับสนุนองค์การปกครองระดับจังหวัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัด “วิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ” (senior citizen's college) ด้วยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยและสถาบันอื่นๆ ในท้องถิ่น นอกจากนั้น กระทรวงฯ ยังได้ให้การสนับสนุนแก่เทศบาลเพื่อจัดการประชุมส่งเสริมการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ การจัดชั้นสำหรับผู้สูงอายุ การจัดหลักสูตรปาฐกถาเพื่อฝึกอบรมอาสาสมัคร การใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุให้เป็นประโยชน์ การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้สูงอายุกับคนรุ่นหนุ่มสาว

4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับ “การศึกษานอกระบบ” เช่น การพัฒนาศาลาประชาชน (citizens' public hall) ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ เสริมสร้างประสิทธิภาพของผู้นำการศึกษานอกระบบ ตลอดจนจัดให้มีบุคคลประเภทนี้ในจำนวนที่เพียงพอ

5) การใช้สื่อการศึกษา เช่น ฟิล์ม รายการกระจายเสียง และคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และทำการวิจัยการใช้สื่อใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษา

การส่งเสริมวัฒนธรรม

แนวนโยบาย

เพื่อตอบสนองความสนใจที่ทวีสูงขึ้นในหมู่ประชาชน และเพื่อให้ญี่ปุ่นเป็นชาติที่รุ่มรวยในเชิงวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณภาพสูง และขยายผลของการพัฒนานี้ไปยังต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่รู้จักโดยกว้างขวาง

มาตรการ

1. ความช่วยเหลือผ่านกองทุนศิลปะญี่ปุ่น (The Japan Arts Fund) กองทุนศิลปะญี่ปุ่น ได้รับการจัดตั้งเมื่อปลายเดือนมีนาคม 1990 โดยรัฐบาลได้อนุมัติเงินจำนวน 50 พันล้านเยน เป็นกองทุน และได้เงินจากภาคเอกชนเข้ามาสมทบอีก 10 พันล้านเยน กองทุนฯ ได้ใช้ดอกผลจากเงินกองทุนนี้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น ศิลปะการแสดง ภาพยนตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น และทรัพย์สินวัฒนธรรม

2. การส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ องค์การกิจกรรมทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่น (Agency for Cultural Affairs) ซึ่งเป็นองค์กรในกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ได้ให้งบประมาณอุดหนุนการแสดง วงดุริยางค์ อุปรากร ระบายลายผ้า และการแสดงอื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนจัดให้มีการแสดงศิลปะแห่งชาติ จัดให้รางวัล และจัดการฝึกอบรมแก่ศิลปินที่มีแววก้าวหน้า

3. ส่งเสริมกิจกรรมในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นของญี่ปุ่นตระหนักว่าการส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่สืบไป องค์การกิจกรรมทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นจึงได้ให้ความร่วมมือส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมของท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ โดยได้ให้งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมและการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

4. ส่งเสริมการใช้ภาษาญี่ปุ่น รัฐบาลได้จัดตั้งสภาภาษาแห่งชาติ (The National Language Council) ขึ้นเพื่อพัฒนาและใช้ภาษาญี่ปุ่น สภาฯ นี้ได้จัดพิมพ์รายงานชื่อ “ประเด็นต่างๆเกี่ยวกับ

ภาษาญี่ปุ่นสมัยใหม่” (มิถุนายน 1992) จัดพิมพ์อนุสารรายปีชื่อ “การใช้ภาษาญี่ปุ่น” และผลิตวีดิทัศน์เรื่อง “การใช้ภาษาญี่ปุ่น ให้มีความงามและรุ่มรวย” สถาบันวิจัยภาษาแห่งชาติ (The National Language Research Institute) ได้ทำการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในเชิงวิทยาศาสตร์และวิธีการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่สอง

5. การพัฒนาระบบลิขสิทธิ์ องค์การกิจการวัฒนธรรม (Agency for Cultural Affairs) ได้ปรับปรุงระบบลิขสิทธิ์ให้ทันสมัย เพื่อคุ้มครองผู้ถือลิขสิทธิ์ (ซึ่งรวมทั้งการบันทึกเสียง การบันทึกเทปวีดิทัศน์) ให้ได้รับค่าตอบแทนจากการที่มีบุคคลนำสิ่งที่คิดผลิตขึ้นไปใช้

6. องค์การศาสนาและการช่วยเหลือจากรัฐบาล เนื่องจากมีองค์กรทางศาสนาอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มากกว่า 180,000 องค์กร ซึ่งกฎหมายรับรองสถานภาพว่าเป็นองค์กรไม่แสวงกำไร รัฐบาลจึงได้ให้ความสนับสนุนเช่น การอนุญาตให้มีสถานภาพเป็นองค์กรทางศาสนาที่ไม่แสวงกำไรตามกฎหมาย และแนะนำการดำเนินการให้เป็นไปโดยเหมาะสม

ความเป็นนานาชาติของการศึกษา วัฒนธรรม และการกีฬา

แนวนโยบาย

เนื่องจากนานาชาติทั่วโลกต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และค่านิยมของชาติต่างๆ เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของญี่ปุ่นได้ส่งเสริมให้มีความเป็นนานาชาติในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการกีฬา โดย

1. อบรมพลเมืองญี่ปุ่นให้อยู่ได้ในสังคมนานาชาติ
2. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างชาติอย่างกว้างขวางในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการกีฬา
3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักเรียน
4. ส่งเสริมการสอนภาษาญี่ปุ่นแก่คนต่างประเทศ
5. ส่งเสริมโครงการการศึกษาของนักเรียนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ และผู้ที่กลับคืนสู่ประเทศหลังจากได้ไปอยู่ต่างประเทศเป็นเวลานาน

มาตรการ

1. การพัฒนาพลเมืองญี่ปุ่นให้สามารถอยู่ได้ในสังคมนานาชาติ ได้แก่ การให้การศึกษาแก่คนญี่ปุ่นให้เข้าใจความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชาติ และเข้าใจวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศอื่นๆ ขณะเดียวกันก็ต้องให้พลเมืองญี่ปุ่นเข้าใจซาบซึ้งในวัฒนธรรมและขนบประเพณีของตนเอง

ในระดับมหาวิทยาลัยได้มีการเปิดคณะและแผนกวิชาเกี่ยวกับการศึกษานานาชาติเพิ่มขึ้น ในด้านการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่และเยาวชนได้มีหลักสูตรบรรยายหัวข้อเกี่ยวกับความเข้าใจระหว่างประเทศ เพิ่มมากขึ้น

เพื่อให้คนญี่ปุ่นสามารถสื่อสารกับประชาชนในวัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อความเข้าใจระหว่างกัน ได้มีการเน้นการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร และการสร้างเจตคติเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ในการนี้ได้เชิญผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาเข้ามาช่วยสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้สนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์ภาษาและซื้ออุปกรณ์การสอนภาษา เพื่อใช้ในการสอนทักษะ การฟัง และการพูด ให้เกิดความคล่องแคล่วยิ่งขึ้น

2. ความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนในการศึกษา วัฒนธรรม และกีฬา ทุกๆปี กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้ส่งครูประถมและมัธยมประมาณ 5,000 คนไปเยือนต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมประจำการ ในระดับมหาวิทยาลัยได้ส่งอาจารย์มหาวิทยาลัยไปต่างประเทศเพื่อทำการวิจัยแล เชิญอาจารย์จากต่างประเทศเข้ามาสอนนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศ

รัฐบาลได้จัดโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนเรียกว่า โครงการเรือสำหรับเยาวชนโลก (Ship for World Youth) โครงการเชิญเยาวชนมาเยือนญี่ปุ่น (Youth Invitation Program) โครงการมิตรภาพเพื่อศตวรรษ ที่ 21 (Friendship Program for the 21st Century)

ในด้านการกีฬา กระทรวงฯ ได้ส่งเสริมองค์การบริหารท้องถิ่นให้จัดการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติ เพื่อส่งเสริมมิตรภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนสมาคมกีฬาสมัครเล่น (Japan Amateur Sports Association) และคณะกรรมการโอลิมปิก (Japanese Olympic Committee) เพื่อจัดส่งผู้นำด้านการกีฬาไปเยือนต่างประเทศ

3. การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ในปี 1991 มีนักศึกษาต่างประเทศเข้ามาศึกษา

ในประเทศญี่ปุ่นประมาณ 45,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนต่างประเทศที่เข้าไปศึกษาในประเทศอื่นๆ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงวางแผนที่จะขยายจำนวนนักศึกษาต่างประเทศเป็น 100,11 คน ในต้นศตวรรษ ที่ 21 โดยการส่งเสริมให้มีการเตรียมพร้อมก่อนที่นักเรียนจะเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศญี่ปุ่นเช่น โดยการให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น และการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดสอบคัดเลือก นักเรียนต่างประเทศที่ประสงค์จะเข้าเรียนในประเทศญี่ปุ่นด้วยทุนส่วนตัว นอกจากนี้รัฐบาลญี่ปุ่นยังพยายาม เพิ่มจำนวนทุนเล่าเรียนของรัฐบาลญี่ปุ่นให้มากขึ้นและให้การยกเว้นค่าเล่าเรียนแก่นักเรียนต่างประเทศที่มาเข้าเรียนโดยทุนส่วนตัวเป็นบางส่วน สร้างหอพักสำหรับนักเรียนต่างประเทศ และประสานงานกับบริษัทอุตสาหกรรมเพื่อขอใช้ที่พักที่ว่างอยู่สำหรับให้นักเรียนต่างประเทศเข้าพัก สำหรับนักเรียนญี่ปุ่นเองรัฐบาล ก็ส่งเสริมให้มีโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยทุนของรัฐบาล ญี่ปุ่นหรือทุนของต่างประเทศเช่นเดียวกัน

4. การส่งเสริมการสอนภาษาญี่ปุ่นแก่ชาวต่างประเทศ เป้าหมายของชาวต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในประเทศญี่ปุ่นมีอยู่หลากหลาย ไม่จำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นหรือ การศึกษาทั่วไปแต่รวมทั้งการศึกษาด้านธุรกิจและเทคโนโลยี และเตรียมตัวเพื่อทำงานรับจ้าง ในบริษัทญี่ปุ่น เพื่อเป็นการช่วยให้ชาวต่างประเทศได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นตามเป้าประสงค์ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้ดำเนินมาตรการหลายอย่าง เช่น การปรับปรุงคุณภาพของสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นแก่ชาวต่างประเทศ การให้การรับรองวิทยฐานะของสถาบันดังกล่าว การวิจัยและพัฒนาสื่อการสอนภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดส่งครูญี่ปุ่นไปสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมในต่างประเทศด้วย

สังคมสารสนเทศและบทบาทของการศึกษา

แนวนโยบาย

ในภาคต่างๆ ของสังคมต่างมุ่งที่จะเคลื่อนเข้าสู่ยุคสารสนเทศมากยิ่งขึ้น การศึกษาเองก็มิได้เป็นข้อยกเว้น กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้ตระหนักในความสำคัญของสารสนเทศที่มีต่อการศึกษาดังมีนโยบายที่จะ (1) พัฒนาความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศภายในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (2) ใช้สารสนเทศอย่างใหม่ในการศึกษา (3) ฝึกอบรมช่างเทคนิคและผู้ชำนาญอื่นให้เป็นผู้นำในสังคม สารสนเทศ และ (4) จัดให้มีอุปกรณ์สารสนเทศ

เพื่อให้การศึกษาและสื่อสารความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม

มาตรการ

1. การพัฒนาความรู้ด้านสารสนเทศ ประชาชนจะปรับตัวเข้ากับสังคมสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม เมื่อเขามีความรู้ความสามารถที่จะใช้สารสนเทศได้อย่างดี ตลอดจนมีจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศ เพื่อการนี้ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้จัดทำหลักสูตรโรงเรียนมัธยมต้น เรื่อง “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ” ในวิชาอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรม ส่วนสถาบันการศึกษาชั้นสูงก็ได้จัดให้มีการสอนและการวิจัยในด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในส่วนการศึกษานอกระบบได้มีการจัดหลักสูตรการ พิมพ์และการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนบุคคลในมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมปลาย และการศึกษาทางไปรษณีย์

2. การใช้สื่อสารสนเทศใหม่ คอมพิวเตอร์ วิดีโอเท็กซ์ ไฮ เดฟฟินิชัน ทีวี (high definition tele- vision) และสื่อสารสนเทศใหม่อื่นๆ ได้รับการพัฒนาจนสามารถเพิ่มศักยภาพเป็นอย่างสูงที่จะพัฒนาระบบการเรียนรู้เอาชนะขีดจำกัดด้านกาลเวลาและอวกาศ สามารถให้บริการได้เป็นรายบุคคล และขณะเดียวกันช่วยกระจายโอกาสทางการเรียนรู้ออกไปได้อย่างกว้างขวาง และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

ในส่วนของการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้จัดให้มีโรงเรียนนำร่องจำนวนหนึ่งทำการทดลองการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน และได้ร่วมมือกับสภาการศึกษาจังหวัดและหน่วยงานอื่นๆ พัฒนาซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพสูงขึ้นใช้ในโรงเรียน

สำหรับมหาวิทยาลัยทางอากาศ (University of the Air) กระทรวงศึกษาฯ ได้ทำการวิจัยแนวทางที่จะจัดดำเนินการของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ในอนาคต รวมถึงการส่งบทเรียนโดยทางดาวเทียมด้วย นอกจากนั้น ยังได้ค้นคว้าการสอนด้วยสื่อผสมโดยใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึก เทป วิดีทัศน์ และงานวีดิทัศน์ ในลักษณะบูรณาการ

3. ในด้านการอบรมวิศวกรสารสนเทศ ได้มีการให้การศึกษาไปตั้งแต่ระดับมัธยม โดยในชั้นมัธยมตอนปลาย ได้จัดให้มีการสอนหลักสูตรเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการประมวลผลสารสนเทศ ส่วนในระดับอุดมศึกษา ได้เปิดขยายคณะวิชาและหลักสูตรเกี่ยวกับวิทยาการสารสนเทศและวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเทคโนโลยี

4. การจัดให้มีอุปกรณ์สารสนเทศเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม และการพัฒนาเครือข่าย สารสนเทศ กระทรวงศึกษาฯ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) สร้าง “วิทยาเขตสารสนเทศ” (intelligent compus) ขึ้นที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐและมหาวิทยาลัยอื่นๆ

2) จัดบริการสารสนเทศในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย

3) ให้งบประมาณสนับสนุนโรงเรียนของรัฐเพื่อจัดสร้างและปรับปรุงห้องเรียนคอมพิวเตอร์ศึกษา

ในด้านการศึกษานอกระบบกระทรวงศึกษาฯ ได้ให้การสนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับ กิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาเครือข่ายของห้องสมุด พัฒนาระบบสารสนเทศวิชาวิทยาศาสตร์โดย มีศูนย์ระบบสารสนเทศวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Center for Science Information System) เป็นแกนกลาง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักวิจัยในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาชั้นสูงอื่นๆ สามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลที่ต้องการได้โดยรวดเร็ว

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ความเป็นมา

ในช่วงปลายของศตวรรษที่ 19 ราชวงศ์โชซอน (Chosun dynasty) ของเกาหลี ได้เปิดประตูประเทศ หลังจากที่ได้ปิดตายไม่ยุ่งเกี่ยวกับภายนอกมาเป็นเวลาช้านาน เป็นผลให้วัฒนธรรมตะวันตกหลั่งไหลเข้ามา ผสมผสานกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวเกาหลี ประชาชนเกาหลีเริ่มมีโลกทัศน์เป็นแบบใหม่และเริ่มมองเห็นข้อบกพร่องของการศึกษาแบบดั้งเดิม ซึ่งเห็นได้ชัดว่าล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปประเทศจึงได้เริ่มขึ้นอันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายิ่ง ตัวอย่างเช่น ชนชั้นเดิมซึ่งแบ่งออกเป็น 2 พวก คือชนชั้นขุนนาง และชนชั้นสามัญ ก็ได้ถูกยกเลิกไป ได้มีการพัฒนาระบบการศึกษาใหม่ ให้โอกาสประชาชนทุกชั้นวรรณะเข้ามาเรียนได้อย่างเสมอภาค แทนที่จะรับแต่เฉพาะชนชั้นปกครองหรือคนมีฐานะดีเข้าเรียนเท่านั้น

การปฏิรูปสังคมและการศึกษาซึ่งได้ดำเนินไปด้วยดีในสมัยราชวงศ์โชซอน ได้สะดุดหยุดลงเมื่อจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ซึ่งมีชัยชนะในการรบเหนือจีนและรัสเซีย ได้ยกกำลังเข้ายึดครองอาณาจักรเกาหลีได้ในปี 1910 เมื่อญี่ปุ่นได้เข้าครอบครองเกาหลีแล้วก็ได้จัดระบบการศึกษาของเกาหลีเสียใหม่ อันที่จริงการจัดระบบการศึกษาของเกาหลีใหม่ก็มีผลดีอยู่บ้าง เช่น ได้เพิ่มจำนวนโรงเรียนขึ้นกว่าเดิม ทำให้นักเรียนมีโอกาสเข้าเรียนมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันผลเสียก็มียิ่งมากมาย กล่าวคือญี่ปุ่นมีจุดประสงค์ที่จะทำลายเอกลักษณ์ของชนชาติเกาหลีเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นจึงได้ห้ามมิให้สอนภาษาเกาหลี ไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์เกาหลี ไม่ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมของชาวเกาหลี ตลอดจนลดระดับมาตรฐานทางการศึกษาของเกาหลีลงต่ำกว่ามาตรฐานปกติของญี่ปุ่น

เกาหลีได้กลับคืนสู่ความเป็นเอกราชในปี 1945 และเริ่มต้นพัฒนาประเทศใหม่ โดยพยายามลบล้างร่องรอยการเข้ามครอบครองของญี่ปุ่นก่อนหน้านี้ให้หมดไป ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของเกาหลี ซึ่งได้ประกาศใช้หลังจากได้รับเอกราชมาไม่นาน ได้มีบทบัญญัติไว้ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา ระดับประถมแบบให้เปล่า และมีโอกาสโดยเท่าเทียมกันที่จะได้รับการศึกษาต่อเนื่อง ต่อมาในปี 1949 ก็ได้ประกาศใช้กฎหมายการศึกษา (Education Law) อีกฉบับหนึ่ง ภายในกรอบโครงสร้างของรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ กฎหมายฉบับใหม่นี้มี

บทบัญญัติเกี่ยวกับเป้าหมาย (goals) หลักการ และเกณฑ์ในการจัดการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวในการวางแผน การบริหาร และการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนแต่ละระดับ

การดำเนินงานระยะแรกนี้ได้สะท้อนผลลงเนื่องจากการอุบัติของสงครามเกาหลีในปี 1950 อย่างไร ก็ตาม ในปี 1959 รัฐบาลเกาหลีก็ได้ตัดสินใจดำเนินการศึกษาภาคบังคับแบบให้เปล่าแก่ประชาชนทั้งประเทศ มีนักเรียนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 96 ตลอดทศวรรษที่ 60 การพัฒนาการศึกษายังดำเนินไปในเชิงปริมาณเป็นสำคัญจนถึงทศวรรษที่ 70 เศรษฐกิจของประเทศได้ก้าวหน้าขึ้นมาอีกระดับหนึ่งทำให้ประชาชนเกิดความต้องการที่จะปกครองตนเอง และมีอิสระที่จะมีความคิดและการปฏิบัติที่หลากหลาย ในด้านการศึกษาได้มีเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลลดการควบคุมสถาบันการศึกษาชั้นสูงลง และมีความต้องการขยาย กว้างออกไปที่จะรับการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรม นักในทศวรรษนี้ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีวิศวกรและช่างระดับกลางเพื่อทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล รัฐบาลจึงได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคขึ้นจำนวนมากเพื่อผลิตแรงงานประเภทนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

ในทศวรรษที่ 80 การแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจได้เป็นไปอย่างรุนแรงในบรรดาประเทศอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเทคโนโลยีระดับสูงและอุตสาหกรรมสารสนเทศ เกาหลีจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ลงทุนในการวิจัยและการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา

1. **ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ** เศรษฐกิจของเกาหลีได้พัฒนามาตามลำดับขั้น ในช่วงปี 1950 เป็นช่วง ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมในรูปแบบที่ไม่ก้าวหน้า จึงต้องการแรงงานฝีมือระดับต่ำเพื่อป้อนระบบการผลิต ต่อมาในช่วงปี 1960 ได้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเบา จึงมีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาด้าน อาชีวศึกษาถึงระดับมัธยมปลายมากขึ้น ต่อมาในช่วงปี 1980 อุตสาหกรรมได้ก้าวหน้าขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง เป็นอุตสาหกรรมสารสนเทศและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า ดังนั้นรัฐบาลจึงมุ่งจัดการศึกษาเน้นหนักในด้านการวิจัยและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น

2. **ปัจจัยทางด้านสังคมและการเมือง** เกาหลีได้ถูกญี่ปุ่นครอบครองในฐานะอาณานิคมมาระยะหนึ่งในอดีต แต่ชาวเกาหลีก็ยังฝังใจในความรู้ พยายามศึกษาเล่าเรียนเท่าที่สามารถจะทำได้

ได้ จนเมื่อได้รับเอกราช แล้วการศึกษาก็ได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ในช่วงปี 1959 นั้น ได้มีนักเรียนเข้าเรียนอยู่ในการศึกษาภาคบังคับถึงร้อยละ 96 รัฐบาลเผด็จการทหารในช่วงปี 1961 มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง มี โครงการพัฒนาชุมชนใหม่เป็นที่รู้จักกันในชื่อ Samaul Undong เริ่มด้วยการรณรงค์ให้คนในชาติมีความขยัน หมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ ได้พยายามพัฒนาประเทศและขยายการศึกษาอย่างรวดเร็ว จำนวนนักเรียนได้เพิ่มสูงขึ้น จนเกิดความไม่สมดุลในระหว่างนักเรียนกับจำนวนครู จำนวนห้องเรียนและอุปกรณ์ การเรียนการสอน ต่อมาในช่วงที่ประธานาธิบดี คิม ยัง ซัม เป็นผู้นำประเทศ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (The Presidential Commission on Education Reform) ขึ้นในปี 1994 เพื่อทำการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

3. ปัจจัยด้านการศึกษา แม้การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่การลงทุนทางด้านการศึกษาก็มิได้เพิ่มเป็นสัดส่วนสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของเกาหลีนั้นสูง เป็นอันดับที่ 12 ของโลก แต่สภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษากลับอยู่ในระดับต่ำมาก สิ่งนี้เป็นปัญหาที่จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไข ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ โรงเรียนขาดความเป็นอิสระที่จะบริหารงานของตนเอง เนื่องจากรัฐบาลได้ออกกฎระเบียบอย่างเข้มงวดให้โรงเรียนปฏิบัติ จึงเป็นเหตุทำให้โรงเรียนต่างๆ ไม่สามารถจะริเริ่มสร้างสรรค์โครงการทางการศึกษาที่มีลักษณะหลากหลายได้ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนจึงเป็นไปตามนโยบายของหน่วยเหนือแทนที่จะตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภค คือ ผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญ

4. ความเป็นโลกาภิวัตน์ ยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านย่อมมีผลกระทบถึงกันทุกประเทศ ไม่มีประเทศใดจะปิดกั้นพรมแดนอยู่โดดเดี่ยวตามลำพังได้ คณะกรรมการการศึกษาของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดแนวทางที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพโลกาภิวัตน์ไว้ดังนี้

- 1) มาตรฐานการศึกษาของประเทศจะต้องเทียบได้กับมาตรฐานโลก
- 2) ต้องสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมของเกาหลีอย่างลึกซึ้ง เพื่อการดำรงรักษามรดกวัฒนธรรม แห่งชาติ
- 3) ต้องมีมุมมองแบบหลากหลายวัฒนธรรม
- 4) ต้องมีการกระจายอำนาจ และให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของเกาหลี

เมื่อ เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1994 เกาหลีได้จัดตั้งคณะกรรมการ เรียกชื่อว่า “คณะกรรมการการศึกษาของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” (The Presidential On Education Reform - PCER) คณะกรรมการชุดนี้ได้จัดทำแผนการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ที่เรียกชื่อรวมว่า “Edutopia (a utopia of education)” ซึ่งอาจเรียกเป็นภาษาไทยว่า “อุดมรัฐทางการศึกษา”

แนวคิดของอุดมรัฐทางการศึกษาของเกาหลี มีดังต่อไปนี้

1. ต้องจัดการศึกษาให้บุคคลได้รับประโยชน์ตลอดเวลา ตลอดชีวิต
2. ต้องใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ ให้เข้าถึงทุกคนได้ทุกสถานที่และทุกเวลา
3. ต้องสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตการเรียน ให้บุคคลสามารถสะสมผลการเรียนไว้ได้ และสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตข้ามสถานศึกษาและข้ามสาขาวิชาได้
4. ปรับลดจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกในระดับอุดมศึกษาให้น้อยลง และนำระบบวิชาเอกคู่ (double major) หรือวิชาเอก 3 วิชาควบ (triple major) เข้ามาใช้
5. เน้นเสรีภาพที่นักเรียนจะถ่ายโอนผลการเรียนระหว่างอาชีวศึกษาไปสู่มัธยมสายสามัญ หรือโดยทางกลับกัน จากมัธยมสายสามัญไปสู่อาชีวศึกษาได้
6. ส่งเสริมให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย และมีความยากลำบากในการเข้าสู่ระบบการศึกษา ให้มีโอกาสเข้าเรียน

วิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางของการศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษามีวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สนองตอบความจำเป็นที่ได้กล่าวไว้ในขั้นต้น ดังนี้

1. การศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียน (Learner-oriented Education) การศึกษาที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันเป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของครูและผู้บริหารเป็นสำคัญ แต่การศึกษาระบบใหม่จะต้องให้ความสนใจต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนและผู้ปกครองจะต้องสามารถเลือกโปรแกรมการศึกษาได้อย่างกว้างขวางจากการแข่งขันการให้บริการของสถาบันต่างๆ

2. ความหลากหลายของการศึกษา (Diversification of Education) ตามระบบปัจจุบันการศึกษาจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้ แต่ในระบบใหม่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางและจัดโครงการการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยและความสร้าง

สรรค์ของเด็กให้พัฒนาขึ้นอย่าง เต็มที่

3. การดำเนินงานโรงเรียนอย่างเป็นอิสระ (Autonomous School Operation) โรงเรียนในระบบใหม่จะมีความเป็นอิสระสามารถจะพิจารณาตัดสินใจดำเนินการในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิมด้วยความสนับสนุนและโดยสมัครใจของผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน

4. เสรีภาพและความเสมอภาค (Freedom and Equality) หลักการของการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการเสรีภาพและความเสมอภาค ก็คือ บุคคลพึงได้รับโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญสูงสุด ในขณะที่ผู้ด้อยโอกาสควรได้รับความช่วยเหลือให้สามารถเอาชนะอุปสรรค และได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ความเป็นเลิศทางการศึกษาของประเทศจะสามารถเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อได้มีเสรีภาพและความเสมอภาคเกิดขึ้นในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

5. การศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Education Using Information Technology) การศึกษาที่เหมาะสมกับคริสต์ศตวรรษที่ 21 ควรเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลใดก็ตามสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อผสม

6. ความเป็นเลิศในการศึกษา (Excellence in Education) เป้าหมายระยะยาวของการศึกษาระบบใหม่ ก็เพื่อยกระดับคุณภาพของการศึกษาให้ขึ้นถึงมาตรฐานโลก การที่จะบรรลุตามเป้าหมายนี้ได้จะต้องมีความสนับสนุนทางการเงินที่ทันเวลาและมีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานปฏิรูปที่สำคัญตามแนววิสัยทัศน์

1. การศึกษาระบบเปิด (Open Education System) แนวโน้มการศึกษาในยุคปัจจุบันที่เห็นได้ชัดมี อยู่ 2 ประการคือ การแพร่กระจายความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เป็นโลกาภิวัตน์ แนวโน้มที่สองประการนี้มีผลผลักดันให้เกิดความรู้ใหม่อย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้ทุกคนมีโอกาสที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ระบบการศึกษาใหม่ช่วยทำให้ทุกคนสามารถเข้าเรียนได้ง่ายตามเวลา และสถานที่ที่สะดวกแก่ผู้เรียน

ในการจัดการศึกษาระบบเปิดนั้น ได้นำนวัตกรรมเข้ามาใช้ 2 อย่าง คือ ระบบสะสมเครดิต (credit bank system) และการเข้าเรียนเป็นบางเวลา (part-time enrollment) การเข้าเรียนเป็นบางเวลานั้นผู้เรียนที่ เป็นผู้ใหญ่เลือกโปรแกรมการเรียนที่ตรงกับเวลาว่าง ทางเราก็ได้นำระบบการเรียนทางไกลซึ่งมีการใช้สื่อผสมเข้ามาใช้ อนุญาตให้มีการถ่ายโอนผลการเรียนระหว่าง

โรงเรียนและแบบข้ามวิชา ลดจำนวนหน่วยกิตที่บังคับให้เรียนเพื่อการจบชั้นหรือรับประกาศนียบัตร และมีการจัดแผนการเรียนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและบุคคล

2. มหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนเพื่อความชำนาญเฉพาะและหลากหลาย (Diversification and Specialization of Universities) คุณภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเกาหลีไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรในอดีตที่ผ่านมา เนื่องมาจากการควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขันของรัฐบาล โครงการด้านวิชาการและการวิจัย ขาดความหลากหลายและขาดคุณภาพที่จำเป็นต่อสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับแก้ข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ มหาวิทยาลัยได้รับการเรียกร้องให้ปรับโครงการด้านวิชาการให้มีความหลากหลาย และจัดดำเนินการในสาขาวิชาเพื่อความชำนาญเฉพาะตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน การดำเนินการให้เกิดความหลากหลายนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องมีอิสระในการตัดสินใจในกิจกรรมการบริหารและวิชาการมากขึ้น

3. การสร้างชุมชนโรงเรียนที่มีสิทธิปกครองตนเอง (Autonomous School Community) ในปัจจุบัน โรงเรียนประถมและมัธยมในเกาหลีไม่มีสิทธิที่จะตัดสินใจในด้านการบริหารและวิชาการที่สำคัญ เนื่องมาจากการควบคุมจากส่วนกลาง หลักการใหม่ที่กำลังนำมาใช้คือ การให้สิทธิแก่โรงเรียนที่จะปกครองตนเอง โดยมอบให้ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนรับผิดชอบในการดำเนินงานของโรงเรียน สิทธิที่จะปกครองตนเองเริ่มต้นจากการให้แต่ละโรงเรียนได้เข้าควบคุมการดำเนินงานทางการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนมีหน้าที่บริการ แต่ละโรงเรียนจะต้องจัดให้มี “สภาโรงเรียน” (School Council) สภานี้มีหน้าที่ตัดสินใจ เช่น การสรรหาผู้สอนและผู้บริหาร พิจารณางบประมาณ รายการใช้จ่าย เสนอหลักสูตร เลือก (elective courses) และโครงการอื่นๆ จัดให้มีธรรมนูญโรงเรียน (school charter) หรือระเบียบในการควบคุมโรงเรียน

4. การปรับหรือหลักสูตรระดับชาติ (Restructuring the National Curriculum) เนื่องจากโรงเรียนประถมและมัธยมของเกาหลีต้องประสบกับความล้มเหลวในการดำเนินงานที่จะผลิตผู้เรียนให้บรรลุผลตามความต้องการ ความสนใจของตนเอง และการมีความคิดสร้างสรรค์ และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของเกาหลีก็มีส่วนรับผิดชอบในความล้มเหลวที่เกิดขึ้นนี้ การเน้นเกินควรในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ทำให้การเรียนรู้มีลักษณะเน้นการท่องจำเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นจุดอ่อนหรือจุดด้อยที่สำคัญของการจัดการศึกษาของเกาหลี

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ จะต้องมีการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ให้มีลักษณะสมดุลและเป็นมนุษยนิยม เคารพต่อความสามารถและความถนัดของผู้เรียนที่จะผลิตสิ่งอันมีคุณค่าซึ่งเป็นประโยชน์ ใช้ปัญญา และความคิดริเริ่ม ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกวิชาที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง หลักสูตรที่ปรับให้เหมาะสมเป็นรายบุคคลจะทำให้ให้นักเรียนสามารถศึกษาได้เร็วช้าตามความสามารถของตนเอง ทักษะในทางคอมพิวเตอร์ ความคล่องแคล่วในภาษาต่างประเทศ และความเข้าใจในวัฒนธรรมอื่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่ในโลกที่ใช้ความรู้และเป็นโลกาภิวัตน์ โรงเรียนควรมีเสรีภาพที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการบริหารของตนเอง เพื่อดำรงลักษณะเฉพาะที่มีในแต่ละโรงเรียน และเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ

5. ระบบใหม่ในการรับนักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย (New System of University Admission) ระบบการรับนักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน บังคับให้นักศึกษาใช้ความจำแบบนกแก้วนกขุนทอง นอกจากนี้ ยังมีการกวดวิชาเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถผ่านการสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อได้

เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนี้ จึงได้จัดทำระเบียบการรับนักศึกษาระบบใหม่ขึ้นใช้แทนระเบียบใหม่นี้บัญญัติว่า มหาวิทยาลัยของรัฐจะต้องใช้เกณฑ์และวิธีการที่รัฐบาลได้กำหนด แต่มหาวิทยาลัยเอกชนมีสิทธิที่จะใช้วิธีการคัดเลือกของตนเองได้

วิธีการที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยของรัฐปฏิบัติก็คือ ให้มีระเบียบข้อมูลเป็นรายบุคคลสำหรับใช้ในการคัดเลือก นอกจากนั้นให้มีการทดสอบความถนัดในการเรียน (Scholastic Aptitude Test) การเขียนเรียงความ การสัมภาษณ์ และการให้ปฏิบัติ ระบบการรับนักศึกษาเข้าเรียนใหม่นี้มุ่งที่จะปรับการศึกษาระดับมัธยมของเกาหลีให้เข้าสู่สภาพปกติ ไม่ให้ผู้เรียนขวนขวายจนเกินสมควรจากการเข้าเรียนกวดวิชา

6. ระบบการประเมินผลและการสนับสนุน (Evaluation and Support System) วิธีการประเมินผล ที่ใช้อยู่มีจุดอ่อนที่เป็นการสกัดกั้นความริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียน นอกจากนั้นยังไม่มีมีการประเมินโรงเรียนและระบบการสนับสนุน โดยพิจารณาผลที่ได้จากการประเมินนักเรียน ผู้บริโภคสินค้า (การศึกษา) ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียนไม่มีทางเข้าถึงสารสนเทศที่เพียงพอเกี่ยวกับทางเลือกอาชีพ หลักสูตร และระบบ การคัดเลือกที่ใช้ในโรงเรียนที่ตนสมัครเข้าเรียน

เพื่อช่วยสถานศึกษาให้สามารถปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาได้ จึงมีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษามีระบบการประเมินตนเองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับสถานภาพ

ทางการศึกษา และโปรแกรมวิชาการของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่า เงินสนับสนุนจากรัฐบาลจะถูกใช้จ่ายให้สอดคล้องกับผลของการประเมิน สถาบันที่มีประสิทธิภาพสูงจะได้รับการสนับสนุนที่ดีกว่าสถาบันที่มีประสิทธิภาพด้อยกว่า การแข่งขันระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ จะช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษา และทำให้สถาบันการศึกษาตระหนักในความรับผิดชอบที่พึงมีต่อสาธารณชน

7. การเตรียมครูที่มีความสามารถ (Preparing Competent Teachers) ระบบการเตรียมครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้รับการตำหนิว่าไม่ส่งเสริมให้ครูเกิดความสามารถทางวิชาชีพขึ้นได้โดยแท้จริง จำนวนครูที่มีคุณวุฒิต่ำที่มีอยู่มากนั้นเป็นต้นเหตุที่ทำให้อาชีพครูมีสถานภาพตกต่ำ และทำให้เกิดความยากลำบากที่จะสรรหาครูที่มีความสามารถเหมาะสมเข้ามาปฏิบัติงานได้

ความต้องการเร่งด่วนที่สุดอยู่ที่ว่าจะต้องเตรียมครูที่มีความสามารถให้เป็นผู้สอนชนรุ่นต่อไปของประเทศ ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกอบรมทั้งก่อนประจำการและหลังประจำการเป็นมาตรการสำคัญ

8. จัดการอาชีวศึกษาขึ้นใหม่ (Reorganizing Vocational Education) ตามสภาพความเป็นจริง ในแต่ละปีจะมีคนวัยหนุ่มสาวประมาณ 100,000 คนเข้าทำงานโดยไม่มีการเตรียมอาชีพที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม บุคคลที่เข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้และต้องเข้าทำงานก็ยังหวังว่าจะได้รับการศึกษาต่อเนื่อง นอกจากนั้นอาชีวศึกษามักจะถูกตั้งข้อรังเกียจว่าเป็นการศึกษา ‘ชั้นสอง’ สำหรับคนที่พลาดโอกาสที่จะเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา แต่สิ่งที่บุคคลได้เรียนมาจากโรงเรียนก็ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สถานปฏิบัติงานต้องการ ทำให้ภาครัฐกิจกำหนดคุณภาพของอาชีวศึกษามาช้านาน บางท่านถึงกับไม่ยอมรับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาที่บุคคลได้รับมาเสียด้วยซ้ำไป

วัตถุประสงค์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาก็คือการจัดตั้งระบบอาชีวศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Vocational Education System) ขึ้นเพื่อให้เกิดสังคมการเรียนรู้แบบเปิดตลอดชีวิต (Lifelong Open Learning Learning Society) วัตถุประสงค์ก็เพื่อพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล ตามคุณลักษณะพิเศษและความสนใจ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากการฝึกอบรมที่มีคุณภาพให้เป็นที่เชื่อถือได้ในตลาดแรงงาน

9. บัณฑิตวิทยาลัยอาชีพแบบใหม่ (New Professional Graduate Schools) ในสังคมที่มีการศึกษาขั้นสูง ผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ พระ และนักกฎหมาย จะต้องมีการเรียนรู้และความชำนาญพิเศษมากกว่าคนงานทั่วไป ในอนาคตความเป็นเลิศทางวิชาชีพของบุคคลเหล่านี้

จะต้องเทียบได้หรือเหนือคู่แข่งอื่นๆในส่วนต่างๆของโลกเนื่องจากสภาพความไม่มีพรมแดนที่จะปิดกั้นมิติทางเศรษฐกิจได้

เพื่อปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาวิชาชีพที่ต้องการความชำนาญเฉพาะ เช่น แพทย์ วิศวกร พระ และนักกฎหมายให้ขึ้นถึงระดับโลก จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงรูปแบบของระบบการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือปรับปรุงในบางส่วนให้มีความทันสมัยมากขึ้น

10. การแก้ไขกฎหมายการศึกษา (Revision of Educational Laws) โครงสร้างพื้นฐานของกฎหมาย การศึกษาจะได้รับการเปลี่ยนแปลงโดยเลิกใช้ระบบการศึกษาแบบเดิม แล้วนำระบบใหม่ที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 มากกว่ามาใช้แทน เพื่อส่งเสริมเสรีนิยมประชาธิปไตยในการศึกษา

กฎหมายการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแบ่งออกได้เป็น 3 ฉบับ คือ กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยการศึกษา (Basic Law on Education) กฎหมายประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (Elementary and Secondary Law) และกฎหมายอุดมศึกษา (Higher Education Law) นอกจากนั้นยังมีกฎหมายการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้นมาอีก 1 ฉบับ

กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยการศึกษามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาที่ดำเนินการโดยรัฐและสังคม กำหนดสิทธิทางการศึกษาของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน บิดามารดา ครู และผู้จัดตั้งโรงเรียน และรัฐ และถือเป็นกฎหมายหลักที่ครอบคลุมกฎหมายและระเบียบทางการศึกษาอื่นๆทั้งหมด

กฎหมายการศึกษาประถมและมัธยมมีบทบัญญัติเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และการประกันสิทธิของนักเรียน ครู และบิดามารดา

กฎหมายอุดมศึกษามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองตนเองของสถาบันการศึกษา
กฎหมายการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องที่ใช้ยูนันจะได้รับการปรับปรุงให้มีบทบัญญัติขยายกว้าง ครอบคลุมกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล

11. การเพิ่มงบประมาณการศึกษาให้ถึงร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Increasing Education Budget to Five Percent Of GNP) การลงทุนทางการศึกษาเป็นกุญแจนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ความมั่งคั่งของชาติและคุณภาพชีวิตของประชาชนขึ้นอยู่กับทุนทางสติ

ปัญหาจากการสั่งสมด้วยกิจกรรมทางการศึกษา การศึกษาที่จัดสอนในห้องเรียนที่มีนักเรียน 40-50 คน และโดยวิธีใช้ชอล์กและกระดานดำคงไม่อาจตอบสนองความต้องการที่หลากหลายและมีขึ้นใหม่ ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์และสังคมสารสนเทศได้ ในขณะที่การลงทุนทางการศึกษาของภาครัฐบาลยังเป็นลักษณะคงที่อยู่ ทางฝ่ายเอกชนได้มีการลงทุนทางการศึกษาเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ได้มีความไม่เท่าเทียมกันมากขึ้นในโครงสร้างของสถาบันในการเข้ารับการศึกษามีคุณภาพ

ภายในปี 1998 งบประมาณภาครัฐบาลในการจัดการศึกษาจะสูงขึ้นร้อยละ 5 ของ GNP ซึ่งเป็นที่หวังได้ว่า การปรับปรุงการศึกษาของรัฐจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลในการกวาดวิชาที่กำลังเพิ่มขึ้นให้น้อยลงได้ รัฐบาลท้องถิ่นจะเผชิญกับความกดดันให้เข้ามารับผิดชอบในการร่วมลงทุนเพื่อจัดการศึกษาในพื้นที่มากขึ้นด้วย

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์

ผู้นำของสิงคโปร์ในปัจจุบันได้แก่นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา ได้แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ในอนาคตไว้บางประการดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง

ผู้นำของประเทศสิงคโปร์เห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง ควรได้รับการเน้นมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนสิงคโปร์ในปัจจุบันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาติบ้านเมืองของตนน้อยมาก โดยเฉพาะในเรื่อง เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การได้มาซึ่งเอกราชของสิงคโปร์ การไม่รู้ซึ่งถึงอดีตความเป็นมาของตนเอง ทำให้คนสิงคโปร์ไม่เข้าใจว่า การดำรงอยู่ร่วมกันในลักษณะหลายเชื้อชาติมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างไร

การพัฒนาทักษะการคิดและกระบวนการในโรงเรียน

(Developing thinking and process skills in schools)

ถึงแม้ว่าสิงคโปร์จะมีระบบการศึกษาที่ดี เด็กมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และมีระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดี แต่สำหรับในอนาคตอีก 20-30 ปี ข้างหน้า ความเจริญก้าวหน้าของสิงคโปร์จะขึ้นอยู่กับความรู้และนวัตกรรมมากขึ้น คนสิงคโปร์จะต้องมีการปรับตัวและสามารถประดิษฐ์คิดค้นเก่งขึ้น กระทรวงศึกษาของสิงคโปร์ได้เคยสำรวจบุคคลที่จบการศึกษาจากโรงเรียน โดยการสอบถามนายจ้างว่าพวกเขามีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับคุณภาพของบุคคลที่จบจากโรงเรียน แล้วมาเข้าทำงานกับพวกเขา คำตอบที่ได้รับก็คือ นักเรียนเหล่านี้มีความสามารถดี มีสมรรถภาพในการวิเคราะห์ดี และสามารถคิดหาเหตุผลได้ดี แต่เขาเหล่านั้นก็ยังไม่เก่งในแง่ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม และยังแก้ปัญหาไม่เก่งถ้าปัญหานั้นมีลักษณะคลุมเครือ อนึ่ง แม้ว่าผู้ที่จบจากโรงเรียนไปแล้วจะทำงานหนักและร่วมมือในหมู่คณะได้ดี แต่ก็ยังต้องพึ่งพาผู้อื่นมาก มีความลำบากใจที่จะทำงานโดยอิสระ ขาดความคิดริเริ่ม และไม่สามารถจูงใจให้ผู้อื่นมองเห็นแนวคิดใหม่ๆ

ผลผลิตที่ได้จากโรงเรียนดังที่กล่าวแล้วนั้น เนื่องมาจากวิธีการจัดการศึกษาของสิงคโปร์ ที่มุ่งให้เด็กเรียนให้ได้คะแนนดีๆ แบบทดสอบต่างๆ ก็มีส่วนทำให้เด็กหันมาสนใจฝึกฝนวิธีตอบแบบทดสอบเหล่านั้น โดยไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กได้คิดวิพากษ์วิจารณ์และสร้างสรรค์เท่าที่ควร

เพื่อให้มีอนาคตที่รุ่งเรืองในศตวรรษที่ 21 คนสิงคโปร์จะต้องรู้จักคิดให้พ้นขอบเขตสภาพแวดล้อมทางกายภาพของตนเอง พ้นจากรั้วบ้าน รั้วโรงเรียน เขตชุมชน พรหมแดนประเทศ พรหมแดนภูมิภาค ไปหาสากลโลก คนสิงคโปร์จะต้องคิดให้ไกลกว่าสิ่งที่ประจักษ์อยู่เฉพาะหน้า คิดอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ใหม่ และมีความคิดใหม่ๆ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

คอมพิวเตอร์จะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตในอนาคต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมาเป็นวิธีการผลิตอย่างใหม่ สิงคโปร์จะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาข้อมูลจากฐานข้อมูลรอบโลก รู้จักวิเคราะห์และนำมาใช้งานอย่างเป็นนวัตกรรม คนงานทุกคนในอนาคตจะต้องมีทักษะสำคัญดังกล่าวนี้อีกเพื่อให้สิงคโปร์อยู่ในฐานะที่จะแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก

การเพิ่มโรงเรียนที่ดีให้มีจำนวนมากขึ้น

โรงเรียนเอกชนนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นว่า การมีอาจารย์ใหญ่ที่ดี มีครูที่เสียสละ และมีนักเรียนที่อยู่ในระเบียบวินัย ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดี โรงเรียนที่อยู่ในชุมชนหลายแห่งก็สามารถทำได้เช่นกัน บางแห่งก็เป็นโรงเรียนที่เยี่ยมยอด โรงเรียนเหล่านี้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับโรงเรียนอื่นในระบบการศึกษา สิงคโปร์ควรจะปรับปรุงโรงเรียนทุกแห่งให้ดีขึ้นดุจเดียวกันเพื่อให้ นักเรียนสิงคโปร์ทุกคนได้รับประโยชน์จากการได้เข้าเรียนโดยเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของสิงคโปร์ในอนาคตนั้น ควรจะเน้นในสาระสำคัญต่อไปนี้

1. ประชาชนสิงคโปร์ควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับชาติบ้านเมืองของตนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเข้าใจความเป็นมาของการได้เอกราชของสิงคโปร์ เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันโดยสันติของชาวสิงคโปร์
2. เพื่อก้าวหน้าให้เทียมทันประชาคมโลกในศตวรรษที่ 21 ประชาชนชาวสิงคโปร์ต้องได้รับการศึกษาให้ใช้ความคิด คิดให้กว้าง คิดให้ไกล คิดอย่างสร้างสรรค์ และรู้จักทำงานอย่างเป็นอิสระและริเริ่ม

3. สารสนเทศจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิตในอนาคต ประชาชนชาวสิงคโปร์จึงควรได้รับการศึกษาให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ รู้จักหาข้อมูลจากฐานข้อมูล รู้จักการ นำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะการผลิตอย่างใหม่

4. การศึกษาในสิงคโปร์จะมีการพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อมีโรงเรียนที่ดีจำนวนมากขึ้น โรงเรียนที่ดีและ เป็นแบบอย่างได้มีอยู่แล้ว เป็นแต่เพียงหาวิธีขยายจำนวนโรงเรียนประเภทนี้ให้มากขึ้นในอนาคต ก็จะทำให้การศึกษาของสิงคโปร์พัฒนาได้อย่างดี

มาตรการนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

1. ปรับปรุงหลักสูตรสังคมศึกษา หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม และประวัติศาสตร์ โดยเน้นเรื่องการสร้างชาติให้มากขึ้น การสอนวิชาเหล่านี้จะต้องไม่อยู่ในขอบเขตความรู้จากตำรา แต่ต้องเป็นการฝึกฝนให้ฝังลึกในจิตใจของเด็ก ให้เด็กมีความรู้สึกร่วมกันในความเป็นชาติ เด็กเข้าใจว่าอดีตเกี่ยวข้องกับปัจจุบันและอนาคตอย่างไร ต้องสอนให้ควบคู่กันไปทั้งสมองและจิตใจ

การปลูกฝังความรู้สึกเรื่องชาติบ้านเมืองแก่เด็กจะไม่ประสบผล ถ้าครูผู้สอนเองไม่มีความซาบซึ้งในเรื่องนี้ ดังนั้นการฝึกอบรมครูให้มีเจตคติที่เหมาะสมในเรื่องนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด

2. ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดมากขึ้น วิธีการที่ดีก็คือ การลดเนื้อหาหลักสูตรเพื่อให้ครูและนักเรียนมีเวลามากขึ้นในการฝึกทักษะการคิดและกระบวนการ แต่ทั้งนี้วิชาที่เป็นพื้นฐานต่างๆก็ยังคงมีการเรียนรู้อยู่ เป็นแต่เพียงต้องส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีการอภิปรายเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และมีการคิดที่เป็นเชิงนวัตกรรมมากขึ้น และกระทรวงศึกษาจะได้ขยายโครงการฝึกทักษะการคิด (Thinking Skills Programme) ไปยังโรงเรียนต่างๆให้มากขึ้นจนครบทุกโรงเรียนในปี ค.ศ. 2000

ขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาก็จะพัฒนาระบบการสอบไล่เพื่อให้นักเรียนสามารถตอบคำถามที่เป็นแบบปลายเปิด (open-ended) ได้ และกำลังพิจารณาการประเมินจากโครงการซึ่งเชื่อว่าจะสามารถใช้ทดสอบความสามารถของนักเรียนในการคิดนวัตกรรมและใช้ความรู้ได้ดีขึ้น

3. จัดทำแผนหลัก เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ใช้งบประมาณ 1.5 พันล้านเหรียญสิงคโปร์ ภายใน 5 ปี แผนนี้จะช่วยให้เด็กสิงคโปร์ทุกคนไม่ว่าจะสามารถซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้กับบ้านเองหรือไม่ ให้มีโอกาสได้ใช้คอมพิวเตอร์ ในปัจจุบันนี้โรงเรียนในสิงคโปร์ทุกโรง

เรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์โรงเรียนละ 100 เครื่อง โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปจะมีอย่างน้อยโรงเรียนละ 40 เครื่อง บางโรงเรียนอาจมีมากกว่านั้น ทุกโรงเรียนจะมีระบบเชื่อมโยงกับอินเทอร์เน็ต ครู 17,000 คนมี internet Account

ภายในปี ค.ศ. 2002 นักเรียนสิงคโปร์จะได้ใช้เวลา 30% ของหลักสูตร เพื่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งหมายความว่าเด็กนักเรียน 2 คน จะมีคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ต่อไปทุกโรงเรียนจะมีการเชื่อมโยงการรับส่งข้อมูล ซึ่งทำให้ครูและนักเรียนเข้าถึงบทเรียนที่สอนทางคอมพิวเตอร์ได้ทุกคน

ครูเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของโครงการนี้ แผนหลักกำหนดว่าให้มีการฝึกอบรมครูทุกคนให้รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน ภายในปี ค.ศ. 1999 ครูจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ใช้ที่โรงเรียน 2 คนต่อหนึ่งเครื่อง และจะให้เงินช่วย (grant) คิดเป็น 20% ของมูลค่าคอมพิวเตอร์แก่ครูซึ่งมีความประสงค์จะซื้อคอมพิวเตอร์ไว้เป็นส่วนตัว ครูทุกคนจะมี internet account คอมพิวเตอร์จะเป็นเครื่องมือที่ขาดเสียมิได้ในการสอน ครูต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการเตรียมการสอน การสอน การตรวจบทเรียน และการสื่อสารกับนักเรียน เพื่อนครู และกระทรวงศึกษา

ในการดำเนินงานตามโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นี้ จะเชิญให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่เพียงแต่ในการจำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่จะให้มีส่วนในการจัดด้านเนื้อหาด้วย ในการนี้จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของสิงคโปร์และเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนด้วย

ความสำเร็จของโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ของสิงคโปร์จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการคือ

ประการแรก สิงคโปร์เป็นประเทศเล็ก จัดระบบได้ดี สามารถจัดบริการให้ไปถึงทุกโรงเรียนและทำให้เสร็จสิ้นได้รวดเร็วและง่ายกว่าประเทศใหญ่

ประการที่สอง สิงคโปร์ได้ใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างฉลาด พยายามหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จึงสามารถจัดหาเงินได้จากงบประมาณประจำปีเพื่อนำมาสนับสนุนโครงการใหญ่เช่นนี้ได้

ประการที่สาม สิงคโปร์มีพื้นฐานการศึกษาที่แข็งแกร่ง ระบบการศึกษาดำเนินงานได้ดี ครูได้รับการฝึกอบรมและมีแรงจูงใจดี ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมาใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ สิงคโปร์ได้เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าทศวรรษครึ่ง ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 80 มีคอมพิวเตอร์ในครัวเรือนจำนวนมาก และมีการใช้คอมพิวเตอร์ในที่ทำงานจำนวนมาก ประชาชนสิงคโปร์ส่วนใหญ่รู้จักการใช้คอมพิวเตอร์ และรู้สึกสะดวกสบายใจที่จะใช้เครื่องมือชนิดนี้

พัฒนาโรงเรียนที่มีมาตรฐานดีให้มีจำนวนมากขึ้น

โดยการเพิ่มทรัพยากรและผู้ปฏิบัติงานให้แก่โรงเรียนมากขึ้น เพื่อให้ครูสามารถลดภาระด้านอื่นๆ ลงได้ อาจารย์ใหญ่และคณะกรรมการมีสิทธิบริหารโรงเรียนและสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นได้ โรงเรียนที่เปิดสอนสองผลัดจะลดน้อยลง จนหมดไปในปี ค.ศ. 2000 การลดจำนวนการเปิดสองผลัดในโรงเรียนมัธยมทุกแห่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย 1,000 ล้านเหรียญสิงคโปร์ ซึ่งเป็นเงินก้อนใหญ่ แต่จำเป็นต้องลงทุนเพื่อประชาชนชาวสิงคโปร์ในอนาคต การพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นจะครอบคลุมการมีครูที่ดี มีวัสดุอุปกรณ์ที่ดี มีสื่อผสมและ สารสนเทศที่ผลิตล่าสุด มีทุนเล่าเรียนมากเพียงพอ

การพัฒนาครู

โดยการยกระดับทางจริยธรรมและสังคมของครูให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ปรับปรุงอัตราเงินเดือน และเส้นทางอาชีพให้เป็นที่จูงใจยิ่งขึ้น การที่สังคมจะยอมรับครูได้ก็ต่อเมื่อครูเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถ ครูจะต้องอยู่กับอาชีพครูจนได้เป็นครูอาวุโส หัวหน้าแผนกวิชา ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และอาจารย์ใหญ่

วิสัยทัศน์และการปฏิรูปการศึกษาประเทศนิวซีแลนด์

ก่อนปี ค.ศ. 1989 การจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์เป็นแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง (Centralization) อำนาจการตัดสินใจในเรื่องโครงการ งบประมาณ บุคลากร อยู่ที่ส่วนกลาง มีองค์กรและหน่วยงานรับผิดชอบแยกเป็นหลายระดับ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา คณะกรรมการบริหารการศึกษา ประเภทต่างๆ และสถานการศึกษา เป็นต้น ปัญหาที่พบเป็นส่วนใหญ่ก็คือ เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากส่วนกลางมักไม่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน ครูมักไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ผลการเรียนรู้การสอนไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร โรงเรียนและผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงทำให้รัฐบาลนิวซีแลนด์เกิดความคิดที่จะปฏิรูปการศึกษาในปี ค.ศ. 1988 ก่อนที่จะดำเนินการปฏิรูป รัฐบาลได้สดับตรับฟังความคิดเห็นของนักการศึกษาและสาธารณชนก่อน โดยได้ส่งแบบสอบถามไปทั่วประเทศ และมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมาประมาณ 20,000 คน ซึ่งสรุปได้ว่าส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องว่าควรจะทำการศึกษาวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ในอนาคตอาจสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้การบริหารการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองและโรงเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน นิวซีแลนด์จำเป็นต้องปฏิรูปการบริหารการศึกษาจากรวมอำนาจ มาเป็นการกระจายอำนาจ โดยสถานศึกษาจะเป็นจุดรับการกระจายอำนาจที่สำคัญตามแนวทางการปฏิรูปใหม่นี้
2. นิวซีแลนด์มุ่งที่จะเห็นความเสมอภาคทางการศึกษาในทางปฏิบัติ จึงมุ่งที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาให้ไปถึงนักเรียนทุกคนไม่ว่าจะมีความบกพร่องทางกายหรือทางจิตใจ หรือมีปัญหาในด้านอื่นประการใดก็ตาม
3. นิวซีแลนด์มุ่งที่จะพัฒนาพลเมืองนิวซีแลนด์ให้มีความสามารถที่จะแข่งขันได้ในระดับชาติ ดังนั้นจึงมุ่งให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการในสาขาต่างๆ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดตามมาตรฐานที่วางไว้
4. นิวซีแลนด์มุ่งที่จะให้เกิดความยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในระหว่างกลุ่มชนชาวนิวซีแลนด์ ดังนั้นจึงเน้นให้มีการศึกษาแก่ชาวนิวซีแลนด์ให้ยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมของชาวเมารีผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นดั้งเดิม

มาตรการในการปฏิรูปการศึกษา

1. การออกกฎหมายการศึกษา ปี 1989 (Education Act 1989) กฎหมายฉบับนี้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการจัดองค์กรการบริหารการศึกษาของชาติ องค์กรสนับสนุนการศึกษา การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา การกำหนดระดับของการศึกษา หลักสูตร การเรียนการสอน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ครูและ บุคลากรทางการศึกษา

2. การกำหนดนโยบายทางการศึกษา รัฐบาลได้กำหนดแนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา (National Education Guidelines) และเป้าหมายของชาติว่าด้วยการศึกษา (National Education Goals)

2.1 แนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา (National Education Guidelines) มีสาระสำคัญดังนี้

- 1) นักเรียนทุกคนต้องได้รับการศึกษาตามโปรแกรมที่จัดให้ได้ถึงมาตรฐานสูงสุด และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด มีความตระหนักในศักยภาพ และมีค่านิยมที่ดีที่จะเป็นพลเมืองของนิวซีแลนด์
- 2) ทุกคนต้องเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา โดยจัดอุปสรรคต่างๆ ให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างสูงสุดได้
- 3) พัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ให้สามารถแข่งขันได้ในโลกสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- 4) เด็กทุกคนต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและมีพื้นฐานที่ดี เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในอนาคต
- 5) นักเรียนทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่ครอบคลุมสาขาการเรียนรู้ในระดับสูง เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ การรู้หนังสือ การคิดคำนวณ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 6) มีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
- 7) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการดูแลและการสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อให้มีความสำเร็จในการเรียนเช่นเดียวกัน
- 8) มีแหล่งวิชาการและการเตรียมการที่ดี
- 9) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชาวเมารีในการศึกษา
- 10) มีความนับถือ ชาติ เผ่าพันธุ์ และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสมบัติล้ำค่าของชาวนิว ซีแลนด์ ยอมรับเอกลักษณ์ของชาวเมารี

2.2 เป้าหมายการศึกษาของชาติ (National Education Goals)

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้
- 2) ความเสมอภาคในโอกาส
- 3) ความสามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติ
- 4) ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็น อย่างดี
- 5) ความเป็นเลิศในการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 6) ติดตามพฤติกรรมนักเรียนกับวัตถุประสงค์และแผนการสอน เพื่อทราบความต้องการของ แต่ละบุคคล.
- 7) เพิ่มการมีส่วนร่วมและความสำเร็จของชาวเมารี
- 8) ยอมรับนับถือวัฒนธรรม เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ต่างๆของชาวนิวซีแลนด์

3. การบริหารการศึกษา การปฏิบัติการบริหารการศึกษา มีการลดขั้นตอนการบริหารเหลือเพียง 2 ระดับ คือ ระดับกระทรวงและระดับสถานศึกษา

ระดับกระทรวง มีหน้าที่กำหนดนโยบายการศึกษาทุกระดับ จัดสรรงบประมาณ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

ระดับสถานศึกษา นับตั้งแต่ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน ภายใต้คณะกรรมการบริหาร โรงเรียน (Board of Trustees) โดยมีอาจารย์ใหญ่ (Principal) เป็นผู้บริหาร

แนวทางในการปฏิบัติการบริหารการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาจะเป็นหน่วยบริหารพื้นฐานของการศึกษา มีอำนาจควบคุมดูแลทรัพยากรทางการศึกษา และใช้ประโยชน์ตามแนวทางที่รัฐเป็นผู้กำหนด
2. การดำเนินงาน สถานศึกษาจะกระทำในลักษณะหุ้นส่วนระหว่างนักวิชาการและชุมชนแต่ละแห่งที่สถานศึกษาดำเนินอยู่ กลไกในการเป็นหุ้นส่วนนี้ก็คือคณะกรรมการบริหาร โรงเรียน (Board of Trustees) นั่นเอง
3. สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องตั้งจุดประสงค์ (Objectives) ของตนเองภายในกรอบที่รัฐกำหนด จุดประสงค์เหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นความต้องการของชุมชน ซึ่งสถาบันนั้นได้ตั้งอยู่ และจะได้ระบุไว้ใน *ธรรมนูญ (Charter)* ของแต่ละสถาบัน ธรรมนูญดังกล่าวนี้เป็นเสมือนสัญญาระหว่างชุมชนและสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษากับรัฐ

4. สถานศึกษาต้องรับผิดชอบ ผ่านหน่วยงานตรวจสอบ (Review and Audit Agency) เกี่ยวกับงบประมาณของรัฐที่ใช้จ่ายไปเพื่อการศึกษา และต้องรับผิดชอบดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญ หน่วยงานตรวจสอบนี้จะทำการตรวจสอบสถานศึกษาทุกแห่งเป็นประจำ

5. สถานศึกษามีอิสระที่จะซื้อบริการจากผู้เสนอขายได้

6. จะมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของชุมชนไม่ว่า นักเรียน บิดามารดา ครู ผู้จัดการหรือผู้บริหารการศึกษา

7. กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ให้คำแนะนำเชิงนโยบายแก่รัฐมนตรีในการบริหารทรัพย์สิน ดูแล การเงิน และกิจกรรมการบริหารต่างๆ

8. สภาตัวแทนของบิดามารดา (Parent Advocacy Council) ซึ่งมีฐานะเป็นอิสระ จะได้รับการจัดตั้งขึ้น สภาฯ นี้มีบทบาทส่งเสริมผลประโยชน์ของบิดามารดาโดยทั่วไป และจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่บิดามารดาที่ไม่พอใจในสภาพการจัดการของสถานศึกษาในปัจจุบันจนประสงค์ที่จะตั้งโรงเรียนขึ้นเอง

9. กลุ่มบิดามารดาที่เป็นตัวแทนของเด็ก อย่างน้อย 21 คน จะสามารถถอนตัวออกจากสถานศึกษาที่เรียนอยู่ และจัดตั้งโรงเรียนของตนเองขึ้นใหม่ได้ หากสามารถปฏิบัติตามแนวทางจัดการศึกษาที่รัฐเป็นผู้ กำหนดไว้

รายละเอียดของการปฏิรูปการศึกษา

การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น

หน่วยบริหารการศึกษาระดับพื้นฐาน ก็คือ สถานการศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน สถานศึกษาแต่ละแห่งจะอยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees) แต่การปฏิบัติงานประจำวันจะเป็นความรับผิดชอบของครูใหญ่ ครูใหญ่จะเป็นผู้นำทางวิชาชีพของสถานศึกษา และต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา

คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees)

1. สถานศึกษาจะมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางจุดประสงค์เชิงนโยบายอย่างกว้าง และในการดำเนินงานโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล คณะกรรมการนี้จะรับผิดชอบดำเนินการให้ตอบสนองความต้องการทางการ

ศึกษาของชุมชน และการวางโครงการและ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว ภายในกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ

2. สถานศึกษาแต่ละแห่งอาจจะมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาของตนเองได้ หรืออาจจะร่วมใช้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาชุดเดียวกับสถานศึกษาอื่นก็ได้ ถ้า กระทรวงศึกษา (ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ ต้องเสนอธรรมนูญของโรงเรียนเพื่อให้รัฐมนตรีอนุมัติ) มีความพอใจว่าธรรมนูญที่ใช้ร่วมกันนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

3. บทบาทของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะแตกต่างกันในรายละเอียด ระหว่างศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนและโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบทั่วไปจะยังเป็นเช่น เดียวกัน

ธรรมนูญโรงเรียน

1. คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ด้วยความร่วมมือของครูใหญ่ คณะครู และชุมชน มีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมจัดทำธรรมนูญของโรงเรียนภายในกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ ธรรมนูญของโรงเรียนจะระบุความมุ่งหมายของสถานศึกษาและผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นแก่ตัวนักเรียน และระบุแนวทางที่จะวางโครงการโดยพิจารณาถึง

1.1 ความสนใจพิเศษของนักเรียน และนักเรียนที่มีศักยภาพ

1.2 ทักษะพิเศษ และคุณสมบัติของคณะครู

1.3 ทรัพยากรของชุมชน

1.4 ความต้องการพิเศษของชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถานศึกษา

2. กระทรวงศึกษาจะจัดกลุ่มประสานงานเพื่อช่วยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาธรรมนูญของโรงเรียนฉบับเริ่มต้น

3. แม้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการจัดเตรียมธรรมนูญของโรงเรียน แต่ในรายละเอียด ชุมชน และคณะครูก็ต้องร่วมกันพิจารณาธรรมนูญของโรงเรียน ไม่เพียงแต่จะรวมจุดประสงค์ทั่วไปของสถานศึกษา แต่จะต้องรวมความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ที่จะต้องเรียนรู้ในสถานศึกษา และมาตรฐานที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุถึง ภายในกรอบและแนวทางการศึกษาของชาติ ดังนั้น ทั้งชุมชนและสถานศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพิจารณาข้อเหล่านี้

4. ธรรมนูญของโรงเรียนจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีโดยผ่านการเสนอแนะจากกระทรวงศึกษา ธรรมนูญโรงเรียนจึงเป็นสัญญาระหว่างรัฐกับสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ธรรมนูญโรงเรียนจะได้รับการพิจารณาทบทวนเป็นครั้งคราวเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น หรือแนวทางการศึกษาของชาติ

5. หลังจากได้พัฒนาและได้รับอนุมัติธรรมนูญโรงเรียนแล้ว ครูใหญ่และคณะครูจะต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร เพื่อการนี้ครูใหญ่และคณะครูจะต้องดำเนินงานภายในกรอบจุดประสงค์ของหลักสูตรชาติ

ความรับผิดชอบในคุณภาพการศึกษา (Accountability)

1. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) มีหน้าที่ต้องรายงานต่อชุมชนเป็นประจำ ให้ทราบจุดประสงค์ของธรรมนูญโรงเรียนและผลการดำเนินงานตามจุดประสงค์นี้ เป็นที่คาดหมายว่าชุมชนจะได้รับการแจ้งให้ทราบผลสำเร็จที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษาเป็นส่วนรวม สำนักงานตรวจสอบกลาง (The Review and Audit Agency) จะมีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีระยะ 2 ปีต่อครั้ง

2. การตรวจสอบศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนจะดำเนินการอย่างไม่เป็นพิธีการเท่ากับการตรวจสอบโรงเรียน การดำเนินการที่แน่นอนจะอยู่ภายใต้คณะทำงานด้านการศึกษาและการดูแลเด็กก่อนวัยเรียน

3. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะร้องขอให้มีการตรวจสอบโดยสำนักงานตรวจสอบกลาง (The Review and Audit Agency) เมื่อมีความไม่เรียบร้อย หรือข้อข้องใจของสาธารณชนในการปฏิบัติงานของโรงเรียน

4. แนวการดำเนินงานระดับประเทศจะรวมถึงจรรยาบรรณสำหรับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน รวมทั้งกระบวนการพิจารณาที่จะนำมาใช้ เมื่อมีข้อพิพาท

ความรับผิดชอบเกี่ยวกับคณะครู

1. ตามกฎหมาย คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นนายจ้างของคณะครูและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสนับสนุน ดังนั้นจึงมีความรับผิดชอบในการจัดบุคคลเข้าคณะทำงาน

2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะแต่งตั้งครูใหญ่ และให้ความเห็นชอบต่อการแต่งตั้งคณะครู และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนอื่นตามข้อเสนอของครูใหญ่ การแต่งตั้งคณะครูที่นอกเหนือไปจากอัตรากำลังพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะอนุมัติตามข้อ

เสนอของคณะอนุกรรมการจัดคณะทำงาน คณะอนุกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ครูใหญ่
ประธานคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครูหนึ่งคนจากโรงเรียนอื่น (ตามที่คณะกรรมการ
บริหารโรงเรียนจะเลือก) ในการแต่งตั้งครูใหญ่นั้น คณะกรรมการบริหารโรงเรียนอาจหารือกับ
คณะกรรมการบริหารโรงเรียนอื่น หรือครูใหญ่อื่น หรือครูจากสถานศึกษาอื่นก็ได้

3. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะประกาศตำแหน่งครูดังกล่าวทั่วประเทศ

4. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะใช้หลักการความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะเข้า
ทำงานในการบรรจุครู การดำเนินการนี้สำนักงานตรวจสอบกลางจะตรวจสอบความถูกต้อง
เป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบประจำ

5. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะปฏิบัติการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของบัญชีอัตรา
เงินเดือนของบุคลากรทำหน้าที่การสอน และไม่ได้ทำหน้าที่การสอน

6. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นนายจ้างตามกฎหมาย จึงมีความรับผิดชอบที่จะ
กำหนดวิธีการประเมินและระเบียบวินัยสำหรับครู อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ใช้อยู่
จะต้องมีการพิจารณาที่เหมาะสม

7. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนรับผิดชอบที่จะให้ความเห็นชอบต่อแผนพัฒนา
บุคลากรตามคำแนะนำของครูใหญ่ ค่าใช้จ่ายในโครงการพัฒนาบุคลากรมาจากเงินช่วยเหลือ
เป็นก้อนของสถาบัน

ความรับผิดชอบด้านงบประมาณ

1. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้คิดคำนวณโดยใช้สูตรระดับชาติ
และจะจัดส่งไปให้สถานศึกษาเป็นรูปเงินก้อน ยกเว้นแต่ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินเดือนครู ให้เบิกจ่าย
แยกต่างหาก ความรับผิดชอบขั้นสุดท้ายในการจัดสรรเงินค่าใช้จ่ายเป็นของคณะกรรมการ
บริหารโรงเรียนโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้อนุมัติงบประมาณที่ครูใหญ่และ
คณะครูเป็นผู้จัดทำขึ้น

2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนรับผิดชอบที่จะจัดเตรียมและตรวจบัญชีของสถาน
ศึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะจัดส่งบัญชีซึ่งได้รับการตรวจหรือรับรองโดยนักบัญชี
ไปยังสำนักงานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency) เพื่อตรวจสอบ

บริการทางการบริหาร

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน อาจจ้างบริการทางการบริหารที่จำเป็นในบางกรณี ศูนย์บริการทางการศึกษาอาจจะให้บริการทางการบริหารแก่คณะกรรมการฯ ทางการบริหารได้ แต่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอิสระที่จะรับการสนับสนุนและบริการจากแหล่งใด ๆ ก็ได้ตามที่พอใจ

องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนในระดับประถมและมัธยม ประกอบด้วย:

- กรรมการ 5 คน ซึ่งได้รับเสนอชื่อและเลือกตั้งโดย “ผู้ปกครอง” นักเรียน
- ครูใหญ่
- กรรมการ 1 คน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากคณะครู
- กรรมการ 1 คน ซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยคณะนักเรียนในกรณีโรงเรียนมัธยม และโดยนักเรียนชั้นมัธยมในกรณีที่มีทั้งนักเรียนประถมและมัธยม
- กรรมการ 2 คน ซึ่งได้รับเสนอชื่อโดยเจ้าของกิจการ ถ้าหากเป็นโรงเรียนแบบผสม
- กรรมการอื่นอีก 2 คน ซึ่งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้เลือกขึ้นจากการเชิญ (อาจเลือกได้ ไม่เกิน 4 คน) เพื่อให้แน่ใจว่าคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะสะท้อนองค์ประกอบที่แท้จริงของชุมชนหรือเพื่อให้แน่ใจว่าผู้มีความชำนาญพิเศษบางอย่างจะมีอยู่ในองค์คณะกรรมการในข้อนี้ จะมาจากครูได้ไม่เกิน 1 คน
- คำว่า “บิดามารดา” ให้รวมถึงบุคคลที่เป็นผู้ดูแลใกล้ชิดที่สุดของนักเรียนด้วย
- อาจารย์ใหญ่ ครู หรือนักเรียน จะเป็นประธานคณะกรรมการบริหารโรงเรียนไม่ได้
- นอกจากครูผู้เป็นตัวแทนแล้ว ลูกจ้างอื่นของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนไม่มีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
- นักเรียนที่เป็นตัวแทนอาจถอนตัวออกจากการประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้ทุกขณะ ถ้าหากการเข้าประชุมจะทำให้เกิดการสมยอมขึ้น หนึ่ง ในบางวัฒนธรรมถือเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ที่คนอายุน้อยจะทำงานร่วมกับบุคคลที่มีอำนาจ
- คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะสนับสนุนให้มีสัดส่วนคนเป็นตัวแทนที่ยุติธรรมจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสตรีชาวเมารี ชาวเกาะแปซิฟิก และบิดามารดาผู้ใช้แรงงาน

การเลือกตั้งและการเชิญเข้าร่วมคณะกรรมการโรงเรียน

1. ครูใหญ่มีหน้าที่แจ้งให้ชุมชนทราบถึงกระบวนการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
2. การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนประถมและมัธยม จะจัดให้มีทุกๆ สองปี
3. เพื่อความต่อเนื่องของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ให้มีการเลือกตั้งกรรมการเข้ามาปฏิบัติงานในคณะกรรมการ เพียงร้อยละ 50
4. กรรมการประเภทที่รับเชิญเข้าร่วม จะอยู่ในวาระพิเศษเท่าที่คณะกรรมการแต่ละคณะเป็นผู้กำหนด

การเข้าร่วมประชุม

1. สมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะได้รับเบี้ยประชุมเพื่อทดแทนรายจ่ายอันจะมี จากการเข้ามาปฏิบัติงานเป็นกรรมการ อัตรา (ขั้นสูงสุด) ของเบี้ยประชุมนี้จะได้มีการจัดไว้เพื่อเป็นแนวทางแก่คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้พิจารณาให้เบี้ยประชุมนี้เอง และจะใช้เป็นวิธีการชดเชยรายได้ที่ขาดไป หรือรายจ่ายจากการดูแลเด็ก การเดินทาง และอื่นๆ
2. รัฐบาลจะตรวจสอบความเป็นไปได้ที่จะกำหนดให้นายจ้างเลิกการลาหยุดโดยไม่รับเงินค่าจ้างของลูกจ้าง ซึ่งเป็นสมาชิกในคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 6 วันต่อปี เพื่อช่วยให้ลูกจ้างสามารถทำหน้าที่ในการประชุมคณะกรรมการได้อย่างเต็มที่

ตำแหน่งการสอนในสถานศึกษา

1. การแต่งตั้งครูใหญ่ ให้ดำเนินการโดยมีสัญญาจ้าง ภายในกรอบอัตราเงินเดือนที่กำหนดไว้ในระดับชาติ เงื่อนไขของสัญญานี้ให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูใหญ่เจรจาตกลงกันเอง
2. การแต่งตั้งครูอาวุโส (ครูอาวุโสสูงสุด 1 คนในโรงเรียนประถมศึกษาและครูอาวุโส 2 คนใน โรงเรียนมัธยม) ให้ดำเนินการโดยมีสัญญาจ้างภายในกรอบเงินเดือนที่กำหนดไว้ในระดับชาติ เงื่อนไขของสัญญาจ้างให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูตกลงกันเอง
3. การแต่งตั้งครูให้ดำเนินการในกรอบอัตราเงินเดือนที่กำหนดไว้ในระดับชาติ เงินเดือนขั้นต้น ที่ให้อาจต่ำกว่าหรือสูงกว่าเงินเดือนที่ครูในตำแหน่งเดิมเคยได้รับ

4. ตำแหน่ง ‘ครูดีเด่น’ (Teacher of outstanding merit) จะได้รับการจัดไว้ในโครงสร้างเงินเดือน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ครูสมัครใจที่จะอยู่เป็นครูประจำชั้น มากกว่าจะเปลี่ยนไปแสวงหาดำแหน่งอาวุโสอื่นๆ เพื่อให้ได้รับการพิจารณาเป็นครูดีเด่น ครูผู้นั้นจะต้องปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานการสอนได้ระดับมาตรฐาน ได้รับการเสนอให้เป็นครูดีเด่นโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครูใหญ่ การวินิจฉัย สุดท้ายจะกระทำโดยสำนักงานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency)

5. อัตราส่วนจำนวนครูสูงสุด และต่ำสุดต่อจำนวนนักเรียน ให้กำหนดไว้ในแนวทางการจัดการศึกษาระดับชาติ

บทบาทของครูใหญ่และคณะครู

ครูใหญ่เป็นผู้นำเชิงวิชาชีพของสถานศึกษา ครูใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบ

1. การเตรียมการในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน โดยการปรึกษาร่วมกับคณะครูและชุมชนด้วยความช่วยเหลือจากกระทรวงศึกษา
2. การพัฒนาจุดประสงค์ การปฏิบัติและวิธีการที่จะประเมิณผล
3. แจ้งครอบครัวของเด็กให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าทางการศึกษาของเด็ก
4. ครูใหญ่พึงปฏิบัติงานโดยอาศัยความร่วมมือจากคณะครู แต่จะเป็นผู้รับผิดชอบสุดท้ายในการตัดสินใจ
5. บทบาทของครูจะไม่เปลี่ยนไปมากนัก แต่จะมีความสัมพันธ์โดยตรงมากขึ้นกับนายจ้าง (คณะ กรรมการบริหารโรงเรียน) และจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ของสถานศึกษา
6. รัฐบาลพึงพิจารณาให้ครูใหญ่และครู ซึ่งต้องรับภาระหน้าที่ใหม่ ได้รับการฝึกอบรม ข่าวสาร ข้อมูล และการสนับสนุน

การเจรจาเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนและบำเหน็จบำนาญ

1. อัตราเงินเดือนและบำเหน็จรางวัลสำหรับครู ให้เป็นไปตามการเจรจากลางระดับชาติ

2. คณะกรรมการข้าราชการของรัฐ (The State Services Commission) จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนายจ้างในการเจรจาตกลงเรื่องบำเหน็จรางวัล และจะปรึกษารื้อกับตัวแทนของนายจ้างในการดำเนินการในข้อนี้

การเงิน

1. การเงินที่จะเข้ามาสู่สถานศึกษานั้นจะอยู่ในรูปเงินก้อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นเงินเดือนและส่วนที่เป็นค่าดำเนินการ แต่ละส่วนจะแยกจากกันและมีสูตรของการใช้จ่ายของแต่ละส่วน สูตรการใช้จ่ายนี้จะปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการที่แตกต่างกันของสถานศึกษาต่างๆ ในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งต้องคำนึงถึงความเสมอภาคและค่าใช้จ่ายพิเศษในการดำเนินการโรงเรียนในชนบทด้วย

2. งบค่าดำเนินการ ซึ่งรวมถึงการบริหาร การดำรงงาน และค่าสอนที่ไม่อยู่ในประเภทเงินเดือน จะได้รับการคำนวณบนพื้นฐานของสูตรที่กำหนดระดับชาติ เงินอุดหนุนประเภทนี้จะไม่มีการแบ่งแยกออกเป็นประเภทค่าใช้จ่ายเฉพาะอย่าง คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้พิจารณาค่าใช้จ่ายเหล่านี้ตามความจำเป็น

3. การเงินสำหรับโครงการพิเศษและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนพิการ เป็นความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษา

4. สถานศึกษาจะได้รับการแจ้งล่วงหน้าว่าจะได้รับงบประมาณสนับสนุนเท่าใดในแต่ละปี และจะสามารถจัดสรรเงินให้เป็นไปตามจะนวนที่ได้รับได้

5. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนอาจยืมเงินในเชิงพาณิชย์ได้

6. โรงเรียนจะไม่ใช้รายได้ที่แสวงหามาได้เพื่อขยายเงินเดือนของคณะครู หรือขยายตำแหน่งให้มากขึ้น

ศูนย์บริการการศึกษา (Education Service Center)

1. ศูนย์บริการการศึกษา เป็นแหล่งบริการการบริหารอย่างหนึ่งที่จะให้แก่สถานศึกษา

2. บริการที่ศูนย์บริการการศึกษาจะจัดให้แก่สถานศึกษานั้นให้เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา แต่อาจรวมถึงการสนับสนุนทางการบริหาร ความช่วยเหลือในการจัดทำงบประมาณ และกำหนดราคา บริการทางบัญชี การจัดการขนส่งสำหรับโรงเรียน และการให้คำแนะนำในการจัดการ

3. สถานศึกษามีอิสระที่จะเลือกได้ว่าจะใช้ศูนย์บริการการศึกษาหรือจะซื้อบริการทำนองเดียวกันจากแห่งอื่น

การอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการศึกษาของชุมชน

(Community Education Forums)

1. สถานศึกษาแต่ละแห่งพึงตอบสนองต่อชุมชนเฉพาะแห่งอันเป็นที่ตั้งของสถานศึกษานั้นผ่านธรรมเนียมของโรงเรียน ชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านการอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับการศึกษาของชุมชนในลักษณะไม่เป็นทางการและเป็นเชิงให้คำปรึกษาด้วยความคิดริเริ่มของชุมชนเอง เวทีนี้จะเป็นปากเสียงเป็นทางการของชุมชนเกี่ยวกับการศึกษาและอาจจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น

- ระบุและรวมความเห็นจากทั้งผู้ประกอบอาชีพและผู้บริโภคเกี่ยวกับประเด็นการศึกษาที่มี ความสำคัญ
- ระบุและรวมความเห็นภายในส่วนการศึกษา
- อภิปรายและแก้ปัญหาความขัดแย้งในผลประโยชน์อันพึงมี
- อภิปรายเกี่ยวกับนโยบายที่กระทรวงศึกษาเป็นผู้เสนอ และให้ข้อมูลป้อนกลับต่อข้อเสนอเหล่านี้
- อภิปรายประเด็นทางการศึกษาทั่วไป เช่น แนวทางใหม่ในการจัดการศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงการสอบไล่และข้อกำหนด และจัดทำข้อเสนอแก่คณะทำงาน

2. กระทรวงศึกษาจะจัดให้มีผู้ประสานการประชุม (convenor) โดยพิจารณาจากบัญชีรายชื่อบุคคลที่ชุมชนเสนอ โดยจะต้องเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความไว้วางใจ แต่ละการประชุมอาจจะมีผู้ประสานการประชุมได้มากกว่า 1 คน

3. ผู้ประสานการประชุมจะได้รับการแต่งตั้งโดยมีกำหนดเวลา กระทรวงศึกษามีความรับผิดชอบที่จะต้องกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติงานของผู้ประสานการประชุม

4. ผู้ประสานการประชุมจะเรียกประชุมอภิปรายสาธารณะ เมื่อได้รับการร้องขอจากบุคคลหรือกลุ่มภายในชุมชนเองหรือโดยกระทรวงศึกษา

5. จะมีการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้สำหรับบริการส่วนเลขาธุการและการโต้ตอบ

หน่วยงานในส่วนกลาง

หน่วยงานการศึกษาในส่วนกลางที่เป็นหน่วยงานหลักได้แก่ กระทรวงศึกษา สำนัก

งานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency) และสภาตัวแทนของบิดามารดา (Parent Advocacy Council)

กระทรวงศึกษา

1. กระทรวงศึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษาทุกด้านและดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แต่จะไม่ใช่ผู้จัดบริการการศึกษาโดยตรง
2. กระทรวงศึกษา จะต้องรับผิดชอบต่อรัฐมนตรีผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหาร

(ปลัดกระทรวง—ผู้เรียบเรียง)

3. กระทรวงศึกษา จะประกอบด้วยหน่วยงานอย่างน้อย 3 หน่วยคือ หน่วยงานเกี่ยวกับนโยบาย หน่วยงานเกี่ยวกับทรัพย์สิน และหน่วยงานเกี่ยวกับกิจกรรมปฏิบัติการ

4. โครงสร้างของกระทรวงศึกษา ต้องเป็นไปตามหลักการดังนี้

- มีลำดับชั้นการจัดการน้อยที่สุด
- โครงสร้างของหน่วยงานเป็นไปตามหน้าที่
- มีสัดส่วนการเป็นตัวแทนที่ยุติธรรมในทุกระดับการศึกษา
- มีการจ้างงานที่เชื่อถือได้จะให้ความเสมอภาคในโอกาสทางการ

ศึกษา

- มีระบบข้อมูลที่ดี เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย ทรัพย์สิน และการปฏิบัติ

การ

5. กระทรวงศึกษามีหน้าที่รวมถึง

- การจัดทำแนวทางจัดการศึกษาแห่งชาติ
- การจัดทำจุดประสงค์ของหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งจะรวมเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางจัดการศึกษาแห่งชาติ
- การให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเพื่อการอนุมัติธรรมนูญโรงเรียน (และให้คำแนะนำต่อสถานศึกษาในการเตรียมจัดทำธรรมนูญ หากได้รับการร้องขอ)
- การจัดสรรเงินให้สถานศึกษาทุกแห่ง
- การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในกรณีทรัพย์สินถูกทำลาย และเกิดความสูญเสียจากอัคคีภัย อุทกภัย และแผ่นดินไหว

สำนักงานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency)

1. สำนักงานตรวจสอบกลาง เป็นหน่วยงานอิสระ มีหน้าที่ตรวจสอบให้แน่ใจได้ว่าสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากรัฐบาลให้เป็นไปโดยถูกต้อง และเป็นไปตามจุดประสงค์ของธรรมนูญโรงเรียนที่วางไว้ สำนักงานตรวจสอบกลางยังอาจให้คำวิจารณ์การปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นๆ ในระบบได้ด้วย เช่น การปฏิบัติของวิทยาลัยครูในการให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาและการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย
2. สำนักงานตรวจสอบกลาง ต้องรับผิดชอบต่อรัฐมนตรี ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหาร

(ปลัดกระทรวง—ผู้เรียบเรียง)

3. สำนักงานตรวจสอบกลาง จะตรวจสอบสถานศึกษาผ่านคณะทำงานที่ประกอบด้วยนักวิชาการหลายสาขา (multi disciplinary teams) ซึ่งมีความชำนาญด้านหลักสูตร การเงิน การจัดการ โอกาสการจ้างงานอย่างเหมาะสม โอกาสทางการศึกษาอย่างเหมาะสม คณะทำงานแต่ละคณะต้องมีตัวแทนชุมชนและมีครูใหญ่ที่ได้รับเลือกจากสถาบันอื่นๆรวมอยู่
4. การตรวจสอบตามปกติ จะกระทำสองปีต่อครั้ง
5. การตรวจสอบปกติเป็นการดำเนินงานร่วมกัน มุ่งที่จะช่วยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนให้สามารถดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์และทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง หลังจากการเยี่ยมเบื้องต้นซึ่งรวมทั้งข้อคิดเห็นที่ได้จากชุมชน คณะทำงานตรวจสอบจะจัดทำรายงานระบุข้อดีข้อด้อยของสถานศึกษาและการบริหาร ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสถานศึกษามีโอกาสที่จะให้ข้อวิจารณ์ในรายงานนั้น และเปลี่ยนแปลงการสอนและจัดการให้เหมาะสมได้ การเยี่ยมครั้งที่สองจะดำเนินการหลังจากนั้นอีกหนึ่งภาคเรียน รายงานจากการเยี่ยมครั้งนี้จะมีคำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงที่เห็นว่าจำเป็น ถ้ารายงานระบุข้อบกพร่องที่รุนแรงเกี่ยวกับการจัดการของสถานศึกษาหรือเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไว้ ก็จะมีการแจ้งเตือนให้ทราบว่าจะมีการตรวจสอบครั้งที่สามในหกเดือนต่อไป การตรวจสอบครั้งนี้ อาจมีผลไปสู่การปลดคณะกรรมการบริหารโรงเรียนออกจากหน้าที่ ถ้าข้อบกพร่องที่มีอยู่ไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
6. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน จะจัดส่งรายงานการเงินประจำปี ซึ่งได้รับการตรวจสอบและรับรองโดยนักบัญชีไปยังสำนักงานตรวจสอบกลาง
7. การตรวจสอบพิเศษอาจจะกระทำได้โดยดุลพินิจของรัฐมนตรี สำนักงานตรวจ

สอบกลางหรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เมื่อสาธารณชนมีข้อข้องใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา การตรวจสอบนี้จะชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงซึ่งอาจมีผลต่อการบังคับให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนออกจากหน้าที่และให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนใหม่ หรือการให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนออกจากหน้าที่และให้ตั้งผู้จัดการตามกฎหมายทำหน้าที่จนกว่าจะมีการตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนชุดใหม่ขึ้น

8. รายงานการตรวจสอบปรกติและการตรวจสอบพิเศษ จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน

9. บุคคลที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ไม่มีหน้าที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีความรับผิดชอบที่จะให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่สถานศึกษา นอกไปจากการเสนอแนะในรายงานในกระบวนการตรวจสอบ

สภาตัวแทนบิดามารดา (Parent Advocacy Council)

1. สภาตัวแทนบิดามารดา ซึ่งเป็นอิสระ จะได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของผู้เป็นบิดามารดาในทุกระดับของการศึกษา

2. บทบาทของสภาตัวแทนบิดามารดา จะเป็นในลักษณะ “ที่พึ่งสุดท้าย” ดังนั้น จึงมีหน้าที่ใน ขอบเขตจำกัด กล่าวคือ

- เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการศึกษาและสิทธิหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ในระบบ
- ช่วยกลุ่มบุคคลและบุคคลผู้ซึ่งความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับฟังในส่วนใดในระบบเช่น ในระดับสถานศึกษาของท้องถิ่นหรือในการอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับการศึกษาของชุมชน

- เพื่อช่วยบิดามารดาซึ่งต้องการจะให้การศึกษาแก่บุตรหลานที่บ้าน หรือผู้ต้องการจะแยกจัดโรงเรียน

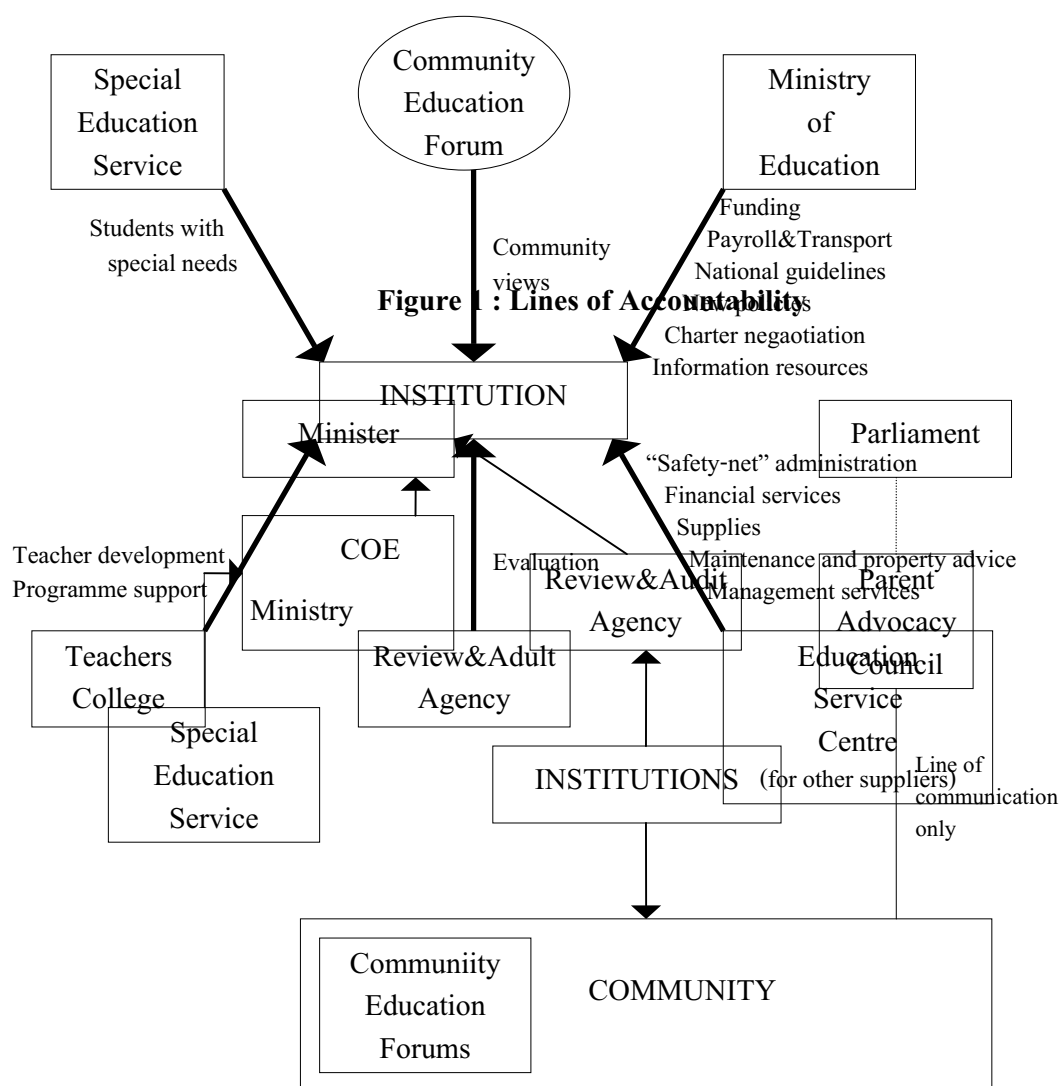
- เพื่อเป็นตัวแทนและส่งเสริมผลประโยชน์ของบิดามารดาทั่วไป แต่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการร้องทุกข์เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาประจำวัน

3. สภาตัวแทนบิดามารดาจะรับผิดชอบโดยตรงต่อรัฐสภา และจะรายงานต่อรัฐสภาเป็นประจำปี

4. สมาชิกของสภาตัวแทนบิดามารดาจะได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี สมาชิกภาพ

ซึ่งสะท้อนลักษณะประชากร โดยส่วนรวมของนิวซีแลนด์ในด้านชาติพันธุ์ เพศ และรายได้ จะได้รับการสนับสนุน

Figure 2 : Meeting the Needs of Institutions

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย

ออสเตรเลียได้เผชิญปัญหาทางด้านเศรษฐกิจจนเกิดการว่างงาน เป็นประวัติการณ์ในทศวรรษที่ 80 ซึ่งทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องทำการปฏิรูปด้านการอาชีวศึกษาเป็นการใหญ่ ประกอบกับปัญหาในการเทียบผลการเรียนในรัฐต่างๆ ซึ่งมีวิธีการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน และการเตรียมกำลังคนเพื่อการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ออสเตรเลียจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาให้เหมาะสมกับกาลสมัย

วิสัยทัศน์ของออสเตรเลียเกี่ยวกับการศึกษา มีดังนี้

1. ปัญญาสาเกตว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ยืนยันว่า “ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา” แต่ออสเตรเลียยังไม่สามารถตอบสนองเจตนารมณ์ข้อนี้ได้เป็นที่พอใจ สัดส่วนผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษายังมีเพียงร้อยละ 57 ในปี 1994 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68 ในปี 2005 ซึ่งแปลว่าในต้นศตวรรษที่ 21 นี้ยังมีประชากรประมาณร้อยละ 30 เศษ ที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา
2. การบริหารการศึกษาในออสเตรเลีย แต่ละรัฐและเขตการปกครองตนเองมีความแตกต่างกัน ไม่มีมาตรฐานในระดับชาติ ความแตกต่างในเรื่องนี้ทำให้เกิดปัญหาในการเทียบโอนผลการเรียน เมื่อมีการย้ายสถานศึกษาจากรัฐหนึ่งไปอีกรัฐหนึ่ง
3. ผู้ปกครองนักเรียนในปัจจุบันนี้ต่างคาดหวังให้โรงเรียนจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้น และต้องการให้โรงเรียนสามารถรับการตรวจสอบคุณภาพได้ด้วย ชุมชนต้องการให้โรงเรียนดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับ
4. การเปลี่ยนแปลงในวิชาการบริหารงานเอกชนและองค์กรบริการเป็นแบบอย่างการกระจายทรัพยากรและการตัดสินใจไปสู่ระดับที่ใกล้กับผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งรูปแบบเน้นการทำงานเป็นทีม การควบคุมคุณภาพ การให้บริการ และการยืดหยุ่นต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
5. การว่างงานในช่วงทศวรรษ 1980 ทำให้เกิดความตกต่ำและการชลอตัวทางเศรษฐกิจทั่วโลกทำให้เห็นว่าควรจะนำหลักสูตรอาชีวศึกษาเข้ามาผสมผสานไว้ในปีที่ 11 และ 12 เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน
6. บรรยากาศการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจกับนานาประเทศทำให้เกิดความจำเป็นที่ต้อง

เตรียมคนงานในอนาคตให้มีทักษะที่ยืดหยุ่นพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของออสเตรเลีย

1. สภาการศึกษาออสเตรเลีย (The Australian Education Council: ACE) ประกอบด้วยรัฐมนตรีของรัฐต่างๆของออสเตรเลียและรัฐมนตรีของรัฐบาลกลาง ทำหน้าที่เป็นกลไกที่ปรึกษา ทั้งระดับสหพันธรัฐและระดับรัฐ ได้จัดทำเป้าหมายการศึกษาระดับชาติ (National Goals for Schooling) รวม 10 ข้อ เมื่อเดือน เมษายน 1989 โดยมีความปรารภดังนี้

“ในฐานะที่เป็นชาติ ไม่ว่าแต่ละคนจะยากดีมีจน มีเชื้อสายสืบมาจากอังกฤษ ยุโรป ชาวพื้นเมืองดั้งเดิม หรือเอเชีย จากตำแหน่งแหล่งที่ซึ่งห่างไกล หรือเป็นชุมชนเมือง เรามีความปรารถนาที่จะให้ลูกหลานของเรา ทั้งหญิงและชาย รวมทั้งผู้พิการทั้งร่างกายและจิตใจ ได้รับการศึกษาที่ดีเต็มตามความหมายของคำๆนี้ เพื่อออกจากโรงเรียนแล้วสามารถแสวงหาอาชีพที่ตนเองพึงพอใจและมีส่วนร่วมสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ”

เป้าหมาย 10 ประการแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

เป้าหมาย ข้อ 1-3 เป็นเป้าหมายทั่วไป ดังนี้

เป้าหมายข้อ 1 เพื่อให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่ดีเลิศ ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถพิเศษ และสมรรถนะให้เต็มศักยภาพ สัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของชาติ

เป้าหมายข้อ 2 เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีมาตรฐานการเรียนรู้ระดับสูง และเพื่อพัฒนาให้มีความมั่นใจ การมองในแง่ดี ความนับถือตนเอง ความนับถือในผู้อื่น และความเป็นเลิศในส่วนบุคคล

เป้าหมายข้อ 3 เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา และจัดให้มีเงื่อนไขการเรียนพิเศษสำหรับกลุ่มต่างๆ

เป้าหมายข้อ 4 5 และ 10 เป็นเป้าหมายด้านอาชีพ ดังนี้

เป้าหมายข้อ 4 เพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

และจัดให้มีทักษะซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ในการจ้างงานในอนาคต และการนำไปใช้ในด้านอื่นๆในชีวิต

เป้าหมายข้อ 5 เพื่อให้มีพื้นฐานเพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมต่อเนื่องในเชิงความรู้ และทักษะความนับถือต่อการเรียนรู้ และเจตคติทางบวกต่อการศึกษตลอดชีวิต

เป้าหมายข้อ 10 เพื่อจัดให้มีการศึกษาในด้านอาชีพที่เหมาะสมและความรู้เกี่ยวกับโลก ของการทำงาน รวมทั้งความเข้าใจในธรรมชาติและสถานที่ปฏิบัติงานในสังคม

เป้าหมาย 6 - 9 เกี่ยวกับหลักสูตร ดังนี้

เป้าหมายข้อ 6 เพื่อพัฒนานักเรียนให้มี

- ก. ทักษะในภาษาอังกฤษ รวมถึงการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
- ข. ทักษะในการคำนวณ และอื่นๆทางคณิตศาสตร์
- ค. ทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา
- ง. ทักษะในการคำนวณและประมวลผลข้อมูล
- จ. ความเข้าใจในบทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสังคมและมีทักษะทาง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
- ฉ. ความรู้และความซาบซึ้งในประวัติศาสตร์และบริบทของออสเตรเลีย
- ช. ความรู้ในภาษาอื่นนอกจากภาษาอังกฤษ
- ซ. ความซาบซึ้ง ความเข้าใจ ความมั่นใจในการเข้าร่วมในศิลปะประดิษฐ์
- ฌ. ความเข้าใจ ความหวังใยในการพัฒนาอย่างสมดุลและสิ่งแวดล้อมโลก
- ญ. สมรรถนะในการใช้ดุลพินิจทางศีลธรรม จริยธรรม และความเป็นธรรมทาง สังคม

เป้าหมายข้อ 7 เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมซึ่งจะช่วยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองในสังคมออสเตรเลียที่เป็นประชาธิปไตย

เป้าหมายข้อ 8 เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจและนับถือมรดกทางวัฒนธรรมของออสเตรเลีย รวมทั้งพื้นฐานทางวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มพื้นเมืองดั้งเดิม

เป้าหมายข้อ 9 เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาทางกาย สุขภาพส่วนบุคคล และการใช้เวลาว่างที่เป็นการสร้างสรรค์

เป้าหมายข้อ 10 ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ในหัวข้อเป้าหมายข้อ 4 5 และ 10

มาตรการในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปฯ ของออสเตรเลียไม่ได้ดำเนินการมาตรการในรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ เนื่องจากจากรัฐต่างๆ มีอิสระที่จะดำเนินการจัดการศึกษาของตนเอง ดังนั้นจึงไม่อาจจะหามาตรการร่วมที่เหมือนกันทั่วประเทศได้ มาตรการที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นมาตรการที่ปรากฏอยู่ในบางรัฐ แต่ได้นำมากล่าวรวมๆกันเพื่อให้เห็นความหลากหลายของวิธีการที่ได้ใช้ในประเทศออสเตรเลีย ดังนี้

1) ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารการศึกษา โดยให้โรงเรียนมีอำนาจมากขึ้น การบังคับบัญชาจากรัฐน้อยลง ผู้บริหารโรงเรียนทำงานร่วมกับสภาโรงเรียน (School Council) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครูในโรงเรียน ตัวแทนนักเรียนในโรงเรียน ตัวแทนชุมชน ครูใหญ่ โดยมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ไม่ถึงกับมีอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหาร

2) หลักการในการปฏิรูปการบริหารการศึกษา มีดังนี้

- ก) สำนักงานใหญ่ (กระทรวงศึกษา) ควรมีขนาดลดลง (Small Head Office)
- ข) มอบอำนาจให้ครูใหญ่มากขึ้น (More Power to Principals)
- ค) มีสภาโรงเรียน (School Councils) เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม (ดังได้กล่าวในข้อ 1)
- ง) ปรับบทบาทของโรงเรียนให้รองรับการเปลี่ยนแปลง (School Renewal)
- จ) จัดให้มีการประกันคุณภาพทางการศึกษา (Quality Assurance) ตามวิธีการในข้อ (3)

3) การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) หมายถึงการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าโรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการต่างๆ เช่น

- ก) การสอบจากภายนอก (External Examination)
- ข) ระบบตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียน (School Quality System)
- ค) การเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน (Student Data)
- ง) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (Feedback from Stockholder Groups)

4) มีระบบติดตามและประเมินผลมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน (Student Performance Standard: SPS) ดังตัวอย่างที่ดำเนินการในรัฐควีนสแลนด์ ดังนี้

(1) การประเมินผลชั้นประถมปีที่ 2 เป็นการศึกษาผลการเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือในการเรียนของเด็ก

(2) การประเมินผลชั้นประถมปีที่ 6 เป็นการวัดมาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน

(3) การประเมินผลชั้นปีที่ 12 เป็นการจัดลำดับผลการเรียนของนักเรียนที่จบการศึกษาในชั้นปีที่ 12 เพื่อใช้ในการเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย

(4) แบบทดสอบทักษะวิชาแกนของควีนสแลนด์ (Queensland Core Skills Test : QCS) ซึ่งได้พัฒนาโดยคณะกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนของควีนสแลนด์ มีลักษณะดังนี้

(4.1) ใช้เป็นแบบทดสอบสำหรับนักเรียนปีที่ 12 ของควีนสแลนด์

(4.2) เป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทั่วไปไม่ใช่วัดความสามารถทางสมองและความถนัดทาง การเรียน

(4.3) เป็นแบบทดสอบที่รวมทุกรายวิชาเข้าด้วยกันของหลักสูตร

(4.4) ใช้ทดสอบเด็กชั้นปีที่ 12 ทั้งหมด ไม่พิจารณาความแตกต่างของรายวิชา

(4.5) ใช้ทดสอบนักเรียนที่เรียนจบชั้นปีที่ 12 ไปแล้ว แต่ต้องมีอายุไม่เกิน 18 ปี

(5) ส่งเสริมนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน เช่น

(5.1) การใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนเนื้อหาวิชาต่างๆรวมทั้งการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากInternet

(5.2) การสอนโดยการรวมเด็กหลายๆอายุไว้ด้วยกัน (Multi-Age Class) นักเรียนแต่ละชั้นที่มารวมกันจะเรียนตามหลักสูตรในชั้นตนเอง นักเรียนในชั้นสูงกว่าจะช่วยสอนนักเรียนชั้นต่ำกว่า

(5.3) การสอนแบบพี่สอนน้อง เช่น ให้เด็กชั้นปีที่ 7 ช่วยสอนคอมพิวเตอร์ให้เด็กชั้นปีที่ 3

(5.4) การสอนภาษาต่างประเทศโดยวิธีซึมซับ(Immersion) โดยใช้ภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ ภาษาแม่มาสอนในทุกวิชา ทำให้นักเรียนได้ความรู้ทั้งเนื้อหาวิชาและภาษาที่สองได้เป็นอย่างดี

(5.5) การศึกษาทางไกล มีการใช้สื่อและวิธีการสอนหลายๆอย่าง เช่น ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Material) เทปเสียง (Audio Tapes) เทปวีดิทัศน์ (Video Tapes)

แบบเรียนที่จัดทำเพื่อการค้า (Commercial Text) การพบระหว่างผู้เรียนและผู้สอบ (Face to Face Contact) โทรศัพท์ ร่วมกับคอมพิวเตอร์ วิทยุความถี่สูง

(6) พัฒนาระบบการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมแห่งชาติให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้มีความสามารถที่จะแข่งขันและเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมได้มากขึ้น

(7) ให้การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการศึกษาแก่ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมผู้ที่มีความขาดแคลนหรืออยู่ในพื้นที่โดดเดี่ยว เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการศึกษา

(8) ส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ รวมทั้งสตรี ผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกล ผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ชาวพื้นเมืองดั้งเดิม ได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับนี้

ตอนที่ 3

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของหน่วยงานและองค์การต่างๆ

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของยูเนสโก

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Education, Science and Culture Organization) ในชื่อย่อที่เรียกกันติดปากว่า “ยูเนสโก” (UNESCO หรือ Unesco) นั้นจัดว่าเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม องค์กรนี้นอกจากจะมีหน้าที่ดังกล่าวแล้วยังจะต้องมีหน้าที่ในการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาพร้อมกับสมาชิกประเทศไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ ยูเนสโกภายใต้การนำของเจ้าหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิจะร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในประเทศต่างๆวางกรอบแนวคิดของการพัฒนาโครงการการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์หรือการมองภาพอนาคตที่เป็นไปได้ต่อการพัฒนามนุษย์

ยูเนสโกแห่งภาคพื้นเอเชีย แปซิฟิก นั้น ได้ดำเนินงานตามโปรแกรมการศึกษาของเอเชีย แปซิฟิกเพื่อมวลชน (Asia-Pacific Programme of Education for All : APPEAL) ซึ่งประกอบด้วยโครงการที่สัมพันธ์กัน 3 โครงการคือ

1. การขจัดความไม่รู้หนังสือ
2. การจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง
3. การศึกษาต่อเนื่องเพื่อการพัฒนา

การประชุมประสานงานระดับภูมิภาคครั้งที่ 2 ของ APPEAL ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 1990 นั้น ที่ประชุม ได้จัดการศึกษาต่อเนื่องออกเป็น 6 ประเภท และประเภทที่ 6 เป็นโปรแกรมที่มุ่งอนาคต (Future-Oriented Programme:FOP) ที่ตั้งอยู่บนวิสัยทัศน์ของประเทศสมาชิก โดยกำหนดคำนิยามของโปรแกรมที่มุ่งอนาคตที่เป็นนัยแสดงว่า

- 1) โปรแกรมที่มุ่งอนาคตเป็นองค์ประกอบของการศึกษาต่อเนื่อง
- 2) FOP มีจุดเน้นที่กระบวนการเปลี่ยนแปลง ช่วยผู้นำ นักวางแผนและคนอื่นๆให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง

3) การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสังคมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับนโยบายด้านพัฒนาที่มีผลกระทบต่อสังคม

4) กลุ่มเป้าหมายจำเพาะ คือ ผู้รับผิดชอบด้านการริเริ่ม การดำเนินการ ติดตาม ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในด้านที่เกี่ยวข้องกับสังคมและเทคโนโลยี

5) การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องนั้นมีอยู่ทั้งในระดับท้องถิ่น องค์กร ภูมิภาค (จังหวัด) ระดับชาติ และนานาชาติ

6) จุดเน้นของ FOP คือการพัฒนาความรู้ใหม่ ทักษะ และเทคนิคที่จะช่วยในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผล และ

7) FOP แสดงวิสัยทัศน์บางอย่างของอนาคตและมุ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากวิสัยทัศน์นั้นๆ

กล่าวโดยสรุป โปรแกรมที่มุ่งอนาคตเป็นแนวคิดที่ยูเนสโกได้ให้การสนับสนุนกับประเทศสมาชิกทั้งหลายที่จะให้จัดทำวิสัยทัศน์ตามขั้นตอน

เป็นที่ทราบกันดีในวงการศึกษาว่า APPEAL ถือกำเนิดจากการประชุมครั้งที่ 5 ของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาและบุคคลผู้เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิก และการประชุมโลกเรื่อง การศึกษาเพื่อมวลชน (Education for All) ที่จอมเทียน ประเทศไทย ได้มีการการขยายทัศนะหรือวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่กว้างไกลออกไปว่า

“ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของปวงชนนั้น การมีปณิธานที่ต่อเนื่องในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นยังไม่เพียงพอ สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง คือ การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ซึ่งสามารถก้าวพ้นและไม่ติดอยู่กับกรอบเงื่อนไขของสภาพปัจจุบันทั้งในด้านทรัพยากร โครงสร้างองค์กร หลักสูตร และระบบการเรียนการสอนแบบเดิม วิสัยทัศน์ใหม่นี้หมายถึง การสร้างเสริมเพิ่มขึ้นจากสิ่งที่ดีที่สุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน”

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : World Conference on Education for All, 1990)

วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลดังกล่าวมีประเด็นที่พึงทราบดังนี้คือ

- การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันคือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน
- การเน้นการเรียนรู้ กล่าวคือผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างเป็นประโยชน์ กอปรไปด้วยเหตุผล ความสามารถ ทักษะ และค่านิยม เข้าด้วยกัน
- การขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงเด็กปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และหลากหลายเพื่อสนองตอบความต้องการของปวงชน
- การเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งด้านโภชนา สุขภาพอนามัย ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ
- การระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายจากองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนาและครอบครัว

การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันนั้น มีสาระสำคัญที่เน้นเป็นอันดับแรกและสรุปได้ดังนี้คือ (1) เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน ควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพพร้อมๆกับการวางมาตรการที่ต่อเนื่องเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (2) เพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ทุกคนต้องได้รับโอกาสที่จะเรียน สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานและคงสภาพความรู้ในระดับที่เป็นที่ยอมรับ (3) ที่สำคัญอันดับแรก คือประกันการเข้าเรียนและคุณภาพการศึกษาของสตรีและเด็กหญิง รวมถึงการจัดอุปสรรคการมีส่วนร่วมและการอคติทางเพศในทางการศึกษา (4) ต้องมีการขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างจริงจังในคนกลุ่มต่างๆ ทุกคน ต้องมีโอกาสดำเนินการสนับสนุนเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (5) ต้องคำนึงถึงคนพิการทุกประเภทเป็นพิเศษในการบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา

การเน้นการเรียนรู้

โอกาสทางการศึกษาที่นำสู่การพัฒนาบุคคลและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยโอกาสที่ให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้อย่างเป็นประโยชน์ด้วยการบูรณาการทั้งเหตุผล ทักษะ และค่านิยมเข้าด้วยกัน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมุ่งเน้นที่การแสวงหาการเรียนรู้และบังเกิดผลลัพธ์ที่แท้จริง มิใช่เน้นที่จำนวนคนเข้าเรียน การเข้าเรียนต่อเนื่อง หรือเรียนจบได้ประกาศนียบัตร การเรียนที่แท้จริงและร่วมกันนั้นมีคุณค่าที่ประกันได้ว่าเกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องกำหนดระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

การขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความหลากหลาย สลับซับซ้อน และธรรมชาติของเปลี่ยนแปลง ความต้องการการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ จำเป็นต่อการขยายขอบข่ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

- การเรียนรู้เริ่มต้นตั้งแต่เกิด จึงต้องมีการศึกษาปฐมวัยและการเลี้ยงดูเด็กเล็ก ซึ่งจัดได้ด้วยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาเอง
- ระบบการให้การศึกษาที่สำคัญนอกจากครอบครัวแล้ว ก็เป็นระบบการประถมศึกษา ที่จะต้องจัดให้ทั่วถึงตามความต้องการของผู้เรียนและวัฒนธรรม ตลอดจนความต้องการของชุมชน โครงการเสริมในลักษณะอื่นเช่น นอกโรงเรียนก็ช่วยเด็กที่พลาดโอกาสเข้าเรียนในระบบโรงเรียนให้เติมเต็มการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
- ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเด็กและผู้ใหญ่นั้นหลากหลาย จึงต้องจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย โครงการรู้หนังสือนั้นสำคัญมากเพราะการรู้หนังสือเป็นทักษะที่จำเป็น และเป็นพื้นฐานของทักษะชีวิตอื่นๆ การรู้ภาษาถิ่นของตนช่วยเสริมเอกลักษณ์และสืบทอดทางวัฒนธรรม การสนองความต้องการของผู้เรียนในด้านอื่นๆ อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น ฝึกทักษะ ฝึกงานช่าง จัดหลักสูตรทั้งในและนอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ ประชากร เทคนิคการเกษตร สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ชีวิตครอบครัว การวางแผนครอบครัว และประเด็นอื่นๆในสังคม
- เครื่องมือและข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆที่มีอยู่ การสื่อสาร และปฏิบัติการทางสังคม

ช่วยเหลือความรู้ที่สำคัญ ทั้งรายงานและให้ความรู้แก่ประชาชนในประเด็นต่างๆ นอกเหนือจากวิธีการแบบเดิมแล้ว ห้องสมุด โทรทัศน์ วิทยุ และสื่ออื่นๆสามารถนำมาใช้สร้างความตระหนักในศักยภาพของคนให้ประสบตามความต้องการในการศึกษาพื้นฐานทั้งหมดได้

การเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

การเรียนรู้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยลำพัง ดังนั้นทุกสังคมต้องประกันได้ว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับโภชนาการ การรักษาสภาพอนามัย และการส่งเสริมสนับสนุนทางร่างกายและจิตใจเพื่อเข้าร่วมอย่างจริงจังและได้รับประโยชน์จากการศึกษา ความรู้และทักษะที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แก่เด็กควรบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ของชุมชน เพราะการศึกษาไม่ว่าจะเป็นของเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครอง ควรจะสนับสนุนกันและกันและเกี่ยวเนื่องกัน จะเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเองและมีชีวิตชีวา

การระดมความร่วมมือจากทุกฝ่าย

หน่วยงานการศึกษาระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น ต่างมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน แต่องค์กรเหล่านี้ไม่สามารถจะจัดหาทรัพยากรด้านบุคคล การเงิน และองค์กรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมนี้ได้ทั้งหมด ดังนั้นความร่วมมือในรูปแบบใหม่ๆจากองค์กรต่างๆ จึงมีความจำเป็น อันได้แก่ ความร่วมมือทางการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท โดยปรับบทบาทของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากับหน่วยงานอื่นๆของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานแผน การเงินการคลัง การสื่อสาร และหน่วยงานต่างๆทางสังคม ความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา และครอบครัว

บทบาทของครอบครัวและครูนั้น นับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ความเป็นหุ้นส่วนที่แท้จริงของครูและครอบครัวมีส่วนช่วยทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน การจัดการ และประเมินผลโครงการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉะนั้นการจะมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และการสร้างสัญญาประชาคมใหม่ขึ้นนั้น ‘ยูเนสโก’ เห็นว่า การมีหุ้นส่วนร่วมกันเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่ง

เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมายสุดท้าย (ultimate goal) ที่กำหนดไว้ในปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อมวลชน (World declaration on Education for all) คือการตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน และจากรายงานการศึกษาโลกในปี 1995 ของ ยูเนสโก (World Education Report 1995, Unesco 1995.) นั้น กลุ่มเป้าหมาย (Targets) ที่มุ่งเน้นในอนาคตนี้ก็คือ กลุ่มสตรีและเด็กหญิง โดยกล่าวว่า ประเทศส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันในการประชุมโลก ที่จอมเทียน ในปี 1990 ว่า การศึกษาของสตรีและเด็ก หญิง จัดเป็นอันดับสำคัญในนโยบายการศึกษา

ความพยายามในระยะยาวเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายนี้จะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้ามีการกำหนดเป้าหมายระยะกลาง (intermediate goals) ในการปฏิบัติงานขึ้น และมีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ยิ่งไปกว่านั้นยู-เนสโกยังได้ชี้แนะสมาชิกประเทศต่างๆ ให้กำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาในอนาคต คือ

- 1) การขยายกิจการด้านการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยและกิจกรรมพัฒนา ที่รวมถึงการให้ความรู้แก่ครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการ
- 2) โอกาสการเข้าเรียนและเรียนจบชั้นประถมศึกษา (หรือสูงกว่านี้ที่กำหนดว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ในปี 2000
- 3) การปรับปรุงสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยกำหนดเป็นร้อยละของกลุ่มประชากร
- 4) การลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ โดยเน้นการเรียนรู้ของสตรีและเด็กหญิง
- 5) การขยายการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของเยาวชนและผู้ใหญ่ และ
- 6) การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนบุคคลและครอบครัว

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของมูลนิธิสถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย

มูลนิธิสถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย (Thailand Development Research Institute Foundation: TDRI) ที่เรียกสั้นๆว่า ที ดี อาร์ ไอ ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ในชื่อเรื่องว่า “การศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ: ประเด็นและทางเลือกเพื่อนโยบายการปฏิรูป” ในปี 1991 และได้นำเสนอเป็นรายงานต่อการประชุมโลกเรื่อง “การศึกษาเพื่อมวลชน” ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ที่จอมเทียน ประเทศไทย รายงานฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาการจัดการศึกษาในประเทศไทยซึ่งจะมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยในอนาคตว่า

“มีหลายอย่างที่เราชี้ให้เห็นว่า ระบบการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังขาดความสัมพันธ์ที่เพียงพอกับความต้องการจากตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพ ปัญหาที่สั่งสมมานานอาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาของไทยต่อความเสมอภาค และต่อโครงสร้างทางสังคมในอนาคต”

โดยมีประเด็นหลักที่สำคัญ 6 เรื่อง ที่พึงพิจารณาด้วยการใช้กระบวนการวิสัยทัศน์เข้ามาแก้ไข คือ

- การเข้าถึงการศึกษาระดับอนุบาล
- คุณภาพที่แตกต่างกันในระดับประถมศึกษา
- การเข้าเรียนต่ำและคุณภาพที่แตกต่างกันมากในระดับมัธยมศึกษา
- การปรับตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้ที่ออกจากระบบการศึกษา
- การฝึกอบรมและการยกระดับคนงานที่อยู่ในกำลังแรงงานอยู่แล้ว
- การขาดความยืดหยุ่นและการตอบสนองของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ระดับอนุบาล

จากการที่ในปัจจุบันนี้ ทุกฝ่ายต่างเห็นความสำคัญของการศึกษาเด็กเล็กตั้งแต่วัยปฐมวัย การจัดการศึกษาอนุบาล 2 ปีนี้ ส่วนใหญ่จัดทำโดยภาคเอกชน มีอัตราส่วนน้อยที่จัดทำ

โดยภาครัฐซึ่งได้แก่โรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและการจัดการศึกษาเด็กเล็กโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) อยู่ทั่วไป แต่ก็ยังอยู่ในปริมาณที่ไม่มากนัก กอปรด้วยผลการวิจัยในบางประเทศ (World Bank, 1980) ซึ่งให้เห็นว่าการให้การศึกษาระดับนี้ทำให้เด็กที่ยากจนและเด็กในชนบทสามารถเรียนในระดับประถมศึกษาได้ขึ้น ผลการวิจัยในประเทศไทย โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและมหาวิทยาลัยมิชิแกนภายใต้โครงการบริดจ์ส์ (BRIDGES: Basic Research and Implementation in Developing Education Systems) ก็พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กเล็กอีก 1 ปี สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยในระดับประถมศึกษาของนักเรียน นับเป็นการให้ข้อมูลแก่การสร้างวิสัยทัศน์การศึกษาแก่การศึกษาก่อนการประถมศึกษา

ที ดี อาร์ ไอ ได้เสนอทางเลือกเชิงนโยบาย คือ (1) ให้มีการติดตามผลการเรียนของเด็กจากครอบครัวผู้มียารายได้น้อย (2) ให้มีโครงการนำร่องที่ให้คูปองนำร่องทางการศึกษา (voucher) แก่ครอบครัวผู้มียารายได้น้อย ซึ่งจะช่วยให้เด็กๆสามารถที่จะเลือกเรียนในโรงเรียนอนุบาลทั้งของรัฐบาลและเอกชนได้อย่างกว้างขวาง และ (3) ส่งเสริมการจัดตั้งทดลองการศึกษาไว้ก่อนประถมศึกษา เช่น โรงเรียนหรือศูนย์ปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ พร้อมด้วยการฝึกฝนอบรมครูในระดับนี้

ระดับประถมศึกษา

สืบเนื่องจากความเหลื่อมล้ำในสังคม- เทคโนโลยีทางการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ทำให้คุณภาพของการศึกษาระดับนี้แตกต่างกันในหลายรูปแบบเช่น ระหว่างโรงเรียน ระหว่างในเมืองกับนอกเมืองหรือชนบท ระหว่างจังหวัดกับภูมิภาค แม้การศึกษาในระดับนี้จะเป็นการจัดการศึกษาฟรี ให้แก่ประชาชน แต่ฟรีเพียงค่าเล่าเรียน สำหรับค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น หนังสือและเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างอื่นนั้น ประชาชนจะต้องลงทุนอีกเป็นอันมาก ทำให้มีปัญหาของการเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาในระดับนี้ และมีผลกระทบไปสู่คุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน อันจะเกี่ยวเนื่องไปถึงการเข้าเรียนต่อในระดับ มัธยมศึกษา

ที ดี อาร์ ไอ ได้เสนอแนะนโยบายในเรื่องนี้ไว้ดังนี้ คือ

1) ให้มีเงินทุนจัดพิมพ์หรือจัดหาหนังสือเรียน สมุดแบบฝึกหัด และมีการติดตามประเมินผลในระยะยาว อย่างต่อเนื่อง

- 2) ให้มีการทดลองทำรูปแบบการสอนที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระดับชั้นประถมปีที่ 5 และ ปีที่ 6
- 3) จัดให้มีการทดลองการรวมกลุ่มโรงเรียนเข้าด้วยกันในพื้นที่ที่จำนวนเด็กน้อย (โรงเรียนขนาดเล็ก) เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และ
- 4) จัดทดลองในการฝึกอบรมครู เพื่อให้มีคุณภาพการสอนการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ระดับมัธยมศึกษา

ประเด็นปัญหาต่างๆในระดับมัธยมศึกษาที่นำไปสู่การศึกษาค้นคว้าของ ที ดี อาร์ ไอ ได้แก่

- 1) อัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมต่ำ โดยมีการเข้าเรียนต่ำตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับเด็กในชนบทและเด็กยากจนในเมือง
- 2) คุณภาพของมัธยมศึกษาที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัญหาด้านสังคม-เทคโนโลยีทางการสอนในระดับประถมศึกษา
- 3) การจัดการศึกษาของภาคเอกชนลดลง อันอาจเนื่องมาจากการเพิ่มปริมาณนักเรียนของภาครัฐ และ
- 4) ความต้องการทางมัธยมศึกษาในสองรูปแบบคือ เพื่อการเรียนรู้ต่อและการออกประกอบอาชีพ

ปัญหาดังกล่าวนั้นนำไปสู่วิสัยทัศน์ที่เป็นมาตรการเสนอแนะหลายประการคือ

- 1) การมุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพของครูอย่างจริงจัง (ส่วนใหญ่สำหรับครูโรงเรียนขยายโอกาสของ สปช.) วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาคุณภาพครูนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง
- 2) การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในชนบท ให้มีเนื้อหาและตัวอย่างที่นักเรียนคุ้นเคย เป็นสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น โดยยึดแกนหลักสูตรระดับชาติในด้านทักษะเช่น ทักษะการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ความเฉลียวฉลาดในการประกอบอาชีพ
- 3) การยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนของโรงเรียนเอกชน เพื่อให้โรงเรียนเอกชนสามารถพัฒนาความเป็นเลิศในการเรียนการสอน นับเป็นทางเลือกที่ทำให้ผู้ปกครองสามารถส่งบุตร

หลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงในกรณีที่ไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลใดๆได้ และเป็นการกระจายความรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาสู่มือประชาชน

4) สำหรับการขยายโอกาสระยะยาว ที่ ดี อาร์ ไอ ได้เสนอแนะให้มีการใช้ระบบป้องกันการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายที่ยากจนกว้างขวางขึ้น

การเข้าสู่ตลาดแรงงานและยกระดับคนงาน

เป็นที่ทราบกันทั่วไปถึงปัญหาการเรียนกับการทำงานว่าคนงานจำนวนไม่น้อยมีระดับการศึกษาต่ำ โดยเฉพาะผู้ที่เรียนจบแค่ระดับประถมศึกษา ในเวลาเดียวกันผู้ที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงานก็ขาดการฝึกฝนในด้านการทำงาน รวมถึงนิสัยในการทำงาน การทำงานเป็นหมู่คณะ ความรับผิดชอบงาน เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว ที่ ดี อาร์ ไอ จึงได้เสนอแนวคิดเป็นวิสัยทัศน์ด้านโรงเรียนสู่งานดังนี้

1) ยกระดับความรู้พื้นฐาน และเพิ่มทักษะในการทำงานแก่แรงงานที่อยู่ในกำลังแรงงานอยู่แล้ว ให้ยกเรื่องนี้เป็นนโยบายสำคัญในระดับชาติ โดยเฉพาะกลุ่มคนงานที่มีการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ ทั้งในรูปของการศึกษานอกโรงเรียนและกลไกแบบต่างๆ เช่น การสอบเทียบ การประสานงานการฝึกอบรม

2) ร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมและกลุ่มนายจ้าง เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการปรับตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้จบการศึกษาในระดับต่างๆ

3) ใช้ระบบทางเลือกของการศึกษาทางไกล (โดยเฉพาะผ่านทางโทรทัศน์) ในการเสริมความรู้ในการทำงานให้มากขึ้น และ

4) เริ่มทดลองใช้วิธีการให้แรงจูงใจในระหว่างปฏิบัติงาน (O-J-T = On the Job Training) โดยอาจจะเริ่มจากภาคอุตสาหกรรมบางประเภทในระยะแรกๆ

การอุดมศึกษา

โครงสร้างของอุดมศึกษานั้นมีความผิดปกติในตัวของมันเอง ประมาณ 40% เข้าเรียนด้วยการสอบแข่งขันเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างสูง ประมาณ 25% เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนที่เก็บค่าเล่าเรียนที่ค่อนข้างแพง และที่เหลือเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย

เปิด เข้าเรียนง่าย เพียงจบมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นมหาวิทยาลัยที่เก็บค่าเล่าเรียนในอัตราต่ำ ประเด็นปัญหาของการอุดมศึกษาที่นำมาวิเคราะห์ห้วิจารณ์ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกระสวนแบบ การเข้าเรียนในอุดมศึกษาเช่น อัตราการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตรา การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดลดลง ปัญหาการผลิตนักศึกษาที่ขาดแคลน และอื่นๆ อีกหลาย ประการ

วิสัยทัศน์ของ ที ดี อาร์ ไอ ที่มีต่ออุดมศึกษาจึงสามารถศึกษาได้จากข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ให้มหาวิทยาลัยของรัฐสามารถเลี้ยงตนเองได้มากขึ้น พร้อมๆกับให้มีการจัดหาทุน โครงการเงินกู้ให้แก่นักศึกษา โครงการให้ทุนแบบผูกพัน
- 2) ให้ความสำคัญอิสระกับมหาวิทยาลัยในกรณีที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และมีมาตรฐาน สูง มีการจ่ายค่าชดเชยให้กับคณาจารย์ในอัตราค่อนข้างสูง
- 3) ให้ความสำคัญอิสระแก่มหาวิทยาลัยเอกชนโดยการยกเว้นมิต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ต่างๆของทบวง และให้ทดแทนด้วยกลไกที่มีความเป็นอิสระ คล่องตัว การเปลี่ยนแปลงเจตคติ ของข้าราชการที่มีต่อภาคเอกชนในการจัดการศึกษา
- 4) อำนวยความสะดวกในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนานาชาติหรือสาขาของมหาวิทยาลัย นานาชาติ พร้อมๆกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสูงเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการ ปฏิรูปมหาวิทยาลัยของไทย

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ

โดยการสนับสนุนของ UNDP

ภูมิหลังและความเป็นมาของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ศธ.

ขณะที่การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินไปตามปกติ ตามระเบียบแบบแผนเดิมเป็นส่วนใหญ่ นั้น สังคมไทยก็ได้มีความเจริญทางเศรษฐกิจและมีความก้าวหน้าในทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว สังคมไทยเคลื่อนจากสังคมการเกษตรเข้าสู่สังคมการอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรม ตลอดจนการบริหารและส่วนหนึ่งก็เคลื่อนเข้าสู่สังคมข้อมูลข่าวสาร ผู้คนในชนบทต่างก็อพยพเข้าสู่ความเป็นชาวเมือง ความเจริญทางอุตสาหกรรมและการขยายงานการเกษตรเหล่านี้นำไปสู่ผลภาวะ เกิดการตัดไม้ทำลายป่า และความไม่สมดุลของสิ่งแวดล้อม

ขณะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิฤตทางการศึกษาก็เกิดขึ้น การที่เกิดวิฤตทางการศึกษาก็ด้วยสาเหตุที่ว่า สภาพแวดล้อมในสังคมเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในขณะที่การบริหารจัดการการศึกษา กระบวนการในการเรียนการสอนกลับอยู่ในสภาพที่หยุดนิ่งและไม่สนองตอบต่อความต้องการของสังคมเท่าที่ควร นักเรียนประถมศึกษาในชนบทมีการออกกลางคันในอัตราค่อนข้างสูง คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน หลักสูตรการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และในที่สุดก็ขาดการเรียนต่อในระดับสูงและเข้าสู่แรงงานที่ไร้ฝีมือ

ในขณะเดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่เจ็ด (2535 - 2539) ของประเทศ ก็มุ่งเน้นการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนและคุณภาพของการศึกษาพื้นฐาน และปรารถนาให้นักเรียนที่จบจากระบบการศึกษาได้มีทักษะในการเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต ซึ่งเรื่องนี้รัฐบาลได้ใช้ความพยายามในการขยายการศึกษาภาคบังคับในหลายรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ จาก 3 หน่วยงานหลักคือ สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่การจัดการศึกษาดังกล่าวนั้นเป็นไปตามความต้องการและความพยายามของแต่ละกรมเจ้าสังกัด และขาดการประสานงานและความร่วมมือกันในการพัฒนาแม้ในระดับพื้นที่

การที่จะพัฒนาประเทศชาติให้สามารถแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจกับนานาประเทศได้นั้น กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการขยายโอกาสในการเข้าเรียน การศึกษาพื้นฐาน และ

การศึกษาอาชีพของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบทและผู้ด้อยโอกาสอีกจำนวนมาก และพิจารณาเห็นว่าความร่วมมือในระดับพื้นที่จะเป็นวิถีทางการพัฒนาที่สำคัญ ในเวลาเดียวกัน ก็ได้พิจารณาเห็นว่า อุปสรรคและความยากลำบากนั้นอยู่ที่การบริหารจัดการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบ จากรูปแบบการรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง ไปสู่การกระจายอำนาจในระดับพื้นที่ เพื่อให้ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องใกล้ชิดตัวเด็กและผู้เรียนคือสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษา ที่จะต้องสนใจดูแลและรับผิดชอบ เพราะผู้ที่ใกล้ชิดเด็กคือผู้พัฒนาเด็กที่แท้จริง หน่วยงานระดับสูงขึ้นไปควรกำหนดหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือทางด้านวิชาการเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่สถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ขอความร่วมมือจากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP: United Nations Development Program) เป็นองค์กรสากลอีกหน่วยงานหนึ่งที่สนใจให้ความช่วยเหลือการพัฒนาการศึกษาแก่ประเทศไทย ที่ผ่านมา UNDP ให้การสนับสนุนการศึกษาแก่ประเทศไทยร่วมกับยูเนสโก (UNESCO) และไอแอลโอ (ILO: International Labour Organization) การช่วยเหลือของ UNDP แต่เดิมมาเป็นการช่วยเหลือแบบโครงการขนาดเล็ก และเน้นหนักในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาอาชีพ ตามการร้องขอของหน่วยงานต่างๆ เช่น โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (NEIP: Northeast Improvement of the People's Quality of Life Project) โครงการศึกษาอาชีพในชนบท สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน (NORE: Strengthening Non-Formal Occupational Training for Rural Employment Project) และบางโครงการของกรมอาชีวศึกษา อีกด้วย

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นโครงการพัฒนาการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษาอาชีพที่ UNDP ให้การสนับสนุนในรูปแบบของโครงการขนาดใหญ่ โครงการนี้เป็นโครงการที่สนองตอบความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศแรกในโลกที่ UNDP ได้ตัดสินใจให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการพัฒนา โดยหวังที่จะเห็นผลงานของโครงการนี้เป็นบทเรียนของการพัฒนาการศึกษาในประเทศอื่นๆต่อไป

เริ่มแรกนั้น UNDP ได้พิจารณาที่จะให้ความช่วยเหลือเป็นโครงการย่อย 2 โครงการคือ โครงการการศึกษาพื้นฐานหนึ่งและโครงการการศึกษาอาชีพอีกหนึ่ง โครงการการศึกษาพื้นฐานนั้นมุ่งเน้นให้การขยายโอกาสการศึกษาพื้นฐานคือ ให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ได้เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น และในเวลาเดียวกันก็ถือโอกาสพัฒนาการศึกษาอาชีพให้แก่นักเรียนและประชาชนไปพร้อมกันเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตลาดแรงงานต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการเองทราบปัญหาที่ว่าจำเป็นที่จะต้องเร่งให้ประชาชนได้ส่งบุตรธิดาได้เข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ทั้งๆที่ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 กำหนดไว้ว่า เมื่อสิ้นแผนที่ 5 นี้ จะมีนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ถึง 50% แต่ปรากฏว่ามีผู้เรียนต่อไม่ถึง 40% อันเป็นการชี้ให้เห็นถึงปัญหาของระบบการจัดการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและในระดับมัธยมศึกษา

วิสัยทัศน์ด้านการขยายการศึกษาพื้นฐานถึงระดับมัศึกษานั้นมีอยู่ในจิตใจของนักการศึกษาไทย ที่ต้องการเห็นคนไทยเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา หรือประเทศแถบยุโรป ตะวันตกเช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเอเชียตะวันออกเช่น ญี่ปุ่น เรื่องนี้เห็นได้จากการที่ได้มีการศึกษามัธยมศึกษาของสำนักงานวางแผน กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน สเตท และโครงการมัธยมแบบประสมของกรมสามัญศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากประเทศแคนาดา แต่อุปสรรคในการจัดการศึกษาของไทยนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาฯและรัฐบาลเป็นสำคัญ นั่นก็คือการจัดการศึกษาของไทยยังขาดเอกภาพของการบริหารจัดการในระดับพื้นที่ จนอาจทำให้นักบริหารและ ครูอาจารย์ในระดับพื้นที่ขาดความสำนึกในการรับผิดชอบต่อการประกันคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ของตน

วิสัยทัศน์ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะขยายการศึกษาพื้นฐานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นที่ เห็นชอบต่อการสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศเช่น UNDP เพราะ UNDP เองก็มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนามนุษย์อยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ การสัมภาษณ์สอบถามเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกรมกองต่างๆรวมถึงปลัดกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ก็ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ได้ทราบวิสัยทัศน์ จุดหมาย และทิศทางในการจัดการ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับ ประชาชนและเยาวชนของชาติ

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) อาจรู้สึกตะขิดตะขวงใจในการที่จะเข้าไปก้าวล่วงต่อการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ด้วยการเห็นประโยชน์ของการพัฒนาการศึกษาทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาโครงการนี้จึงเกิดขึ้นและได้รวมโครงการย่อยสองโครงการนั้นให้เป็นโครงการเดียวที่เรียก ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Basic and Occupation Education and Training Programme” (BOETP) และใช้ชื่อเป็นภาษาไทยว่า “โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” (คพม.)

ประสบการณ์จากโครงการทรัพยากรมนุษย์

โครงการ Basic and Occupational Education and Training (BOET) หรือในชื่อไทยว่า โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (คพม.) นั้น ได้รับการสนับสนุนจาก UNDP ซึ่งมีคำอธิบายเอาไว้ อย่างย่อๆ เสมือนเป็นวิสัยทัศน์ในใบปะหน้าหนังสือผู้ลงนามในสัญญาว่า :

UNDP สนับสนุนโครงการ Basic and Occupational Education and Training ในด้านต่างๆดังต่อไปนี้:-

- p การกระจายอำนาจการตัดสินใจทางการศึกษา
- p ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี
- p ส่งเสริมการบูรณาการการศึกษาในระบบและนอกระบบ
- p ส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพและ
- p ขยายโอกาสการเข้าเรียนของเด็กก่อน ประถมศึกษาจนครอบคลุมทั่วประเทศ

โครงการฯ มีจุดเน้นในการจัดฝึกอบรมและความช่วยเหลือด้านวิชาการแบบต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาและผู้ปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงานในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญคือตัวแทนชุมชนและภาคเอกชนในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มนำวิธีการเข้าเรียนที่ปรับปรุงแล้วสู่การศึกษาพื้นฐานและการศึกษาอาชีพที่มีคุณภาพให้แก่กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาที่เป็นมาแต่เก่าก่อน

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (คพม.) กำหนดจุดมุ่งหมายพัฒนาระยะยาวไว้ว่า “เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาเพื่ออาชีพ เพื่อให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ได้รับบริการที่ดีขึ้น” และกำหนดจุดประสงค์โดยตรงไว้สองข้อว่า

1. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาในระดับจังหวัดให้สามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานรัฐบาล ภาคเอกชน และตัวแทนชุมชน ในการวางแผนการปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ที่จัดดำเนินการเพื่อขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาเพื่ออาชีพ
2. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานทางการศึกษาระดับภาคและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสามารถให้การสนับสนุนทางวิชาการในการวางแผนพัฒนาและดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการแต่ละหน่วยงานระดับจังหวัด

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นโครงการนวัตกรรมขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมใน 12 จังหวัดของ 12 เขตการศึกษา ดำเนินงานเป็น 2 ระยะ โดยระยะแรกดำเนินงานใน 6 จังหวัดคือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี และบุรีรัมย์ ในภาคใต้มีจังหวัด กระบี่ สงขลา และปัตตานี และระยะที่สองอีก 6 จังหวัดคือ ภาคเหนือมีจังหวัดลำปางและกำแพงเพชร ภาคกลาง 4 จังหวัด มีจังหวัด สมุทรสาคร ราชบุรี ลพบุรี และระยอง และมีจังหวัดอาสามัครร่วมอีก 1 จังหวัดคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ คณะกรรมการปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้รับการแต่งตั้งขึ้นโดยหวังว่าหน่วยงานทั้งหลายภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในระดับชาติ ระดับภาค เขต และระดับพื้นที่ จะเข้าใจภารกิจที่จะต้องทำงานร่วมกัน คิด และใช้นวัตกรรมต่างๆ ใช้การวิจัยปฏิบัติการร่วมกัน เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกัน วางแผนติดตามประเมินผลร่วมกัน และจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาาร่วมกัน

ในระดับพื้นที่โดยเฉพาะที่จังหวัดนั้น มีคณะทำงานที่เรียกว่า PROT (Provincial Task Force) เป็นคณะทำงานในพื้นที่ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานนั้นมาจากนักวิชาการและนักศึกษาจากหน่วยงานและสถาบันต่างๆในระดับจังหวัด ได้มาปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งในแบบเต็มเวลาหรือแบบบางเวลา บุคคลเหล่านี้จะต้องมีความรู้ทักษะในการฝึกอบรมหรือกระบวนการหมู่พวก การจัดองค์การชุมชน การพัฒนาหลักสูตรและสื่อ การวิจัย ประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการแปล การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และการสอนวิชาอาชีพ คณะทำงานชุดนี้มาจากการอาสาสมัครและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดหรือเรียกย่อๆว่า “ศสวจ.” ศสวจ.นี้ กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกัน ศสวจ.จึงเป็นผู้เลือกประธาน PROT ซึ่งโดยรวม จะตกแก่ศึกษาธิการจังหวัดในทุกจังหวัด ในระดับพื้นที่นั้น ปรากฏว่าได้มีคณะทำงานเพิ่มขึ้นทั้งในระดับอำเภอ (District Task Force: DTF) บางจังหวัดมีถึงระดับหมู่บ้าน (Village Task Force: VTF)

การปฏิบัติงานในระดับภาคและเขตการศึกษานั้น ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือทางวิชาการภาค (Regional Technical Assistance Team: RTAT) โดยมีสำนักงานเลขาธิการและคณะทำงานระดับ เขต (Sub Regional Team: SRT) กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ดังกล่าว เพื่อหวังที่จะเห็นบุคลากรระดับภาคและเขตได้ผนึกกำลังกันให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคต่างๆทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการและ

เขตการศึกษาต่างๆ ที่มีมุมมองของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการทำหน้าที่ทางวิชาการ ทำการติดตามประเมินผลตามกระบวนการที่กำหนดไว้

ในระดับกระทรวงนั้น โครงการฯ คาดหวังให้คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วยเหลือโดยให้ตั้งคณะกรรมการอำนวยการ (Programme Steering Committee: PSC) ซึ่งมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน พร้อมด้วยตัวแทนจากกรมวิเทศสหการ UNDP ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนกรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการและมีสำนักงานโครงการที่เรียกว่า “PCO (Programme Coordinating Office)” ทำหน้าที่ดำเนินโครงการในระดับกระทรวง เจ้าหน้าที่ใน PCO นั้นมาจากหลายหน่วยงานเพื่อมาทำงานร่วมกันในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (คพม.) เป็นโครงการที่ทำทลายฝีมือของนักศึกษาไทย ที่จะทำงานร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการศึกษาต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นโครงการที่กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานได้ร่วมมือกันในแต่ละระดับระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อศึกษาถึงปัญหาของการที่คนผู้ด้อยโอกาสทั้งหลายไม่ได้เรียนต่อทั้งสายสามัญและอาชีพ และหาทางเลือกในการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการต่างๆ เช่น การสร้างความคาดหวังหรือวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย ภารกิจ จุดประสงค์ ตลอดจนการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดทำโครงการและกิจกรรมในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ของตนให้ตอบสนองต่อความต้องการขอ ผู้เรียนและชุมชน

ระยะเริ่มแรก โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้จัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในเรื่องต่างๆ ไปเป็นจำนวนมาก และได้ดำเนินไปตามจุดประสงค์โดยตรงที่ได้กำหนดไว้ในโครงการฯทุกประการ หลายจังหวัดสามารถดำเนินงานในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี บางจังหวัดก็มีปัญหาอุปสรรคในการจัดอัตรากำลังการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ที่เคยร่วมงานมีอุปสรรคที่จะดำเนินงานต่อได้ อันเนื่องมาจากกระบวนการของการจัดการ ในบางจังหวัดก็ติดกรอบการบริหารแบบเดิม ซึ่งไม่สามารถสลัดทิ้งออกไปได้ ในการทำงานเกือบทุกระดับจะใช้วิธีการจัดการมากเกินไป แทนที่จะสร้างสรรค์ความเป็นผู้นำให้กับหน่วยงานระดับปฏิบัติมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาและร่วมปฏิบัติงานกับครูอาจารย์และกรรมการโรงเรียน ตลอดจนชุมชนในพื้นที่ ทำให้เห็นและเป็น ที่แน่ชัดว่าผู้ใกล้ชิดเด็กเหล่านี้เข้าใจปัญหาของตนเป็นอย่างดี และมีความต้องการที่จะพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชน

บุตรหลานของตน ขอเพียงแต่ให้เขาเหล่านั้นได้มีอิสระในทางความคิด และให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเมื่อเขาต้องการ ฝ่ายสนับสนุนจึงไม่ควรแย่งเอาความรับผิดชอบต่อเด็กเหล่านั้นมาเป็นของตน ดังตัวอย่างที่มีการส่งครูที่ไม่ตรงกับที่ทางโรงเรียนและเด็กต้องการส่งหนังสือที่น่าเบื่อและไม่ตรงกับความต้องการของชีวิตให้อ่าน ส่งเครื่องวัสดุอุปกรณ์สื่อที่ขาดคุณภาพและไม่เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เหล่านี้เป็นต้น

วิสัยทัศน์สู่การปฏิรูปการศึกษา

เป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น คือการพัฒนาที่มาจากการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาการศึกษาในอนาคตจะต้องได้รับการปรับรูปหรือปฏิรูปเป้าหมาย โครงสร้าง กระบวนการต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษานั้นต้องอาศัยประชาชนในพื้นที่ในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการติดตามผลของการพัฒนา การที่รัฐเข้าไปจัดการเสียเองนั้นไม่ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบและความร่วมมือของประชาชนและผู้มีผลประโยชน์ใกล้ชิดเด็ก ในอนาคตสถานศึกษา โรงเรียน อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับกระทรวง จะต้องกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาให้ถึงตัวเด็กและผู้เรียนระดับต่างๆอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกัน เช่น

- p ความพร้อมของการเข้าเรียนก่อนวัยประถมศึกษา
- p การเข้าเรียนและการเรียนจนจบถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- p ความเป็นเลิศในการเรียนในวิชาต่างๆ ที่ต้องการเน้น
- p ความปลอดภัยจากสารเสพติดและความรุนแรงในสถานศึกษา
- p การรู้หนังสือและการศึกษาตลอดชีวิต
- p ความร่วมมือของประชาชน ชุมชนและองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน

เป้าหมายต่างๆเหล่านี้จะทำให้โรงเรียนและสถานศึกษาสามารถวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษาของตนได้อย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งในขณะนี้หลายโรงเรียนที่สามารถใช้นวัตกรรมวิธีการใหม่ๆในการเรียนการสอน และการประเมินผล

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีวิสัยทัศน์ว่า ในอนาคตโรงเรียนทุกแห่งซึ่งอยู่ในโครงการฯ จะสามารถวางแผนพัฒนาโรงเรียนจากกระบวนการวิสัยทัศน์ กำหนดภารกิจความรับผิดชอบ ความเชื่อถือและความคาดหวังอันสูงส่ง ที่จะมีต่อนักเรียนและประชาชนในชุมชนของโรงเรียนตน โรงเรียนจะต้องกำหนดเป้าหมายและสามารถพัฒนาและปรับหลักสูตรให้สนองตอบ

ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ครูอาจารย์ จะต้องปรับการเรียนการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของกิจกรรมและโครงการฯ

ครูอาจารย์จะต้องจัดทำการเรียนการสอนและการประเมินผลของนักเรียนให้อยู่ในสภาพของชีวิตที่เป็นจริง ต้องลดการใช้ข้อสอบแบบที่เรียกว่าปรนัย เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบให้เหลือน้อยลง และเพิ่มการปฏิบัติงานและการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของนักเรียนให้มากขึ้น เพราะชีวิตของเด็กที่จะออกไปทำงานในอนาคตนั้น มิใช่ชีวิตที่จะต้องเผชิญกับการใช้ข้อสอบปรนัยเช่นนี้อีกต่อไป เด็กและผู้เรียนควรจะได้รับการศึกษาให้มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ และการคิดวิจารณ์ เพราะทักษะเหล่านี้จะติดตัวผู้เรียนไปประกอบอาชีพ และดำรงชีวิต เท่ากับครูอาจารย์ได้คิดอาวุธทางปัญญาคือทักษะเหล่านี้ให้ศิษย์ของตนไป เผชิญชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไป ‘อนาคตที่ควรจะเป็น’ ต่อไปนี้คงพูดและทำให้ เป็นจริงเป็นจังถึงขั้นที่เรียกว่า **ต้องปฏิรูป...**

ปฏิรูปโรงเรียน การที่จะพัฒนาทักษะดังกล่าวให้กับผู้เรียนได้นั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการของการบริหารจัดการทางการศึกษา และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการจัดการศึกษา ให้โรงเรียนเป็นประหนึ่งศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนหรือศูนย์กลางชุมชน โรงเรียนจะต้องมีศูนย์สื่อ (Media Center) ที่ผู้เรียนทั้งนักเรียนและประชาชนสามารถใช้และเข้าถึงอย่างสะดวก ในศูนย์สื่อ (ไม่ใช่คำว่าห้อง สมุด) จะมีอุปกรณ์การศึกษาหลายอย่างรวมถึงสื่อด้านเทคโนโลยีเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์และวีดิทัศน์ ศูนย์สื่อของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจะสามารถเอื้ออำนวยให้ประชาชนมาแสวงหาความรู้ได้ การพัฒนาศูนย์ฯ นี้จะสำเร็จได้คงต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนและองค์กรทั้งของเอกชนและรัฐ

การปฏิรูปครูและทีมงาน สถานศึกษาจะสามารถทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้ต้องอาศัยทีมงาน (Working Team) หรือกลุ่มคณะที่มีอัตรากำลังที่มีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ต้องอาศัยการสร้างความเป็นผู้นำให้แก่ครูและคณะผู้ร่วมงาน ไม่ปล่อยให้ครูทำงานตามลำพังเพียงคนเดียว เนื่องจากครูที่ไม่สันทัดในบางเรื่องบางวิชานั้น อาจจะก่อหรือทำให้เด็กนักเรียนเกิดความผิดหวัง เสียกำลังใจ ซึ่งนับเป็นการทำลายจิตใจของเด็ก การสอนการเรียนที่จัดทำเป็นหมู่คณะหรือเป็นทีมนั้นจะทำให้บังเกิดผลดีอย่างมากมาย ผลดีแก่ครูที่ช่วยกันพัฒนางานของตนเอง ผลดีแก่เด็กนักเรียนเพราะครูหลายคนช่วยกันให้การศึกษากับเด็กในคนเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน

หมู่คณะหรือทีมงานในการพัฒนาทักษะของนักเรียนนั้นมีความจำเป็น ครูในแต่ละระดับการศึกษา ควรร่วมมือกันทำงานเป็นคณะหรือเป็นทีมเช่น ทีมประถมศึกษาตอนต้น ทีมประถม

ศึกษาตอนปลาย ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ อาจจะจัดเป็นทีมระดับชั้นเช่น ทีม ป.1 ทีม ป.2 เรื่อยไป แต่ละทีมก็จะมีผู้นำเป็นผู้รับผิดชอบ ลักษณะของการทำงานเป็นทีมนี้จะเป็นเหมือนการทำงานของโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่หรือโรงเรียนในโรงเรียน ซึ่งนับว่าเป็นนวัตกรรมในการบริหารงานจัดการไปด้วย โรงเรียนในอนาคตจะต้องจัดการให้ทำงานกันเป็นทีมให้มากขึ้น ครูทำงานเป็นทีม เด็กทำงานเป็นทีม ในที่สุดกระบวนการทำงานร่วมกันก็จะติดตัวเป็นทักษะของการทำงานในการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจสังคมของชาติต่อไป

การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผล การทำงานของครูเป็นทีมจะนำไปสู่การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมต่อชุมชนและผู้เรียน ครูด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาร่วมกันบูรณาการหลักสูตรให้เป็นเรื่องตรงตามสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อม โรงเรียนใดอยู่กับป่าต้องการเรียนเรื่องป่าก็ช่วยกันจัดบูรณาการให้เด็กมีทักษะพื้นฐาน :

p ด้านการอ่าน ก็ให้อ่านเรื่องป่า (สัตว์ แมลง ต้นไม้ พืช...)

p ด้านการเขียน ก็ให้เขียนเรื่องป่า (สัตว์ แมลง ต้นไม้ พืช...)

p ด้านคณิตศาสตร์ ก็ให้ทำเลข เรื่องเกี่ยวกับป่า (สัตว์ แมลง ต้นไม้ พืช...)

p ด้านการคิดวิจารณ์ ก็ให้คิดวิจารณ์เรื่องเกี่ยวกับป่า

การพัฒนาหลักสูตรเช่นนี้ไม่เป็นการทำลายหลักสูตรของกรมวิชาการแต่อย่างใด กรมวิชาการต้องการให้เขียนเก่ง เด็กก็เขียนเรื่องป่าเก่ง แต่งกลอนเรื่องป่าได้ นี่คือวิธีบูรณาการเข้าเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ ในทำนองเดียวกันโรงเรียนใดที่อยู่ริมทะเลต้องการเรียนสภาพของทะเลก็ปรับหลักสูตรเป็นแบบร้อยวิชาต่างๆ เข้าเป็นเรื่องอย่างทีภาษาอังกฤษเรียกว่า “Thematic Interdisciplinary Approach”

การปรับหลักสูตรเช่นนี้นำไปสู่การปรับการเรียนการสอน สอนให้นักเรียนอ่านหนังสือ ค้นคว้าเรื่อง ป่า แล้วเขียนเรื่องเกี่ยวกับป่า เด็กแต่ละกลุ่มเขียนเรื่องที่ตนสนใจเกี่ยวกับป่า ใช้ความรู้ด้านคณิตศาสตร์มาทำกิจกรรมเกี่ยวกับป่าแล้วมาคิดวิเคราะห์วิจารณ์อภิปรายเรื่องเกี่ยวกับป่า การประเมินผลก็เปลี่ยนไปเป็นประเมินจากการเขียนเรื่องจริงของเด็ก ให้เด็กเก็บผลงานความก้าวหน้าในการเขียนเข้าแฟ้มและประเมินด้วยตนเองได้ว่า ผลงานชิ้นไหนดี ดูการอ่านค้นคว้าจริงๆของเด็ก ลดการใช้ข้อสอบปรนัยเช่นแบบเลือกตอบลง เพราะชีวิตจริงของเด็กเมื่อโตขึ้นมิใช่ชีวิตแบบเลือกตอบ ลดการใช้หนังสือประเภทติวการสอบลง เพราะชีวิตของเด็กเมื่อโตขึ้นในอนาคตเราต้องการเขาอ่านเขียนเก่ง คิดคำนวณ สร้างสรรค์ วิเคราะห์ และวิจารณ์เก่ง

ปฏิรูปการบริหารจัดการ โรงเรียนจะพัฒนาไปถึงขั้นปรับหลักสูตร ปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวผู้เรียนได้นั้น จะต้องมีการปรับวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนและสถานศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารคน บริหารเงิน และบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการการศึกษาที่มีประชาชนที่เข้มแข็งเข้าร่วมมือควรได้รับการพิจารณาเพื่อให้อาจช่วยเหลือสถานศึกษาในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยบริหารระดับเหนือขึ้นไปควรลดการบริหารจัดการในด้านงานบุคลากร งานการเงินต่างๆลง และหันมาจัดการช่วยเหลือทางวิชาการให้แก่โรงเรียนและสถานศึกษาอย่างจริงจังยิ่งขึ้นเช่น เป็นผู้นำในการปรับหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ การสร้างศูนย์สื่อ ช่วยบริการ ด้านจัดทำสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนและการพัฒนาสื่อ การประเมินผล และการประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

หากสถานศึกษาและหน่วยงานสนับสนุนในโครงการทรัพยากรมนุษย์ได้ดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวและใช้ในการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมเป็นสรณะนำทางอย่างต่อเนื่อง โครงการนี้ก็เท่ากับได้ทำหน้าที่เป็นต้นแบบการปฏิรูปการศึกษาที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพสมควรแก่การขยายงานให้กว้างขวางต่อไป และนับว่าเป็นจุดสำคัญในการให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาของตนเอง อันจะเป็นการนำไปสู่การพัฒนาการปกครองที่มีความเป็นประชาธิปไตยต่อไป

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของธนาคารกสิกรไทย

“โครงการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์”

วิสัยทัศน์ที่มีต่อการศึกษาไทยได้รับแรงผลักดันจากกระแสแนวความคิดของคนไทยในหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาแห่งประเทศไทย และรูปแบบของการวิจัยพัฒนาหรือการวิจัยปฏิบัติการตามโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยความร่วมมือของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และรูปแบบของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ ดังในกรณีของธนาคารกสิกรไทยซึ่งมีวิสัยทัศน์และมาตรการดังนี้:—

1. คนไทยควรมีการศึกษาขั้นต่ำถึงขั้นมัธยมปลายทุกคน และมีทางเลือกที่เปิดกว้างที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ถ้าปรารถนา

2. หลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน ควรมุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง มีความเป็นมนุษย์ มุ่งปลูกฝัง ค่านิยมและคุณธรรม ชุมชนเข้ามามีส่วนในการจัดหลักสูตร
3. การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ควรมุ่งสร้างความเป็นผู้นำ มีความแข็งแกร่งด้านวิชาการ มีอุดมคติรักบ้านเมือง รักวัฒนธรรม มีความเป็นสากล เข้าใจเพื่อนมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา
4. ควรลดหย่อนการให้ความสำคัญด้านปริญญาหรือวุฒิปัตร์ ให้ความสำคัญมากขึ้นแก่ความชำนาญงานที่ได้มาจากการเสาะแสวงด้วยวิธีการต่างๆ
5. วิธีการเรียนการสอน ควรมีชีวิตชีวาทำให้ผู้เรียนมีความสุข มีสื่ออย่างหลากหลาย รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการหาข้อมูลผ่านเครือข่าย
6. อาชีพครูควรกลับมาเป็นอาชีพระดับต้นๆ มีค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับการยกย่องสามารถจูงใจให้เด็กที่เรียนดีมุ่งเข้ามาเป็นครู
7. คนไทยควรมุ่งไฝ่หาความรู้ใส่ตัวตลอดชีวิต
8. บริษัทและโรงงานควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานอยู่เสมอ ไม่เพียงความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แต่รวมถึงความรู้ที่จะทำให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย
9. ควรมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง โรงเรียน วัด ชุมชน ห้างร้าน สื่อมวลชน ร่วมเป็นเครือข่ายในการสร้างปัญญาแก่สังคมไทย

มาตรการ

1. สร้างกระแสการปฏิรูปให้บังเกิดขึ้นในสังคม เพื่อเรียกร้องให้ทุกฝ่าย เช่น พ่อแม่และครอบครัว ครูและสถานศึกษา พระและสถาบันทางศาสนา นักธุรกิจและภาคเอกชน สื่อมวลชน หน่วยงานภาครัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป
2. เพิ่มงบประมาณในการจัดการศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น เพิ่มร้อยละของงบประมาณแผ่นดิน เพื่อการศึกษาให้เป็น 4, 5, 6 - 7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) แทนที่จะเป็นเพียงร้อยละ 3 เศษๆ ในปัจจุบัน ระดมทุนจากสังคมโดยส่งเสริมให้มีการบริจาคเงินและทรัพย์สินเพื่อการศึกษา ระดมทุนจากผู้เรียนโดยการปรับค่าเล่าเรียนในระดับอุดมศึกษาให้สูงขึ้น
3. มีการประกันคุณภาพการศึกษาโดยสร้างระบบ “ความสามารถตรวจสอบได้” ทั้งการตรวจสอบภายในและภายนอก สถานศึกษาทุกแห่ง ทุกประเภท ทุกระดับ จะต้องมีการประกันคุณภาพโดยทั่วถึง
4. สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษากับพ่อแม่ พระ ผู้นำทางศาสนา สื่อมวลชน

บริษัท ภาคเอกชนอื่นๆ

5. เพิ่มการผลิตและการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอัตราเร่ง ยก ระดับฝีมือ และความรู้พื้นฐานของกำลังแรงงานโดยการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 12 ปี ระดม ความร่วมมือจากภาค เอกชนในการฝึกอาชีพ

6. พัฒนาคุณภาพของอุดมศึกษา ให้ปรับเปลี่ยนระบบบริหารให้คล่องตัว เช่น การออกจาก ระบบราชการ เปลี่ยนแปลงการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุน ปรับหลักสูตรและกระบวนการ เรียนการสอน

7. ยกย่องสถานภาพครูเพื่อจูงใจให้คนเก่งมาเป็นครูและคงอยู่ในระบบ ปรับเงินเดือน และสวัสดิการของครู มีค่าตอบแทนพิเศษสำหรับครูในบางสาขาที่หายาก

8. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ ความเป็นจริงของสังคม ความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ เพิ่มความสำคัญแก่วิชา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ

9. ปรับวิธีการเรียนการสอน ให้เด็กสนใจใฝ่รู้ ฝึกปฏิบัติจริง สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสมาชิกในชุมชนร่วมคิดร่วมเรียนรู้

10. เปลี่ยนแปลงแนวคิดแนวปฏิบัติในระบบการศึกษาแบบแข่งขันและแพ้คัดออก ให้ เป็นผู้เรียนมีโอกาสและทางเลือกที่จะพัฒนาตนได้ เพื่อให้ทุกคนได้เป็นผู้ชนะ

บทสังเคราะห์แนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาในอนาคต

เปรียบเทียบแนวโน้มในการพัฒนาการศึกษาในอนาคต

วิสัยทัศน์ของประเทศและองค์กรต่างๆ

วิสัยทัศน์ของประเทศต่างๆ

สหรัฐอเมริกา ในอนาคต ประชาชนชาวอเมริกันจะต้องประสบกับการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่รุนแรงจากนานาประเทศทั่วโลก สหรัฐอเมริกาจะดำรงความเป็นผู้นำได้ จำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถเทียมทันกับนานาประเทศ

ญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นได้เน้นความสำคัญของสังคมและการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมากเกินไปในระยะที่ผ่านมา จึงเห็นสมควรที่จะเน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคลให้มากขึ้น และเห็นควรสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาให้ตามทันความเปลี่ยนแปลงของโลก ตลอดจนทั้งสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เช่น เน้นความเป็นนานาชาติและสังคมสารสนเทศ และการศึกษาตลอดชีวิต

ออสเตรเลีย ออสเตรเลียมุ่งหวังที่จะให้ปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่า “ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา” ปรากฏเป็นจริงโดยเฉพาะในระดับมัธยม ขณะเดียวกันต้องการให้การศึกษามีคุณภาพสูง ผู้เรียนมีทักษะที่ยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนในบรรยากาศการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เกาหลี เพื่อความเหมาะสมกับโลกในอนาคต การจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียน มีความหลากหลาย เป็นอิสระในการบริหาร เน้นความเป็นเลิศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการศึกษาตลอดชีวิต

สิงคโปร์ ชาวสิงคโปร์ควรได้รับการศึกษาที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ ความเป็นมาของชาติบ้านเมือง เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันด้วยดีของกลุ่มชนต่างๆ ที่ประกอบเป็นชาติสิงคโปร์ ได้รับการพัฒนาในด้านทักษะ การคิดและกระบวนการมากกว่าเป็นความรู้ความจำ เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาต่อเนื่อง

นิวซีแลนด์ การบริหารการศึกษาของนิวซีแลนด์จะต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน มีความสามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติ มีความเป็นเลิศ มีความเสมอภาค และการยอมรับนับถือวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์ต่างๆ ของชาวนิวซีแลนด์ โรง

เรียนต้องเป็นหน่วยการจัดการพื้นฐาน ด้วยความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนกับชุมชน

ไทย สังคมไทยในอนาคตควรเป็นสังคมที่มีสมรรถภาพ มีความสุข มีสันติ และมีการพัฒนาที่สมดุล คนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา ต้องพัฒนาคนให้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ ให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามทันความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ในขณะเดียวกันสามารถดำรงความเป็นไทยไว้ได้

องค์กรต่างๆ

ยูเนสโก จัดการศึกษาเพื่อปวงชน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เน้นการเรียนรู้อย่างมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย และจิตใจ เป็นบทบาทของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา

สถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย จัดการศึกษาเพื่อปรับตัวเข้าสู่อนาคต โดยขยายโอกาสในการเรียนระดับอนุบาล พัฒนาคุณภาพในระดับประถมศึกษา ขยายโอกาสในการเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษา พัฒนาคุณภาพในระดับมัธยมศึกษา ยกระดับความรู้พื้นฐาน และทักษะของผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงานและผู้ที่willออกจากกระบบการศึกษา

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในโครงการ Basic and Occupational Education and Training (BOET) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้รับความสนับสนุนจาก UNDP และมีความมุ่งหมายที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการศึกษาเพื่ออาชีพ เพื่อไปสู่เป้าหมายนี้จะต้องพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด

โครงการ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” ธนาคารโลกไทย คนไทยควรมีการศึกษาขั้นต่ำถึงชั้นมัธยมปลาย การศึกษาในโรงเรียนควรมุ่งให้รู้จักตนเอง มีความเป็นมนุษย์ ในระดับมหาวิทยาลัยควรสร้างความเป็นผู้นำ แข็งแกร่งด้านวิชาการ ลดหย่อนการให้ความสำคัญด้านปริญา ให้ความสำคัญมากขึ้นแก่ความชำนาญการ การเรียนการสอนควรมีชีวิตชีวา นักเรียนมีความสุข อาชีพครูได้รับการยกระดับ จูงใจให้คนเก่งมาเป็นครู คนไทยเฝ้าหาความรู้ตลอดชีวิต มีเครือข่ายการจัดการศึกษาที่กว้างขวาง บริษัท โรงงาน ให้ความรู้แก่พนักงานอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงแต่ทักษะการทำงานแต่รวมถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สรุปเปรียบเทียบและเสนอแนะเรื่องวิสัยทัศน์

ประเทศไทยมุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้สังคมไทยมีการพัฒนาที่สมดุล คนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาและต้องพัฒนาคนให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต ในขณะที่มุ่งสู่โลกาภิวัตน์ต้องดำรงรักษาความเป็นไทยไว้ได้

ส่วนประเทศอื่นๆ เน้นการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถที่จะแข่งขันทางเศรษฐกิจ กับนานาชาติ (สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ นิวซีแลนด์) เน้นความเป็นโลกาภิวัตน์ ความเป็นนานาชาติ (ญี่ปุ่น) สังคมสารสนเทศ และการศึกษตลอดชีวิต (ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์) ความสำคัญของปัจเจกบุคคล (ญี่ปุ่น เกาหลี) ความเข้าใจอันดีในบรรดาชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศ (สิงคโปร์ นิวซีแลนด์) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะ การคิดและทักษะกระบวนการ (สิงคโปร์)

องค์การยูเนสโกและโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) มุ่งจัดการศึกษาเพื่อ ปวงชน มุ่งขยายโอกาสการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของการศึกษา เน้นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ รับการพัฒนาทั้งทางกายและจิตใจ และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี

โครงการ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” ธนาคารกสิกรไทย มุ่งยกระดับการศึกษา ให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พัฒนาความเป็นมนุษย์ การเรียนการสอนควรมีชีวิตชีวา นักเรียนมีความสุข ครูได้รับการยกระดับ สามารถจูงใจคนเก่งให้มาเป็นครู การศึกษาขยาย กว้างออกไปถึงเครือข่ายที่กว้างขวางของภายนอก

สรุปแนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ ในอนาคต

จากการศึกษาแนวโน้มของวิสัยทัศน์ของการพัฒนาการศึกษาในประเทศและองค์กร ต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษา โดยจำแนกตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ต่างๆ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ด้านผลลัพธ์และเป้าหมายทางการศึกษา

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาซึ่งเป็นผลจากการร่วมมือกันในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ทิศทาง ของการศึกษาในอนาคตของประเทศต่างๆ และองค์กรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษานั้น พบว่า วิสัย ทัศน์ที่บังเกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานความต้องการของประชาชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุม ชนต่างๆ ซึ่งนับวันแต่จะมากขึ้น และ แนวคิดของการพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ พอสรุปได้ ดังนี้คือ

1.1 วิสัยทัศน์ต่อการศึกษาของเด็กวัยก่อนการประถมศึกษา ประเทศและองค์กรต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ยูเนสโก ทีดีอาร์ไอ (ประเทศไทย) มองเห็นว่า การที่จะพัฒนามนุษย์ ด้วยกระบวนการสังคม-เทคโนโลยีทางการศึกษาในอนาคตนั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษาของเด็กเล็กก่อนวัยประถมศึกษา ในกรณีของสหรัฐอเมริกานั้นได้วางเป้าหมายในเรื่องนี้ไว้ชัดเจนว่า “ในปี 2000 เด็กทุกคนในอเมริกาเมื่อมาเข้าเรียน พร้อมทั้งจะเรียนได้” ซึ่งเรื่องนี้นิวซีแลนด์ก็ให้ความสนใจในการเลี้ยงดูเด็กเป็นอันมากเช่นกัน

ในกรณีของญี่ปุ่นนั้นรัฐได้แรงผลักดันจากความต้องการของประชาชนที่จะส่งลูกเข้าเรียนในระดับอนุบาลมากขึ้น สำหรับเกาหลีนั้นถึงแม้จะไม่ได้แสดงวิสัยทัศน์ในด้านนี้แต่ก็มีการจัดการศึกษาเด็กเล็กเป็นอันมาก ซึ่งทั้งยูเนสโก ทีดีอาร์ไอ และโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (BOET) ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่สนับสนุนโดย UNDP ก็เห็นพ้องต่อวิสัยทัศน์ในเรื่องการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนนี้

เป้าหมายของการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเริ่มเข้าเรียนนั้น นับเป็นการตั้งต้นที่ดีที่กำหนดเป้าหมายให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนเข้าสู่วัยเรียน เป็นการกระตุ้นให้บิดามารดา อุทิศเวลาแต่ละวันเพื่อเด็ก เด็กจะได้รับโภชนาการ ประสบการณ์ในกิจกรรมทางกายและจิตใจ กระฉับกระเฉงที่จะเรียนรู้ เป็นการให้ความสำคัญแก่บิดามารดาในการเลี้ยงดูตั้งแต่เด็กแรกเกิด

ยุทธศาสตร์ของการพัฒนาการศึกษาในระดับนี้เน้นที่ความร่วมมือของประชาชนและองค์กรธุรกิจต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดให้การศึกษาแก่บิดามารดาในการเลี้ยงดูเด็ก และให้การศึกษาด้วยวิธีการ สังคม-เทคโนโลยีแก่เด็กเล็ก ดังที่ยูเนสโกได้มีประกาศวิสัยทัศน์ไว้ว่า “การเรียนรู้เริ่มต้นแต่แรกเกิด”

ในกรณีของประเทศไทยนั้น ในขณะนี้ได้มีการศึกษาเด็กเล็กเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในชุมชนเมือง สำหรับในชุมชนชนบทและห่างไกลและผู้ด้อยโอกาสนั้น รัฐจำเป็นต้องพิจารณาหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กในวัยนี้ โดยให้สถานศึกษา ชุมชน องค์กรต่างๆ เช่น วัด และพ่อแม่ผู้ปกครองได้ร่วมมือกัน สร้างกิจกรรมด้านนี้ เช่น ศูนย์เด็กปฐมวัยชั้นเด็กเล็ก ขึ้น

1.2 วิสัยทัศน์ต่อการศึกษาพื้นฐาน

1) ด้านปริมาณ การศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาถือเป็นการศึกษาพื้นฐาน กรณีประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดเอาไว้ชัดเจนว่า “ในปี 2000 อัตราการเรียนจบมัธยม

ศึกษาตอนปลายเพิ่ม ขึ้นอย่างน้อยถึงร้อยละ 90” แต่ในบางมลรัฐได้กำหนดไว้ถึง 100% นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับคนงานอเมริกันไว้ 4 ด้านคือ (1) ทักษะด้านการอ่าน (2) ทักษะด้านการเขียน (3) ทักษะด้านการคิดคำนวณ และ (4) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และความรู้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับนิวซีแลนด์นั้นได้มุ่งเน้นทักษะทั้ง 4 ด้านดังกล่าวนี้เช่นกัน

การศึกษาพื้นฐานในสหรัฐฯ จัดในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนที่มีเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และพื้นฐานวัฒนธรรมแตกต่างกัน ยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาจึงมีหลายรูปแบบเพื่อดึงดูดให้นักเรียนเข้าเรียน ในขณะที่ญี่ปุ่นเน้นการเรียนการสอนในมัธยมปลายปรากฏว่า มีนักเรียนเรียนจบมัธยมปลายเกือบทุกคน แต่เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบที่เคร่งครัดในด้านความรู้ ความสามารถ ในรูปแบบเดียวกัน และขาดความยืดหยุ่น ก่อให้เกิดการแข่งขันกันเอง จนทำให้นักเรียนเกิดการข่มเหงกัน ทำให้ญี่ปุ่นต้องหันมาผ่อนคลายความตึงเครียดลง ให้เกิดความยืดหยุ่นมากขึ้น และส่งเสริมความสามารถและพรสวรรค์ ที่มีอยู่ให้หลากหลายยิ่งขึ้น สำหรับประเทศเกาหลี (ใต้) ก็เช่นกัน ที่มีปริมาณนักเรียนเข้าเรียนในระดับการศึกษาพื้นฐานเกือบทั้งหมดของกลุ่มอายุ แต่ได้พิจารณาเห็นว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานของตนยังมีปัญหาที่การเรียนการสอนยังล้าหลัง อันเนื่องมาจากการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการท่องจำเพื่อการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย ทำให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ และสร้างความรู้ของตนขึ้นเอง

องค์การยูเนสโก มีวิสัยทัศน์ในเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ชัดเจนในการประชุมระดับโลก ที่จอมเทียน พักยา ในเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชนว่า ต้องเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษารอบรู้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคนและให้ขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งระดม ความร่วมมือจากทุกฝ่ายและจากองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

ทีดีอาร์ไอ ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย เห็นว่า อัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมยังอยู่ในอัตราที่ต่ำ โดยมีการเข้าเรียนต่ำตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเมื่อถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย อัตราการเข้าเรียนเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุจึงน้อยลงมาก ทำให้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในด้านปริมาณให้มากขึ้น โดยที่โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (BOET) ได้พยายามจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้เพื่อเป็นการนำร่องในชนบทให้แก่เด็กผู้ด้อยโอกาส

2) ด้านคุณภาพ ทุกประเทศ ยกเว้นญี่ปุ่น มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาพื้นฐานของตน สหรัฐอเมริกาส่งกับตั้งเป้าหมายในด้านคุณภาพการศึกษา 2 ข้อในกฎหมาย Goal 200: Education America Act คือ

ในข้อ (3) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและความเป็นพลเมือง ตั้งเป้าหมายไว้ว่า

ในปี 2000 นักเรียนทั้งหมดที่จะจบระดับเกรด 4, 8, 12 แสดงความสามารถในวิชาต่างๆ รวมถึงวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ และทุกโรงเรียนในอเมริกาจะประกันได้ว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ถึงการใช้ความคิดจิตใจของตนอย่างดี ซึ่งนับเป็นการเตรียมตัวรับผิชอบในฐานะพลเมืองของชาติ ศึกษาต่อและเป็นแรงงานที่มีผลผลิตในทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ของชาติและ

ในข้อ (5) คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตั้งเป้าหมายไว้ว่า

ในปี 2000 นักเรียนของสหรัฐอเมริกาต้องเป็นที่หนึ่งในโลกในผลสัมฤทธิ์ทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ที่มา : จาก Sec.102 National Education Goal ในกฎหมาย Goal 200: Education America Act ของสหรัฐอเมริกา

เป้าหมายทั้งสองข้อ ชี้ให้เห็นวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของสหรัฐอเมริกาที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้ได้คุณภาพในระดับสูง สามารถแข่งขันกับนานาชาติ ซึ่งนิวซีแลนด์ก็ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในด้านคุณภาพไว้ตาม เป้าหมายข้อที่ 1 ว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้” ข้อที่ 3 ว่า “สามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติ” ข้อที่ 4 ว่า “สามารถในการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างดี” และข้อที่ 5 ว่า “มีความเป็นเลิศในการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์”

ส่วนประเทศญี่ปุ่นนั้น กลับมีวิสัยทัศน์ในการผ่อนคลายบรรยากาศการเรียนที่แข่งขันกันเกินไปให้มีการยืดหยุ่นและลดเวลาเรียนลง และเพิ่มการมุ่งเน้นในความเป็นนานาชาติมากขึ้น ซึ่งเกาหลีเองก็ตกอยู่ในสภาพคล้ายกับญี่ปุ่น และเห็นว่านักเรียนของตนควรได้เน้นในการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์มากกว่าที่เป็นมาแล้ว ซึ่งเน้นการท่องจำเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เกาหลีได้วางเป้าหมายระยะยาวในความเป็นเลิศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ขึ้นถึงมาตรฐานโลก

องค์การยูเนสโก จากการประชุมโลกที่จอมเทียน ประเทศไทย ได้มีการขยายวิสัยทัศน์

ของการศึกษาพื้นฐานให้ตอบสนองความต้องการของปวงชน และมองเห็นว่าประเทศต่างๆ ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ซึ่งสามารถก้าวพ้นและไม่ติดอยู่กับกรอบเงื่อนไขของสภาพปัจจุบัน และพิจารณาเห็นว่า วิสัยทัศน์ใหม่นี้หมายถึงการสร้างเสริมเดิมขึ้นจากสิ่งที่ดีที่สุดที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันให้มีคุณภาพและหลากหลาย ยูเนสโกเน้นการเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง และประกันในโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันของสตรีและเด็กหญิง

สำหรับประเทศไทยนั้น ทิโดอาร์ไอ มองเห็นความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของการศึกษาระดับพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาคต่างๆ และประเภทของชุมชนเช่น ชุมชนในเมืองและชุมชนชนบท ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงคุณภาพของครูผู้สอนด้วย

2. วิสัยทัศน์ที่มีต่อการศึกษาของครูและการพัฒนาอาชีพครู

สหรัฐอเมริกาที่มีวิสัยทัศน์ต่อครูในฐานะเป็นผู้นำให้นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ของตน โดยได้วางเป้าหมายไว้ในกฎหมายปฏิรูปการศึกษาว่า“ในปี ค.ศ. 2000 คณะครูผู้สอนของชาติจะเข้าโครงการปรับปรุงทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสอน และเตรียมนักเรียนอเมริกันทั้งหมดเข้าสู่คริสต์ศตวรรษหน้า”

โดยมีจุดประสงค์ว่า ครูทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมก่อนประจำการ และมีกิจกรรมพัฒนาอาชีพต่อเนื่อง ทำให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการสอนประชากรนักเรียนที่หลากหลาย และมีความต้องการทางด้านการศึกษา สังคม และสุขอนามัยที่แตกต่างกัน มีโอกาสหาความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนวิชาที่ทำทนาย และใช้วิธีการสอน การประเมินผล และเทคโนโลยี ที่มีมาใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมลรัฐและเขตการศึกษาจะต้องสร้างสรรค์ยุทธวิธีในการเข้าใจ ฝึกฝน และสนับสนุนการพัฒนาอาชีพครู นักบริหาร และนักการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้มีอัตรากำลังนักการศึกษามืออาชีพที่เชี่ยวชาญการสอนในเนื้อหาวิชาที่ทำทนาย และจัดให้มีหุ้นส่วนระหว่างหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา พ่อแม่/ผู้ปกครอง องค์กรแรงงาน ธุรกิจ และสมาคมอาชีพต่างๆ เพื่อจัดหาและสนับสนุนโครงการพัฒนาอาชีพครูให้เป็นนักการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับประเทศนิวซีแลนด์และออสเตรเลียนั้น ได้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างมากจนถึงขั้นกระจายอำนาจให้โรงเรียนสามารถจัดการพัฒนาการศึกษา การบริหารบุคลากร การบริหารด้านงบประมาณเอง ทำให้ครูใหญ่และคณะครูต้องมีบทบาทเพิ่มขึ้น ซึ่งได้มีการฝึกอบรมครูให้

สามารถรับภาระหน้าที่เหล่านี้ได้ และยังได้มีการพิจารณาให้รางวัล บำเหน็จบำนาญแก่ครูด้วย

สำหรับญี่ปุ่นนั้น ก็มีแนวโน้มในการพัฒนาอาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ได้มีการพัฒนาครูในทุกชั้น ตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษา ชั้นรับเข้าเป็นครู และชั้นระหว่างประถมศึกษา มีการปรับระดับคุณสมบัติให้สูงขึ้นและเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นครูได้ เกาหลีก็มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาอาชีพครูโดยพิจารณาเห็นว่าระบบการเตรียมครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้รับการตำหนิว่าไม่ส่งเสริมให้ครูเกิดความสามารถทางวิชาชีพขึ้นได้ โดยแท้จริง จำนวนครูที่มีคุณวุฒิต่ำที่มีอยู่จำนวนมากนั้นเป็นต้นเหตุที่ทำให้อาชีพครูมีสถานภาพตกต่ำ และทำให้มีความยากลำบากที่จะสรรหาครูที่มีความสามารถเหมาะสมเข้ามาปฏิบัติกรได้ และจะต้องเร่งเตรียมครูที่มีความสามารถอย่างเร่งด่วน

สำหรับสิงคโปร์นั้น ได้วางเป้าหมายในการพัฒนาครูให้ก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีทางการสอน โดยเฉพาะได้วางแผนที่จะให้ครูมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประกอบการเพิ่มพูนทางการสอน โดยครู 2 คนต่อคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้มีคอมพิวเตอร์โรงเรียนละ 100 เครื่อง และ 40 เครื่องตามลำดับ

กรณีประเทศไทย จากการศึกษาของทีดีอาร์ไอ พบปัญหาด้านคุณภาพของการเรียนการสอนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาที่จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอนอย่างจริงจัง

3. วิสัยทัศน์ด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิตเป็นวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอีกแนวทางหนึ่งที่ประเทศและองค์กรต่างๆ ให้ความสำคัญในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพทรัพยากรมนุษย์ สหรัฐอเมริกามีวิสัยทัศน์ในด้านการรู้หนังสือของผู้ใหญ่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชัดเจน โดยได้กำหนดเป้าหมายในเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายปฏิรูปการศึกษา ว่า “ในปี 2000 ผู้ใหญ่ชาวอเมริกันทุกคนต้องรู้หนังสือและมีความรู้ทักษะที่จำเป็นต่อการแข่งขันในทางเศรษฐกิจของโลก และแสดงการใช้สิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง” นับเป็นการส่งเสริมให้องค์กรและธุรกิจต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าเกี่ยวข้อง ให้คนงานทุกคนมีโอกาสศึกษาหาความรู้และทักษะ ตั้งแต่การศึกษาพื้นฐานจนถึงระดับเทคนิคขั้นสูงที่จำเป็นต่อการปรับเข้ากับเทคโนโลยี วิธีการทำงาน และตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่

ญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำหนดความสำคัญให้แก่วิสัยทัศน์ด้านการศึกษาตลอด

ชีวิตในอันดับสูงถึงขั้นจัดตั้ง ‘สภาการศึกษาตลอดชีวิต’ (The Lifelong Learning Council) ขึ้น โดยมีภารกิจ (mission) สำคัญ รับผิดชอบคือ การส่งเสริมการศึกษาของคนงานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมอาสาสมัคร ส่งเสริมกิจกรรมของคนหนุ่มสาวนอกโรงเรียน และส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน

สำหรับประเทศและองค์กรอื่นๆ โดยเฉพาะยูเนสโกนั้น ต่างก็ให้ความสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิตจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาอาชีพและเทคโนโลยีขั้นสูง

ส่วนประเทศไทยนั้นเป็นประเทศหนึ่งที่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ แต่ยังคงต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและยุทธศาสตร์ทางการสอนอีกมาก รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีทางการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4. วิสัยทัศน์ด้านความปลอดภัยและความเป็นระเบียบวินัยในสถานศึกษา

ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบวินัยในสถานศึกษานับว่าเป็นอีกด้านหนึ่งของวิสัยทัศน์ที่ประเทศและองค์กรต่างๆ ให้ความสนใจและมุ่งที่จะพัฒนา สหรัฐอเมริกาได้กำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนในเรื่องนี้ว่า “ในปี 2000 โรงเรียนทุกแห่งในสหรัฐอเมริกาต้องปลอดจากสารเสพติด ความรุนแรง การพกพาอาวุธและ สิ่งมอมเมา และต้องมีสภาพแวดล้อมที่มีระเบียบวินัยอันจะนำไปสู่การเรียนรู้” ญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้ประกาศวิสัยทัศน์ไว้ชัดเจนเช่นกันในการที่จะกำจัดความรุนแรงในสถานศึกษาเช่น การข่มเหงรังแกกัน อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กจำนวนหนึ่งไม่อยากไปโรงเรียน

สำหรับประเทศไทยนั้น แม้จะไม่มี การพูดถึงเรื่องนี้ในเชิงวิสัยทัศน์ก็ตาม แต่ข้อมูลประจักษ์ชี้ให้เห็นปัญหาการใช้ยาบ้าและสารเสพติดต่างๆ รวมถึงมีความรุนแรงต่างๆ ในสถานศึกษาอันจะนำไปสู่การทำลายทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต

5. วิสัยทัศน์ด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) ชุมชนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับการพิจารณาว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในยุคโลกาภิวัตน์และเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยที่สังคมปรารถนา วิสัยทัศน์ด้านนี้นับเป็นวิสัยทัศน์ด้านกระบวนการให้วิสัยทัศน์ด้านอื่นๆ มีความเป็นจริง สหรัฐฯ กำหนดไว้เป็นเป้าหมายที่ชัดเจนว่า “ในปี 2000 โรงเรียนทุกแห่งจะต้องส่งเสริมความเป็นหุ้น

ส่วนที่ทำให้บิดามารดา/ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็กในด้านสังคม อารมณ์ และด้านวิชาการ” โดยให้ร่วมมือกับสถานศึกษาพัฒนา โรงเรียนและครูให้มีมาตรฐานที่ประกันคุณภาพได้ นับเป็นหลักการที่สำคัญที่ว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของประชาชน”

เรื่องนี้พบว่านิวซีแลนด์และออสเตรเลียต่างก็เป็นประเทศหนึ่งที่มุ่งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนจน นิวซีแลนด์นั้นได้ชื่อว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่ได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาอย่างสมบูรณ์ โดยสถานศึกษาสามารถดำเนินงานภายใต้ธรรมนูญของโรงเรียนของตนด้วยความร่วมมือของประชาชนและชุมชน ซึ่งรัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาทำหน้าที่เพียงช่วยเหลือด้านวิชาการ

ส่วนญี่ปุ่นและเกาหลีนั้นอยู่ในขั้นดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนมีสิทธิในการปกครองและบริหารจัดการเองมากขึ้น ซึ่งเรื่องนี้คือโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การช่วยเหลือทางวิชาการของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ยึดเป็นหลักการของการปฏิบัติงานในโครงการ นับเป็นจุดเริ่มต้นของประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งที่ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาใน ท้องถิ่นของตน

ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ควรปรับปรุงเกี่ยวกับประเทศไทย

ควรเพิ่มความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ มีระบบการศึกษาต่อเนื่อง โดยดึงความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนและอื่นๆเข้ามาช่วยให้มากขึ้น เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศต่างๆ ที่จัดว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และองค์การที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและองค์กรวิจัยพัฒนา พบว่า กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ของประเทศต่างๆเหล่านั้นมาจากปัญหา อุปสรรค ที่ประเทศของตนประสบ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นพลเมืองดีของประชาชน วิสัยทัศน์เหล่านั้นมาจากผู้นำบ้าง ชุมชนต่างๆในประเทศที่นำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ระดับชาติบ้าง

สำหรับประเทศไทยนั้น วิสัยทัศน์ในการพัฒนามนุษย์บังเกิดขึ้นจากทั้งภาครัฐและเอกชน

ชน แรงผลักดันจากเอกชนมีส่วนทำให้รัฐให้ความสนใจและมองเห็นประโยชน์ของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ แต่การบริหารงานของภาครัฐที่ต้องการความรวดเร็ว อาจจะใช้วิสัยทัศน์จากกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นข้อมูลไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ทางการศึกษา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบผลักดัน (Power - Coerciveness) ไม่เป็นไปตามกระบวนการการสร้างวิสัยทัศน์ อีกแบบหนึ่ง ที่ได้รับความร่วมมือจากคนหลายๆ ฝ่ายในระดับล่างหรือ ระดับชุมชนที่ใช้แนวคิดของการวิจัยปฏิบัติการสู่กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนามนุษย์

ในทางทฤษฎีเมื่อตั้งคำถามว่า ชุมชนใดชุมชนหนึ่งจัดทำวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของชุมชนของตนขึ้นแล้ว มีอะไรเกิดขึ้นต่อพฤติกรรมของชุมชนหรือกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เหล่านั้นคำตอบคงเห็นได้ชัดว่า คงมิใช่เพียงแค่แผนพัฒนาที่ให้คนได้รับเป็นความรู้ว่าจะพัฒนาอะไรบ้างเท่านั้น แต่เป็นการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ของคนที่ทำงานร่วมกันว่าการวางวิสัยทัศน์เป็นการทำให้ทุกคนมองเห็นจุดหมาย/ทิศทางร่วมกัน การกำหนดภารกิจ เป็นการสอนคนให้รู้ภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และรักษามาตรฐานให้ได้ตามเป้าหมายของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เหล่านี้เป็นต้น

ในการวิจัยกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์เช่นนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะการวิจัยในอนาคตที่สมควรจะจัดกระทำในระดับชุมชนหรือสถานศึกษา โดยจัดให้เป็นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ไปในตัว เพราะการจัดทำวิสัยทัศน์ที่ขาดการร่วมมือจากผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องหลายๆฝ่ายนั้นไม่สามารถจะนำไปสู่การปฏิบัติหรือพัฒนาที่มีประสิทธิภาพได้ วิสัยทัศน์ในแต่ละจังหวัดก็ดี แต่ละชุมชนและสถานศึกษาก็ดี จะนำไปสู่การพัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืนและต่อเนื่องตลอดไป ยิ่งไปกว่านั้นจะทำให้วิสัยทัศน์ในระดับชาติมีความเที่ยงตรงต่อการพัฒนาคนทั้งชาติ

ในเรื่องของเนื้อหาสาระหรือสาขางานที่จะปฏิบัติที่สำคัญ (Key Performance Areas : KPA) นั้น จะได้จากกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ซึ่งหากให้ระดับจัดทำวิสัยทัศน์ในจังหวัดของตนขึ้นจะทำให้ทุกฝ่ายในจังหวัดของตนหันหน้าเข้าหากัน ระดมภูมิปัญญาสร้างวิสัยทัศน์ จุดหมายทิศทาง กำหนดภารกิจของแต่ละบุคคล กำหนดจุดเน้นใน KPA ที่หลากหลายตามความต้องการของพื้นที่ วางเป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์ ลงมือปฏิบัติจริง แล้วประเมินผล พร้อมด้วยการนำเสนอเพื่อพิจารณาผล และตัดสินใจตามกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการต่อไป ดังในภาพที่ 1 ข้างต้น นับว่า กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ที่จัดทำเป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมนี้ควรจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าต่อไปในระดับชุมชนต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

- กมล สดประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย การปฏิรูปการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา เอกสาร
นำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ 2540
(เอกสารอัดสำเนา)
- กระทรวงศึกษาธิการ โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (เอกสารอัดสำเนา) กรุงเทพฯ 2539
----- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วารสาร ฉบับที่ 1 กรุงเทพฯ 2539
----- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วารสาร ฉบับที่ 2 กรุงเทพฯ 2540
- ก่อ สวัสดิพานิชย์ วิกฤตการณ์ของโลกในทางการศึกษา: ทัศนะในทศวรรษ 1980 จาก Phillip
H. Coombs, *The World Crisis in Education : The View from the Eighties*
หนังสือแปล อันดับที่ 87 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2535
- กาญจนา คุณารักษ์ และประกอบคุณารักษ์ การปฏิรูปการศึกษาและการมีงานทำ รายงานเสนอ
ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ 2540 (เอกสารอัดสำเนา)
- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, สนง. กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการศึกษาดูงาน ณ
ประเทศสหรัฐอเมริกา 28 เมษายน - 12 พฤษภาคม 2539 (เอกสารอัดสำเนา)
สำนักงานโครงการทรัพยากรมนุษย์ กรุงเทพฯ 2539
- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, สนง. กระทรวงศึกษาธิการ ภาคกลางและภาคตะวันออก
รายงานการศึกษาดูงานการจัดการศึกษา ประเทศออสเตรเลีย สำนักงานประสาน
งานโครงการ เขตการศึกษา 5 ราชบุรี 2538
- ฉันทนา จันท์บรรจง การปฏิรูปการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น เอกสารเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 2540
- ชลลดา จิตติวัฒนพงศ์ รายงานการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษา : ประสพการณ์
ของประเทศญี่ปุ่นกับแนวทางสำหรับประเทศไทย กองวิจัยทางการศึกษา
- พิณสุดา สิริรังศรี การปฏิรูปการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ รายงานเสนอต่อสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (เอกสารอัดสำเนา) กรุงเทพฯ 2540

ศักดิ์ศรี นิรัฐทวี การปฏิรูปการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เอกสารเสนอต่อสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540 (เอกสารอัดสำเนา)

Australian Education Council and Curriculum Corporation **National Report on Schooling
in Australia 1990**. The Corporation, Corlton, Australia, 1991.

Ministry of Education, Science and Culture. **Japanese Government Policies in
Education, Science and Culture 1992: Building a Better Tomorrow
through Sports, Health and Physical Education**. The Ministry, 1992
_____. **Monbusho**. The Ministry, 1996

_____. **Remaking University: Continuing Reform of Higher Education**. The
Ministry, 1995

David Lange. **Tomorrow's Schools : The Reform of Education Administration in New
Zealand**. Ministry of Education, New Zealand, 1998

Don-Hee Lee. **Reforming Korean Education**. (mimeographed) Paper presented at the
National Seminar organized by the Thai Ministry of Education, 1997.

J.E. Jayasuriya. **Education in Korea - a third world success story** (2nd edition).
The Korean National Commission for Unesco, 1983.

Prime Minister's Teacher's Day Rally Speech. Singapore, 1997

Radm Teo Chee Han, Minister for Education. "Opening New Frontier in Education with
Information Technology". (Speech at the launch of the Masterplan for IT in
Education, Monday 28 April 1997). (Memeographed). Singapore, 1997
April 1997). (Memeographed). Singapore, 1997